

TİMAV

TÜRKİYE İMAM HATİPLİLER VAKFI

TİMAV
TÜRKİYE İMAM HATİPLİLER VAKFI

Türkiye İmam Hatip Lisesi Öğrenci Profili Araştırması (Temel Sorunlar, Beklentiler ve Değer Yapıları)

SUNUŞ

TÜRKİYE İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİ PROFİLİ ARAŞTIRMASI (TEMEL SORUNLAR, BEKLENTİLER ve DEĞER YAPILARI) araştırması, **Doç. Dr. Ertan Özensel ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Aydemir** tarafından gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında yine TİMAV tarafından koordine edilen ve Türkiye örneklemini temsil eden "*Türkiye'de İmam Hatip Algısı*" araştırması gerçekleştirilmişti. Araştırma kendisi ve birinci dereceden yakını İmam Hatip Lisesi mezunu olmayan kişilerle yapılmıştı. Bu araştırmanın verilerine göre İmam Hatip Liselilerin toplum nazarında önemsenen ve kendilerine değer verilen bir kitleyi oluşturdukları belirlenmişti.

Elinizdeki bu araştırma da yine TİMAV tarafından koordine edilen ve içerden bir okumayla, İmam Hatip Liselerine devam eden öğrencilerin kendilerini nasıl değerlendirdiklerini, toplumsal konulara nasıl baktıklarını ve sahip oldukları değer yapılarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Şüphesiz bu çalışmada sorgulanan konuların daha detaylı olarak incelenmesi yahut farklı bağlamlarda aynı konuda birçok araştırmanın yapılması, mevcut durum ve sorunların tespit edilmesi mümkün olabilir. İmam Hatip Lisesi ve öğrenci profilini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma bundan sonraki çalışmalar için de önemli veriler taşıyabileceği varsayılabilir.

SUNUŞ

2012 yılından itibaren Meslek Liselerine yönelik Üniversiteye girişte uygulanan katsayı probleminin kalkmasıyla, diğer meslek liseleri gibi İmam Hatip Liselerine yönelik toplumsal teveccühün yeniden ciddi oranlarda arttığı görülmekte ve İmam Hatip Liselerinin orta kısımlarının yeniden açılmasıyla birlikte, bu okullarda okuyan öğrencilerin sayıları giderek artmaktadır.

Önemli bir öğrenci kitlesine eğitim hizmeti sunan İmam Hatip Liselerinin sorunlarını tespit etmek ve kurulduğu günden beri sürekli siyasetin temel öznelerinden biri olan bu okullardaki öğrencilerin temel profilini ortaya koymak Türk eğitim sistemi ve ilgili çevreler açısından da oldukça anlamlı görünmektedir.

Bu araştırmada emeği geçen ve isimlerini burada sayamadığımız herkese en içten teşekkürlerimizi sunar, araştırmanın hayırlı sonuçlara yol açmasını temenni ederiz.

PROJE ARAŞTIRMA EKİBİ

Doç. Dr. Ertan Özensel
Selçuk Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Yrd.Doç. Dr. Mehmet Ali Aydemir
Selçuk Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

PROJE DANIŞMANLARI

Prof. Dr. Muhittin Okumuşlar
NEU Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

Ecevit Öksüz
TİMAV Genel Başkanı

ARAŞTIRMA BAŞLIKLARI

- 1. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ**
- 2. SOSYO-DEMOGRAFİK GÖSTERGELER**
- 3. OKULLARIN FİZİKİ (Konumların-Kapasitelerin) DEĞERLENDİRMESİ**
- 4. OKUL İDARECİLERİ, ÖĞRETMENLER, DERSLER ve OKUL MEMNUNİYETİ**
- 5. İHL BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ**
- 6. İHL ÖĞRENCİSİ OLMA ve DİĞER LİSELERLE KIYASLAMA**
- 7. İHL ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETERLİLİKLERİ ve DİNİ PRATİKLERİ**
- 8. İHL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL ÇEVRELERİYLE OLAN İLİŞKİLERİ**
- 9. İHL ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜNDEN TÜRKİYE**
- 10. İHL ÖĞRENCİLERİNİN DEĞER YAPILARI ve GÜVEN**

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

- Türkiye genelini kapsamına alan ***İmam Hatip Lisesi Öğrencileri Profil Araştırması (Temel Sorunlar, Beklentiler ve Değer Yapıları)*** 2014 yılı Nisan-Mayıs ayları içerisinde gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma, Türkiye'yi temsil ettiği kabul edilen 24 farklı il merkezinde ve bu illerin 70 merkez ilçesinde halen İmam Hatip Liselerine devam eden ve son sınıfta (12. Sınıf) okuyan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma, kız ve erkek öğrenciler arasından tesadüfi örneklem yolu ile seçilen toplam 2671 kişi ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerin %43'ünü erkek, %57'sini kız öğrenciler oluşturmaktadır.
- Araştırma örnekleme içine giren öğrencilerin %53,5'i Anadolu İmam Hatip Liselerinde, %46,5'i ise İmam Hatip Liselerindeki öğrencilerden oluşmaktadır.
- Araştırmanın gerçekleştirildiği il merkezlerindeki toplam İmam Hatip Lisesi öğrencileri sayısı oranında her ilin örneklem kotası oluşturulmuş ve her ilde kota sayısında öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
- Araştırmada ilgili alanda mevcut durumu ortaya koyabilmek için, çoktan seçmeli ve likert türü soruların yanı sıra, öğrencilerin değer yapılarını ortaya koyabilmek için değer ölçeği uygulanmıştır.

ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

TÜRKİYE İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİ PROFİL ARAŞTIRMASI (Temel Sorunlar, Beklentiler ve Değer Yapıları)

2014 yılı NİSAN-MAYIS ayları içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Evreni

ARAŞTIRMA TÜRKİYE GENELİ **24 İL MERKEZİ**
ve **70 İLÇE**'de GERÇEKLEŞTİRİLMİŞTİR.

Araştırmaya Katılan

ANADOLU İHL ÖĞRENCİSİ ORANI **%53,5**

NORMAL İHL ÖĞRENCİSİ ORANI **%46,5**

ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

ANKET YAPILAN ŞEHİRLERİN DAĞILIMI

İller	Sayı	Yüzde	İller	Sayı	Yüzde
Adana	65	2,4	Kayseri	81	3,0
Ankara	201	7,5	Kocaeli	76	2,8
Antalya	68	2,5	Konya	377	14,1
Aydın	26	1,0	Malatya	65	2,4
Balıkesir	42	1,6	Manisa	55	2,1
Bursa	140	5,2	Mardin	62	2,3
Erzurum	65	2,4	Samsun	112	4,2
Gaziantep	64	2,4	Trabzon	51	1,9
Hatay	75	2,8	Şanlıurfa	140	5,2
İstanbul	674	25,2	Van	74	2,8
İzmir	98	3,7	Zonguldak	26	1,0
Kastamonu	18	0,7	Kırıkkale	16	0,6
			Toplam	2689	100,0

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYO-DEMOGRAFİK GÖSTERGELER

İHL Öğrencilerinin Aile Yapıları

- Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirine bakıldığında çoğunluğu teşkil eden kesimin ortalama 1000 ile 2500 tl gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Detaylı olarak bakıldığında ise katılımcıların %15,9'unun gelir düzeyi 0-900 tl arasında, %38,2'sinin 1000-1800 tl gelir düzeyinde, %21,6'sının 1900-2500 tl gelir düzeyinde, %10,1'inin 2600-3200 gelir düzeyinde olduğu, diğer %9,3' ünün gelir düzeyinin 3300 tl ve üzerinde olduğu görülmüştür. Ayrıca bu soruyu cevapsız bırakanların oranı ise %5 olmuştur.
- Öğrencilerin kardeş sayıları ortalaması 3,6 olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak öğrencilerin % 32,7'si üç kardeş, %20,9'u dört kardeş, %15,4'ü iki kardeş, %9,3'ü beş kardeş, %11,1'lik diğer kısım ise altı ve üstünde kardeşe sahip olduklarını belirtmişlerdir.
- Örneklemimiz içindeki öğrencilerin %50,7'sinin ailesinde daha önce ailesinde İHL mezunu olmadığı belirlenmiştir. Buna karşılık % 27,1'nin abisi ya da ablası, %16,2'sinin Babası, %1,9'nun annesi ve %2,2'sinde yakın akrabalarından en az biri İHL mezunudur. Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %1,8'dir. Bu durum, İHL öğrencilerinin yarısının, ailede ilk defa İHL'ye devam öğrencilerden oluştuğunu bize göstermektedir. Böylece İHL öğrencilerinin sürekli aynı çevreden gelen öğrencilerden oluştuğu gibi bir kanaati tam olarak doğrulamadığını ortaya koymaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının (%51,7) ve annelerinin (70,9) eğitim durumlarına bakıldığında çoğunluğun ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir.
- Mesleki dağılımlarında karşılaşılan tabloya göre baba mesleği olarak işçi (%21,9), memur (%16,8), esnaf (%16,8), serbest meslek (%16,5), emekli (%8,8), çiftçi (%5,8), profesyonel çalışan (%4,8), din görevlisi (%3,1) gibi bir dağılım görülmektedir. Anne için yapılan sorgulamada ise karşılaşılan tablo daha homojen bir görünüm içermektedir. Buna göre katılımcıların annelerinin %93'lük bir kısmının ev hanımı olması dikkat çekicidir.

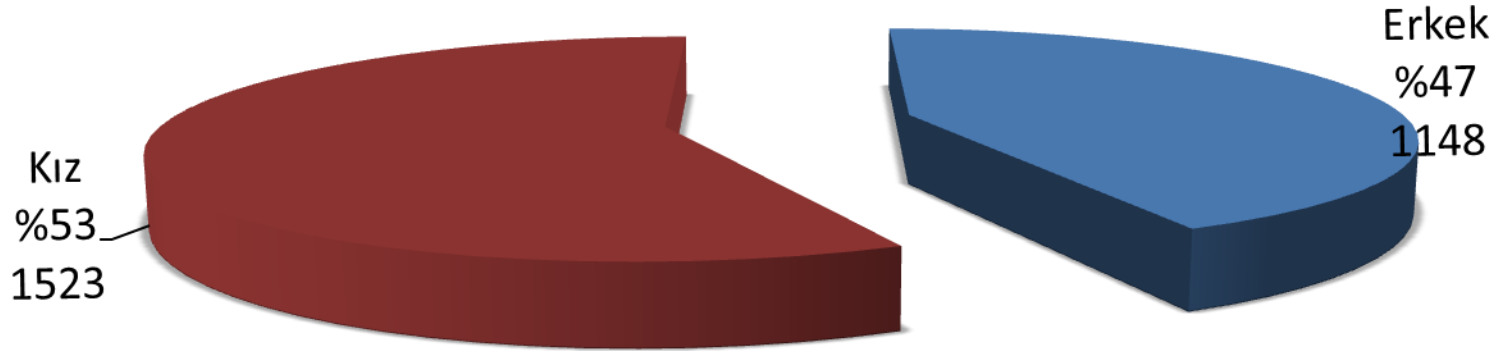
İHL Öğrencilerinin Kökenleri

- İmam hatip lisesi öğrencileri arasında geçmiş yıllarda yaygın olan devlet parasız yatılı veya benzeri yurtlarda barınan öğrencilerin yerine günümüzde öğrencilerin aileleri ile birlikte yaşadıkları görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %82 gibi büyük çoğunluğu ailelerinin yanında yaşamaktadırlar. Buna karşın %7,1 özel/vakıf yurdunda, %6,4'ünün ise devlet yurdunda kaldığı tespit edilmiştir.
- İHL öğrencilerinin lise dönemine kadar nerede yaşadıklarına bakıldığında %78,9'nun şehirde, %11,4'nün köy-kasabada %8,1'nin de ilçede yaşadıkları belirlenmiştir. Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı %1,5'dir.

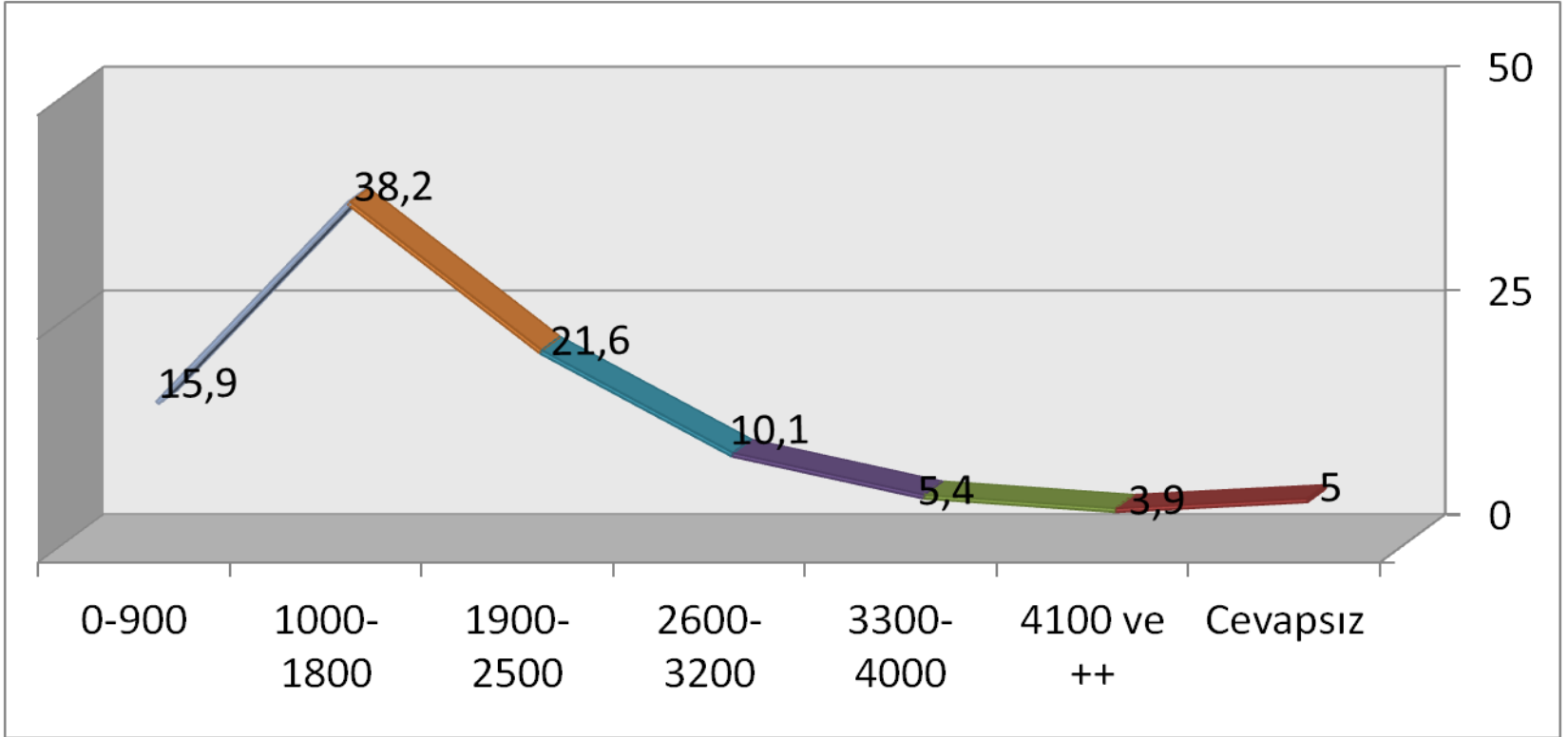
Bu durum İHL öğrencilerinin daha çok kentte yaşayan ailelerin çocuklarından oluştuğunu bize göstermektedir. Bu ailelerin kır veya kent kökenli ailelerin çocuklardan mı oluştuğu sorusuna ayrıntılı cevap vermemize imkan vermese de, İHL öğrencilerin halen kentte yaşayan ailelerin çocuklardan oluştuğunu söylememize imkan sunmaktadır.

SOSYO-DEMOGRAFİK GÖSTERGELER

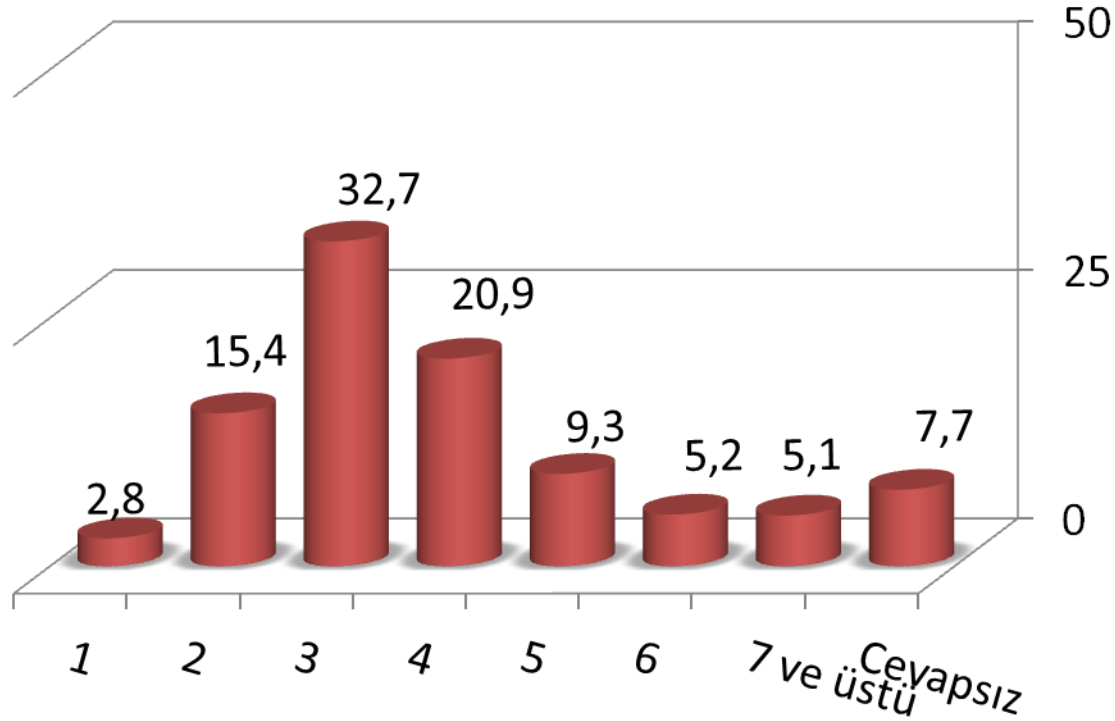
CİNSİYET DAĞILIMI

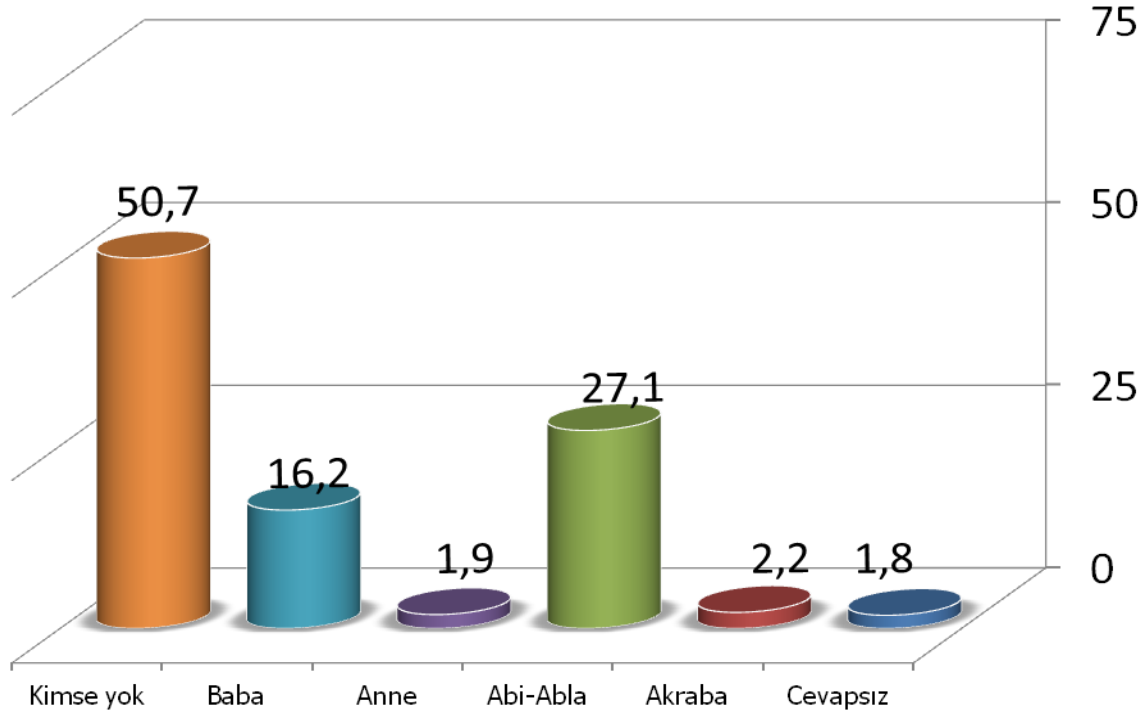
Aile Ortalama Aylık Gelir Dağılımı

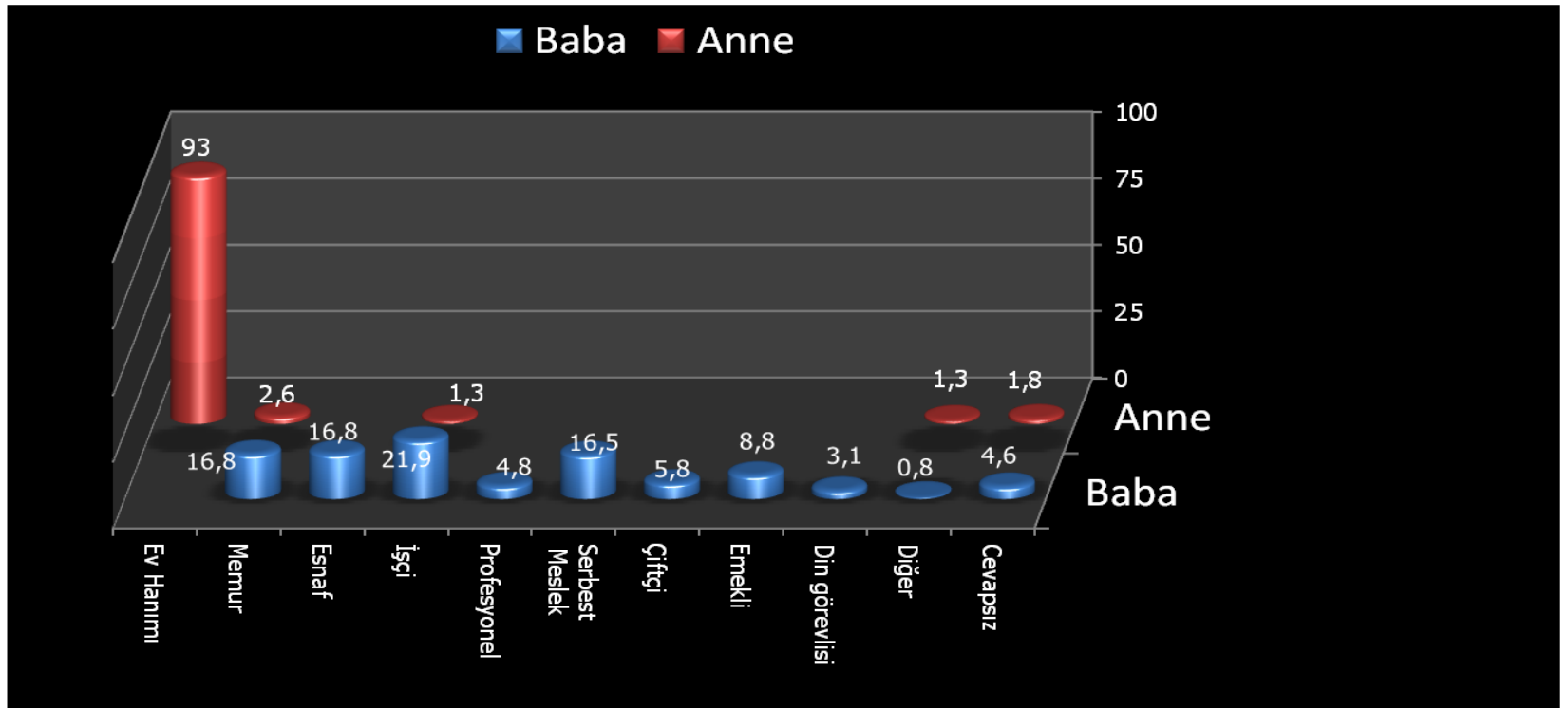
Kardeş Sayısı Dağılımı

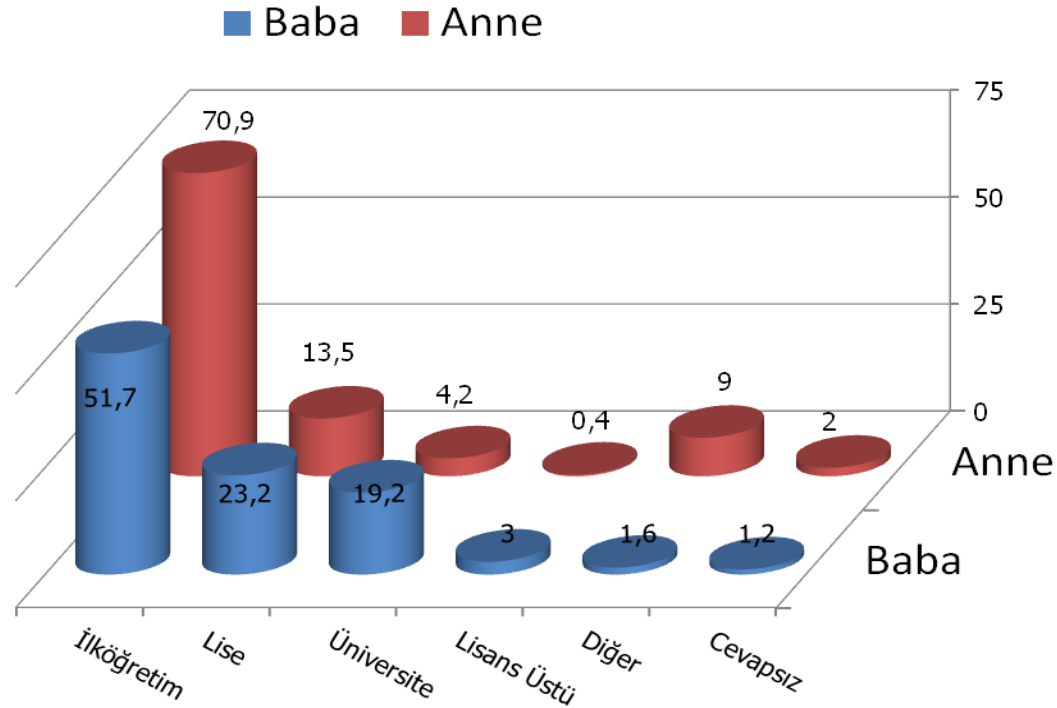
Aile'deki diğer İHL mezun veya Öğrencileri

Baba ve Anne Meslek Dağılımları

Baba ve Anne Eğitim Durumları

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OKULLARIN FİZİKİ DEĞERLENDİRMESİ (Konumların - Kapasitelerin)

Okul Hakkındaki Görüşler

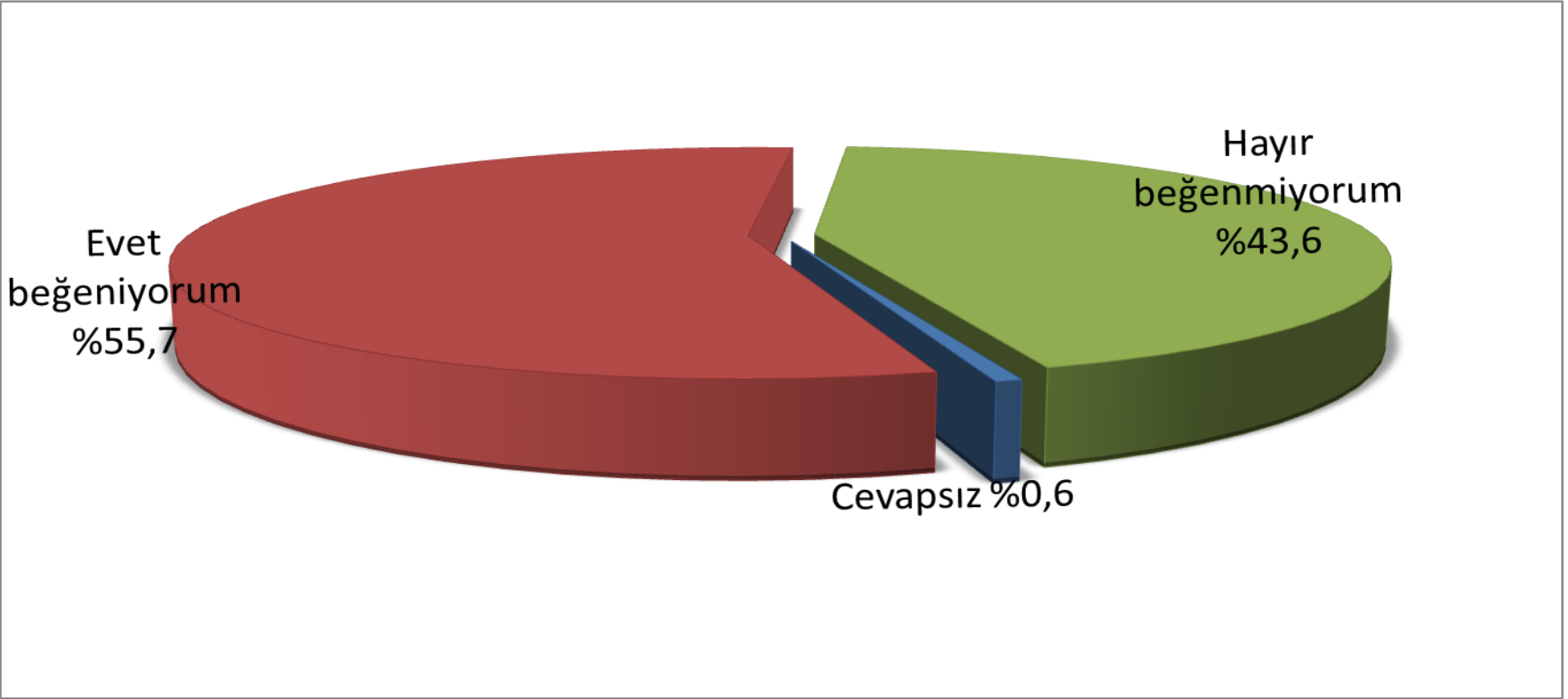
- Öğrenim görülen okulun İmam Hatip Lisesi olması dışında fiziki mekân özellikleri ve eğitim kalitesi ile ilgili diğer sorularla öğrencilerin okulları hakkında fikirleri alınmaya çalışılmıştır.
- Bu bağlamda ilk olarak okulun yer aldığı semt hakkındaki görüşler sorulmuştur. Öğrencilerin %55,7'si okulun semti hakkında olumlu görüş bildirdikleri, ancak %43,6'lık önemli bir oranda öğrenci de okullarının semtini beğenmediklerini dile getirmişlerdir.
- Öğrencilerin %45,4'ü okula ulaşımını sağlamada toplu taşıma araçlarını tercih ettiklerini, yanı sıra %32,5'i ise yürüyerek okula gittiklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte %17,4'lük bir öğrenci oranının servisle okula gittiklerini ifade etmişlerdir.
- İmam hatip liselerinin fiziki koşulları hakkında öğrencilerin görüşleri sorulduğunda %67,3'lük bir oranda öğrenciler okul hakkında ortalama/normal şeklinde görüş bildirmiş, %21,4'ü ise çok kötü, %10,7 ise çok iyi şeklinde görüş bildirmiştir.
- Genel itibariyle okulu temizlik açısından değerlendiren öğrencilerin %55,4'ü ortalama/normal olarak görüş bildirmiş, %30,7'si ise temiz olmadığını ifade etmiştir.
- Sınıflar hakkında sorulan temizlik sorusuna ise öğrencilerin %57,6'sı ortalama/normal cevabını, %27,3'ü ise temiz olmadığı cevabını vermiştir.
- Kantinin temizliği hakkında sorulan soruya ise öğrencilerin %54,1'i ortalama/normal olarak, %27'si ise temiz değil şeklinde cevap vermiştir.

Bu veriler doğrultusunda değerlendirdiğimizde okulların ve sınıfların temiz olmadığını ifade edenlerin oranı yaklaşık %30 civarındadır. Bu azımsanmayacak bir orandır ve okulların mekânsal temizliği konusunda yöneticilerin daha titiz davranması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

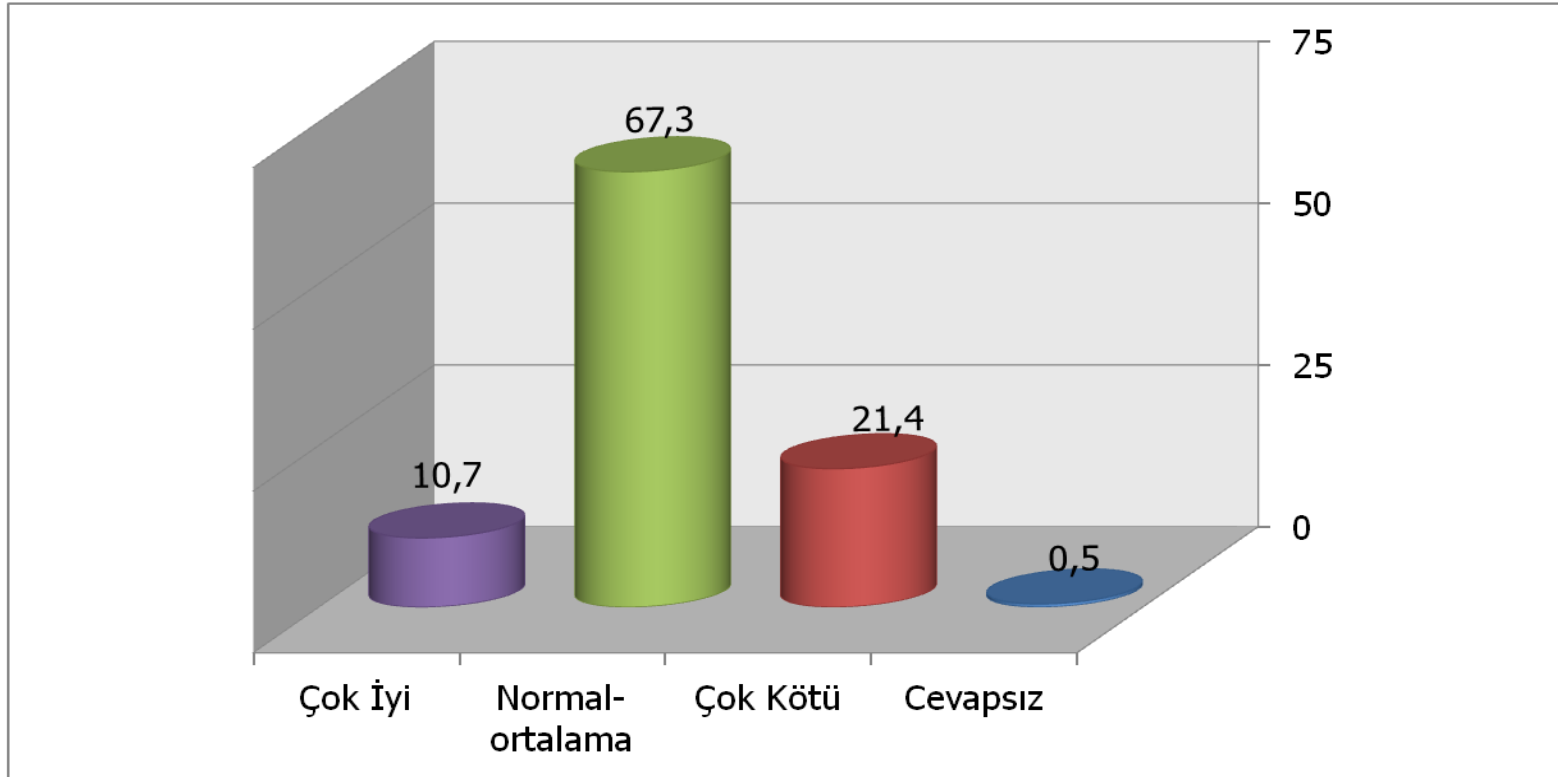
- Kantinde satılan ürünlerin fiyatları hakkındaki görüşlerine göre öğrencilerin %54,8'i fiyatları pahalı bulunduğunu ifade etmiş, %41,5'i ise ortalama/normal fiyatlarda olduğunu dile getirmiştir. Öğrencilerin ekonomik durumlarını göz önüne aldığımızda kantinlerde satılan ürünlere fiyat indirimini sağlayacak desteklere ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmaktadır.
- Okulun fiziki yeterliliklerini anlamak için sorulan sınıfların ısınma durumu hakkında öğrencilerin %61'i kışın yeterince ısındığını, öğrencilerin %38,3'ü ise yeterince ısınmadığını ifade etmişlerdir.
- Okullarda kapalı spor salonu olup olmadığına bakıldığında ise öğrencilerin %68,4'ü okullarında kapalı spor salonu olmadığını, %31,1'inin ise kapalı spor salonu olduğunu ifade etmişlerdir.
- Okul çevresindeki güvenlik endişelerini belirlemek için sorulan soruya öğrencilerin %45'i okul çevresinin güvenli olmadığını, %25,1'i okul çevresinin yeterince güvenli olduğunu ifade etmiş, bununla birlikte %29,9'u ise bu konuda fikir beyan etmemiştir. Günümüz toplumlarının en önemli sorunlarından biri şüphesiz güvenlik sorunudur. Özellikle öğrencilerin yarısına yakın okul çevresinin güvenli olmadığı şeklinde cevap vermeleri oldukça dikkat çekicidir.
- Okul uygulama alanlarından biri olan mescid/cami için sorulan soruya öğrencilerin %68,5'i yeterli olarak gördüğünü, %31'inin ise yetersiz olarak gördüğünü dile getirmiştir.

- Öğrencilerin beslenmeleri ile ilgili olarak öğle arası yemek ihtiyaçlarını nerede karşıladıkları sorulmuş, bu soruya öğrencilerin %41,9'u okul kantininde atıştırma ile geçirdiğini, %25,4'ü okul dışında atıştırma ile geçirdiğini, %13,9'unun okulunda yemek çıktığını ve beslenmesini burada sağladığını ifade etmiş. Bununla birlikte öğrencilerin %18'i yemek yememeyi tercih ettiklerini dile getirmişlerdir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, öğrencilerin beslenme konusunda İHL'lere ekstra bir destek verilmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.
- İmam hatip liselerindeki bazı fiziki imkanlar laboratuvar, uygulama alanları, spor salonları vb. art arda sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin %36,3'ü fen laboratuvarının olmadığını, %25,6'sı var olanın aktif olarak kullanılmadığını, %24'ü ise aktif olarak kullanıldığını dile getirmiştir. Öğrencilerin %66,6'sı dil laboratuvarı olmadığını, %8,1'i ise aktif olarak kullanılmadığını ve %5,5'inin ise aktif olarak kullanılan dil laboratuvarına sahip olduklarını dile getirmiştir. Bilgisayar laboratuvarlarının olmadığını söyleyen öğrencilerin oranı %43,7, aktif olarak kullanılan bir laboratuvara sahip olduğunu söyleyen öğrencilerin oranı %23,2 ve aktif olarak kullanılmayan bir laboratuvara sahip olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı ise %18,6 olarak tespit edilmiştir. Aynı şekilde spor salonu imkânlarının olmadığını dile getiren öğrencilerin oranı %49,7; aktif olarak kullanılmadığını ifade eden öğrencilerin oranı %11,2; aktif olarak kullanıldığını ifade edenlerin oranı ise %23,2 olarak tespit edilmiştir. Buna karşın okullarında uygulama mescit veya camisinin olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı %75 olarak görülmektedir. Uygulama cami/mescidin aktif olarak kullanılmadığını ifade edenlerin oranı %8,5 uygulama mescit veya camisinin olmadığını ifade edenlerin oranı ise %6,8 olarak tespit edilmiştir.

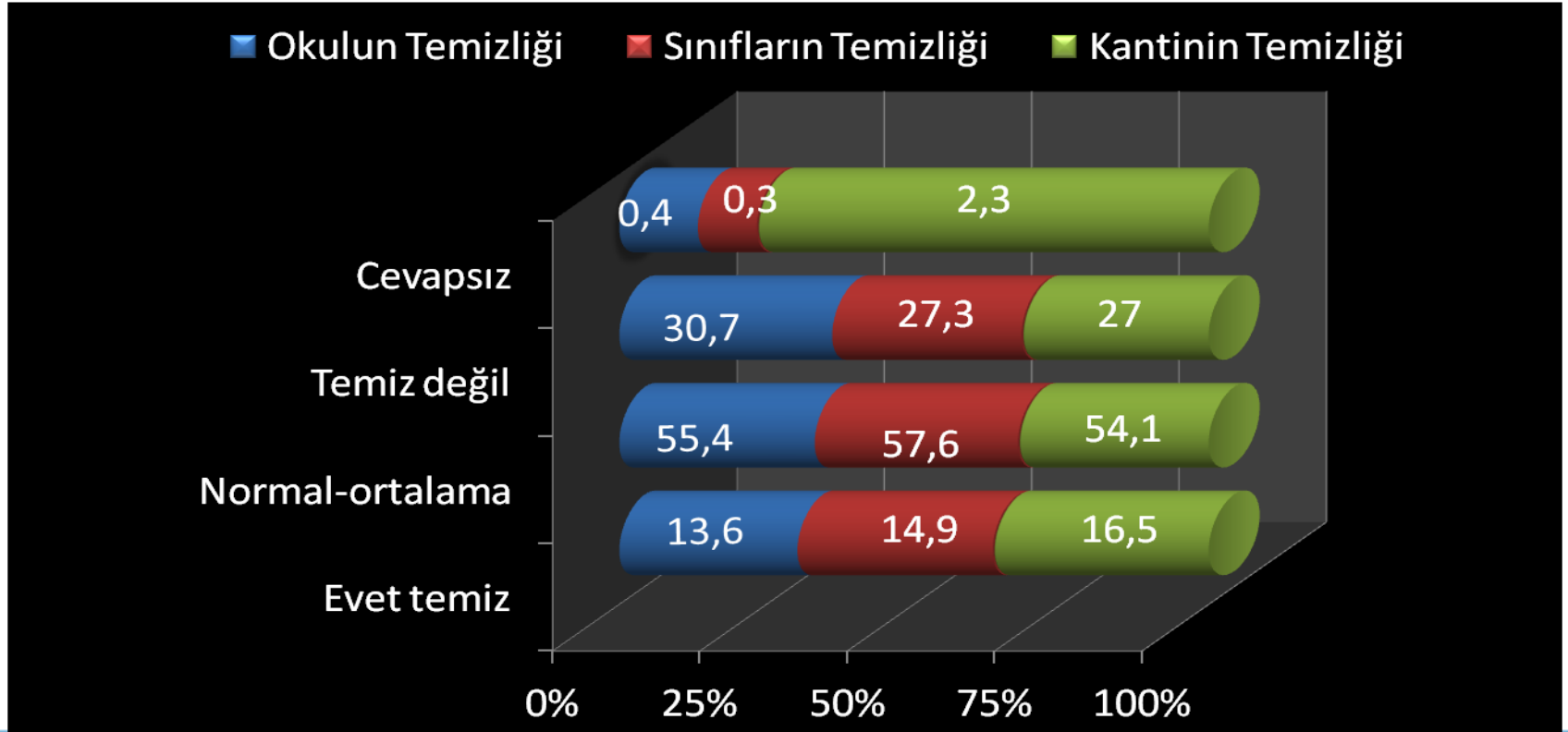
Okul Semtini Beğenme

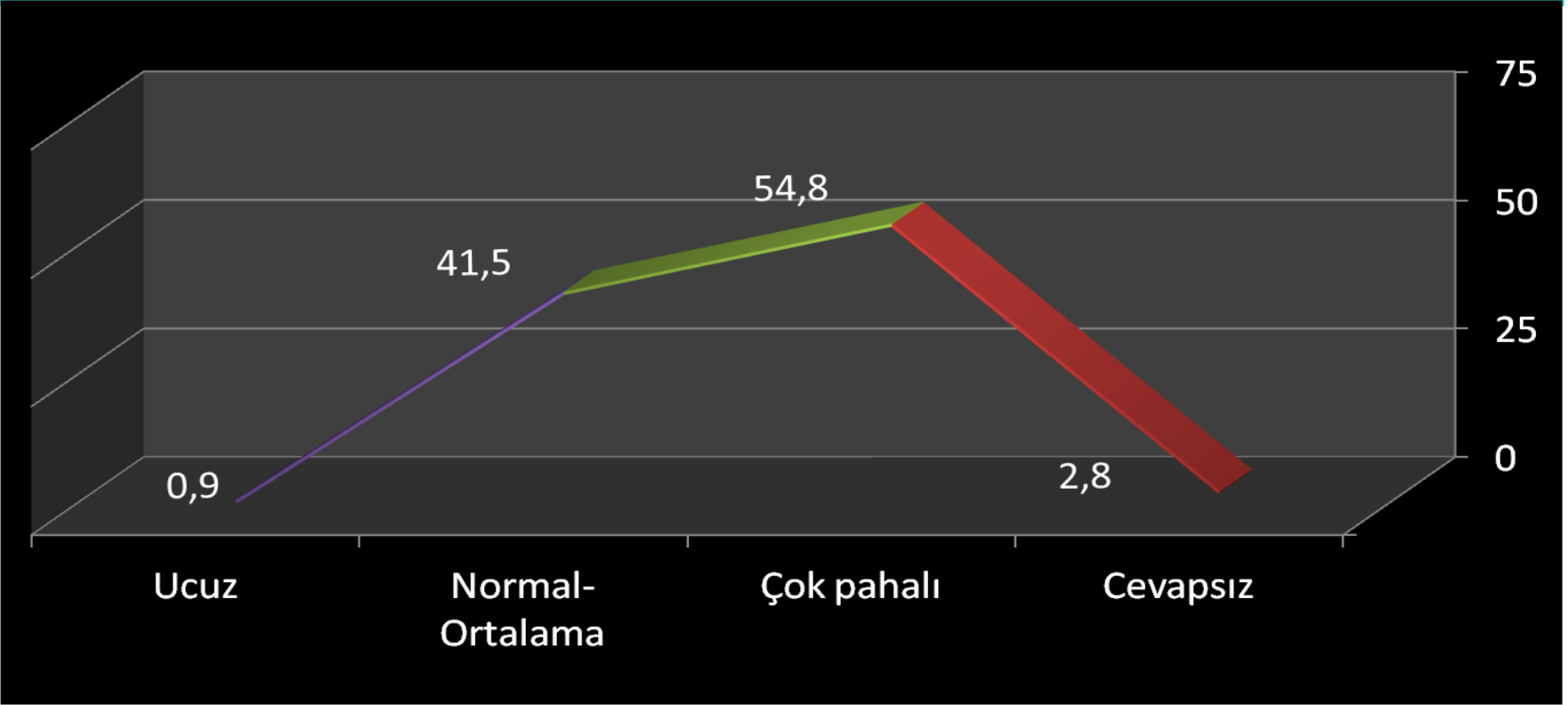
Genel Olarak Okulun Fizik Koşullarını değerlendirme

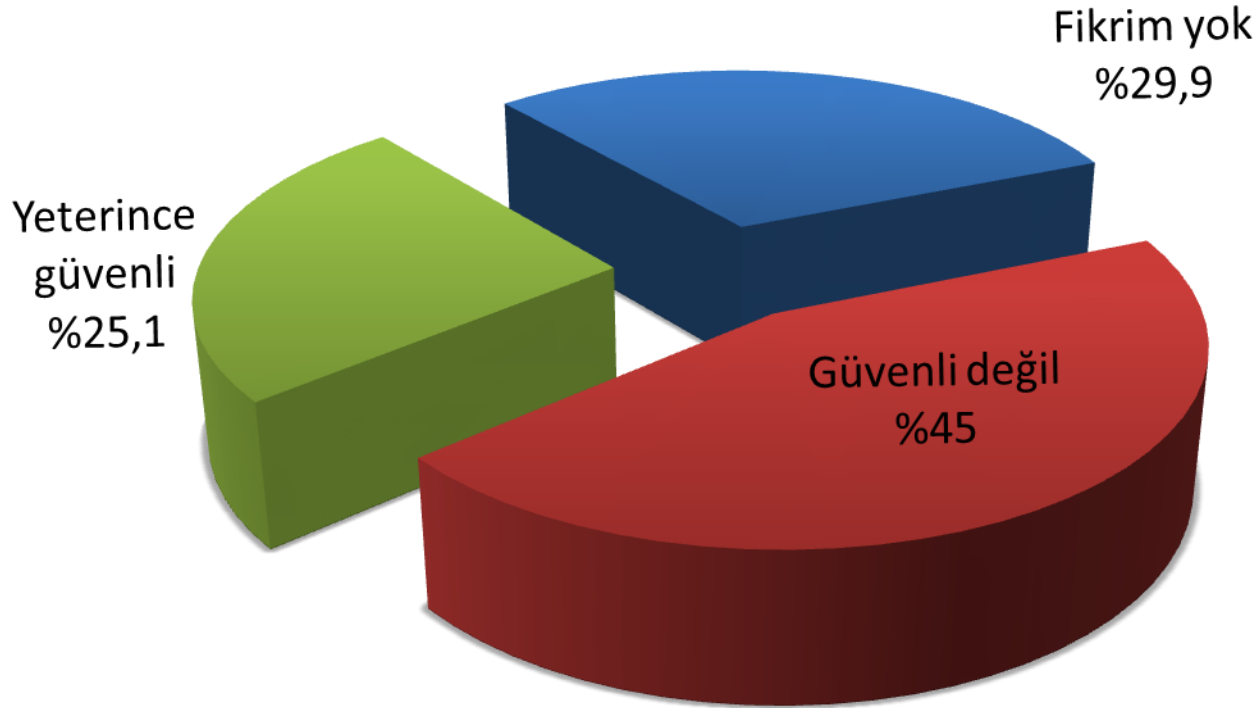
Okulun Temizliği

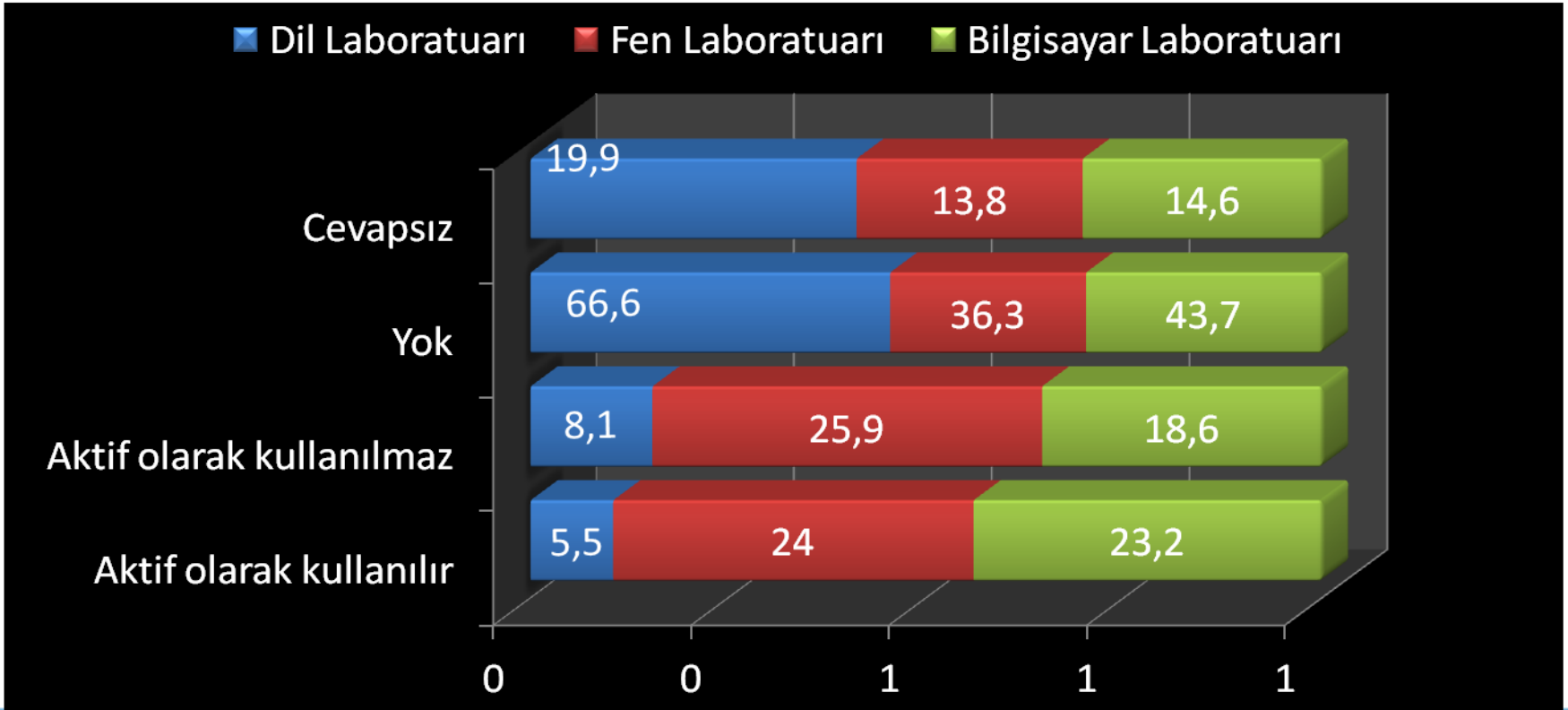
Kantin Fiyatları

Okul Çevresinin Güvenliği

Laboratuvar Kullanımı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**OKUL İDARECİLERİ,
ÖĞRETMENLER,
DERSLER ve
OKUL MEMNUNİYETİ**

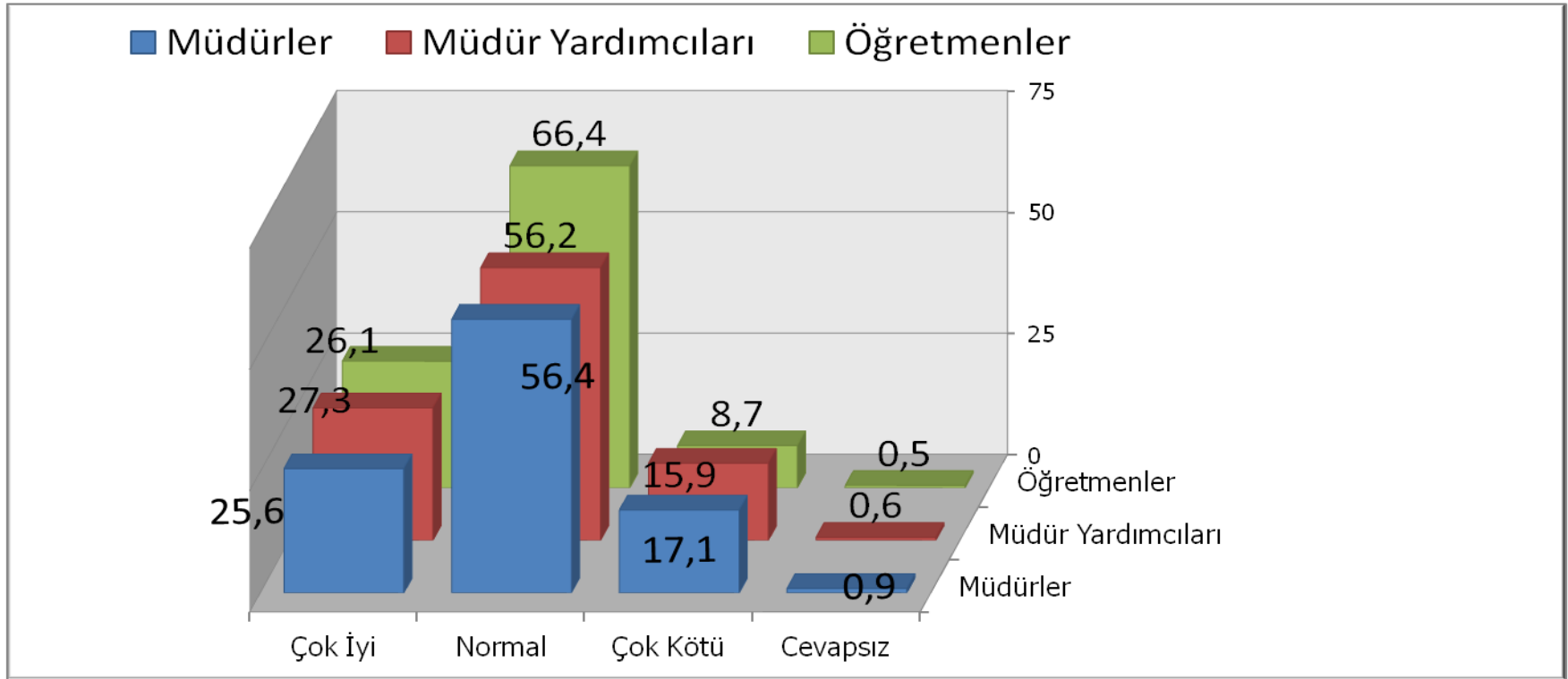
Öğrencilerinin, İdarecilere, Okul Öğretmenlerine Bakış Açıları **ve Derslerden Memnuniyet Düzeyi**

- **İHL** İmam hatip okullarını diğer okullardan ayıran en temel özelliklerden biri öğrenci ve öğretmen arasında kurulan diyalog ve ilişkidir. Hatta öyle boyuttur ki, bu ilişkinin zaman zaman abi kardeş düzeyinde seyrettiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin gözünden idarecilerden ve öğretmenlerden duyulan memnuniyet önemli bir sorgulama alanı olmuştur.
- Okul müdür ve müdür yardımcılarının öğrencilere davranışlarını genel olarak değerlendirmek gerekirse; %56,4 ve %56,2 gibi oranlarda öğrenciler müdür ve müdür yardımcılardan "normal" düzeyde bir davranışa muhatap olduklarını; %25,6 ve %27,3 oranlarında bir kesim ise "çok iyi" şeklide dile getirilen davranışla karşılaştıklarını; %17,1 ve %15,9 oranlarında "çok kötü" olarak dile getirilen davranışlara muhatap olduklarını ifade etmişlerdir.
- Okulda disiplin kurallarının uygulanması hakkındaki düşüncelerin sorulduğu bir soruya öğrencilerin %55,2'si kuralların adamına göre uygulandığını, %18,9'u ise herkese eşit düzeyde uygulandığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %25,1'i ise bu konuda her hangi bir fikir beyan etmemişlerdir.
- Genel olarak öğrenci öğretmen ilişkisinin niteliği sorulduğunda ise öğrenci-öğretmen ilişkilerini normal düzeyde gördüğünü söyleyenlerin oranı %66,4 olarak tespit edilmiştir. Bu soruya çok iyi şeklide cevap verenlerin oranı %26,1 ve çok kötü şeklide cevap verenlerin oranı ise %8,7 olarak tespit edilmiştir.
- Öğrenci öğretmen ilişkilerinde sorun alanlarını tespit etmek ve şiddet eğilimlerini anlamak için sorulan sorulara bakıldığında öğrencilerin %80'i şiddet uygulayan öğretmenlerinin olmadığını dile getirmiş, %19,3 oranında bir öğrenci ise şiddet uygulayan öğretmenlerin olduğunu dile getirmişlerdir.

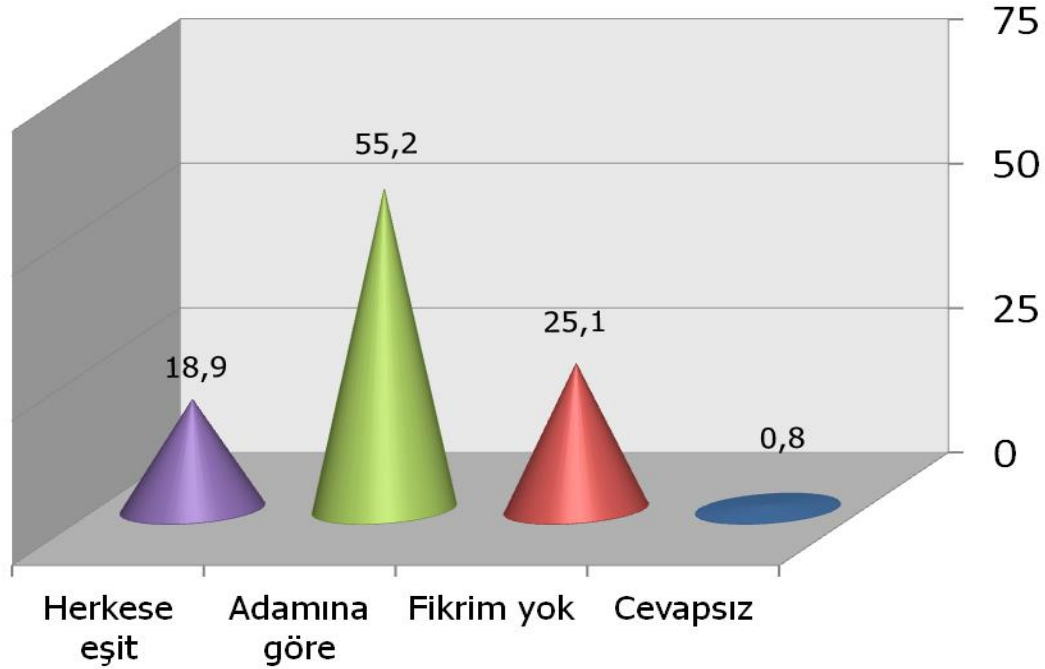
- Öğrencilerin sorunlarının çözülmesi ve eğitim kalitesinin yükseltilmesi amacıyla uygun olarak okullarda rehber öğretmenlerin sayısının arttığı bilinmektedir. Buna bağlı olarak İHL okullarında da rehber öğretmenlerin sayısı artmaktadır. Öğrencilerin %92,4'ü okullarında rehber öğretmen olduğunu dile getirmiş, ancak sorunlarıyla ilgilenen rehber öğretmenlerin oranını %37,5 "oldukça ilgililer" ve %38,2 "nadiren, kısmen ilgililer" şeklinde değerlendirmişlerdir.
- Buna karşın öğrencilerin %17,1'i rehber öğretmenlerin ilgisini yetersiz bulmaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin %39,2'si bugüne kadar herhangi bir sorun için bir rehber öğretmene gitmediğini, %55,5'i ise bir rehber öğretmene gittiğini ifade etmişlerdir. Rehber öğretmenine sorunun çözülmesi için giden öğrencilerin %26,9'u ise sorunlarının çözülmediğini, %36,9'u kısmen çözüldüğünü, %36,2'si ise sorunlarının çözüldüğünü dile getirmişlerdir.
- Öğrencilerin sorunlarıyla ilgili olarak başvurdukları ikincil kişilerin kimler olduğu sorulduğunda Kültür dersi hocalarının (%24,3), Meslek dersi hocalarının (20,8) ve arkadaşlarının (%21,6) ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Buna karşın okul dışı tanıdıklar (%16,1) ve müdür-müdür yardımcıları (%6,7) bu konuda daha az tercih edilenler olmuşlardır.
- Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sorunlarıyla ilgili olmaları ve çözüm üretmedeki yeterliliklerinin sorulduğu bir soruda; öğrencilerin %37'si okul sorunlarıyla öğretmenlerinin ilgilendiklerini dile getirmişler. Bununla birlikte öğretmenlerin %25,4'ünün ise ilgilenmediğini, %36,8'inin ise öğrencilerin sorunlarıyla zaman zaman ilgilendiklerini ifade etmişlerdir.

- Fen-Matematik Dersleri öğretmenlerinden öğrencilerin %45,9'u orta düzeyde, %21,5'i çok memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Buna karşın fen-matematik dersi öğretmenlerinden öğrencilerin %26,8'i memnun olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda her hangi bir görüş belirtmeyenlerin oranı ise %5,8'dir.
- Öğrencilerin Türkçe, Sosyal ve Felsefe gibi sosyal nitelikteki ders hocalarından memnuniyet düzeyleri ise şu şekilde belirlenmiştir. %52'si normal, %37,4'ü çok memnun ve %9,5'i si de memnun değildir. Bu konuda cevap vermeyenlerin oranı ise %9,5'dir.
- Öğrencilerin Meslek dersi olarak bilinen Kur'an-ı kerim, Hadis, Tefsir vb. derslerinin öğretmenlerinden memnuniyet düzeyleri ise şu şekilde belirlenmiştir. %39,8'i normal, %45,4'ü çok memnun ve %14,3'ü de memnun değildir. Bu konuda cevap vermeyenlerin oranı ise %0,5'dir.

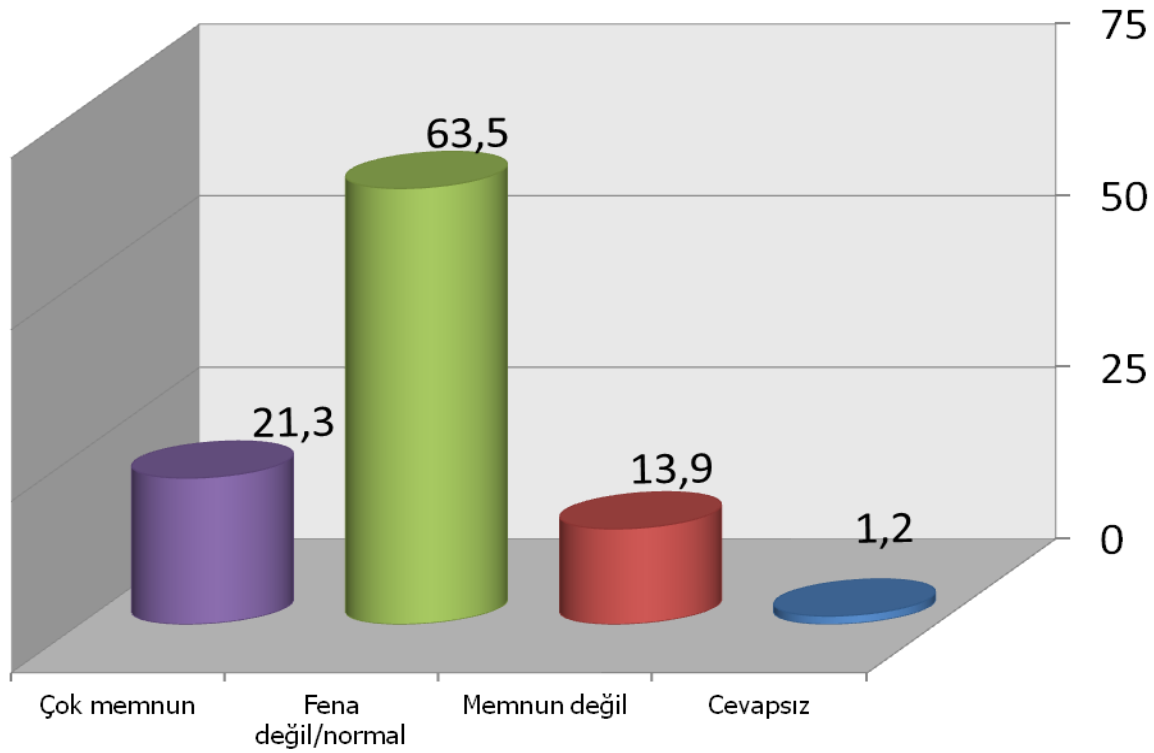
Okul Müdürleri, Müdür Yardımcıları ve Öğretmenleri Öğrencilere Davranışları

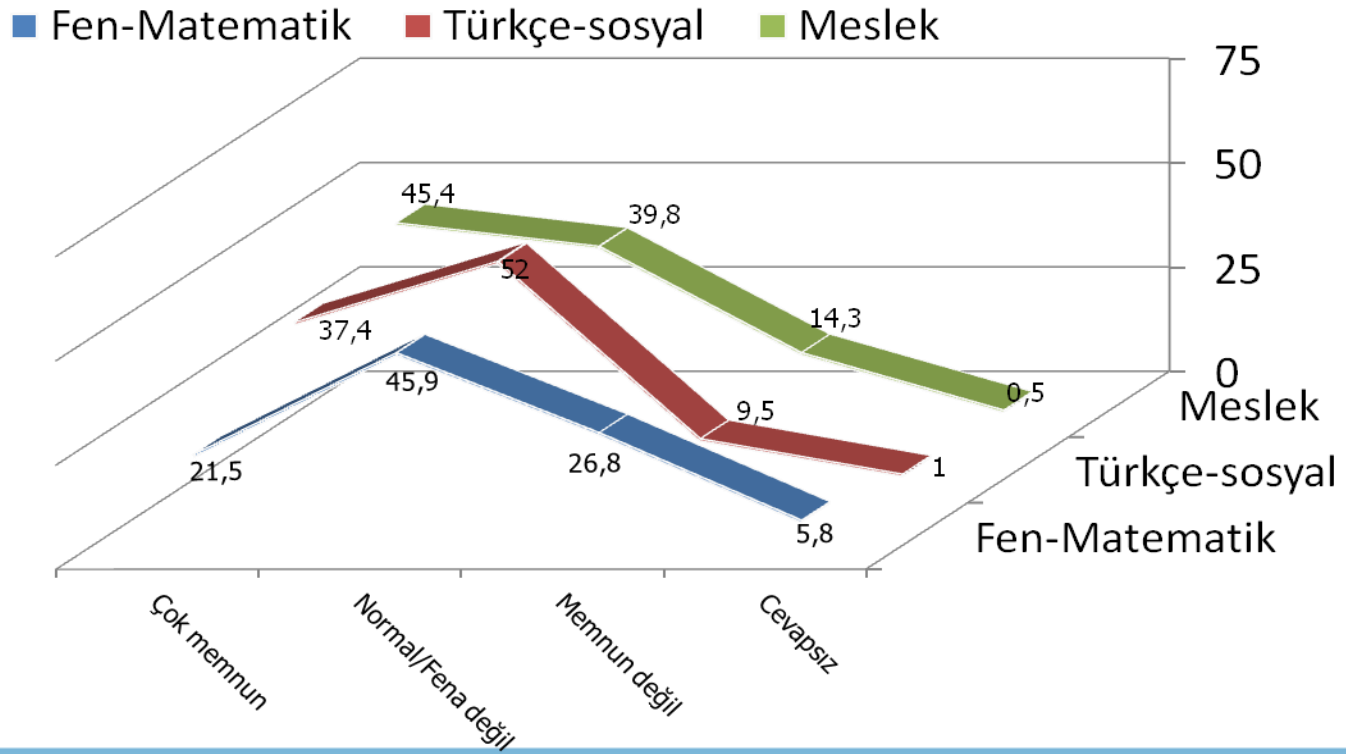
Disiplin Kurallarını Uygulama

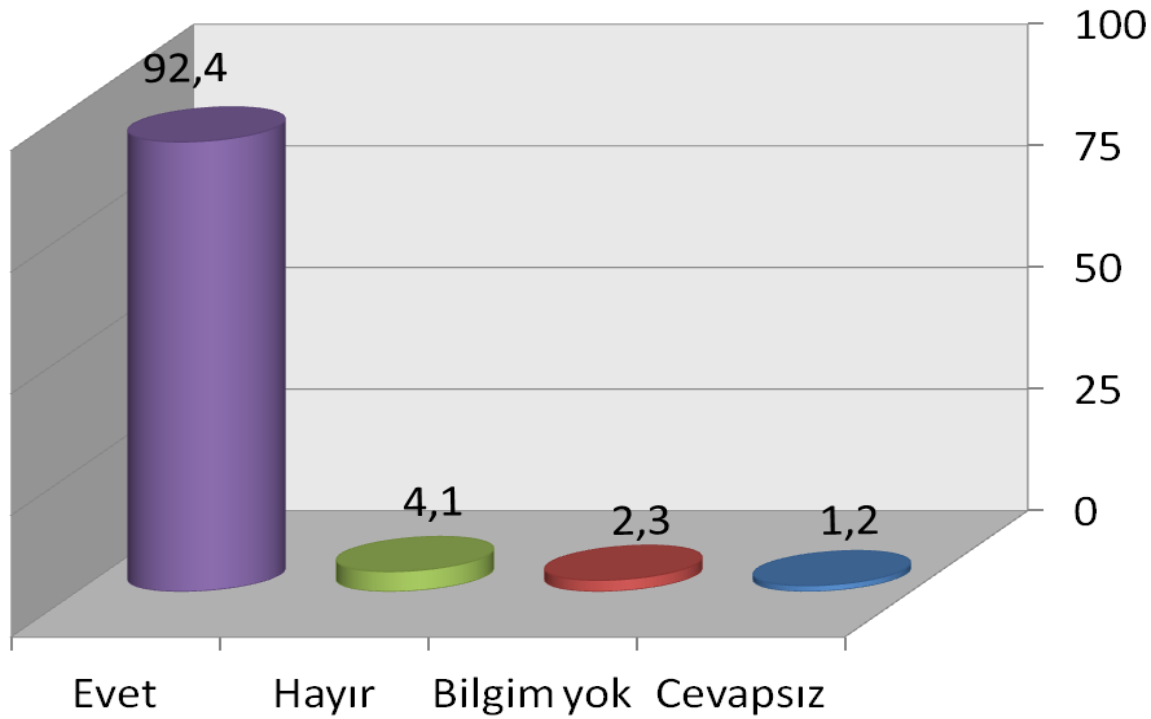
Genel Olarak Öğretmenlerden Memnuniyet

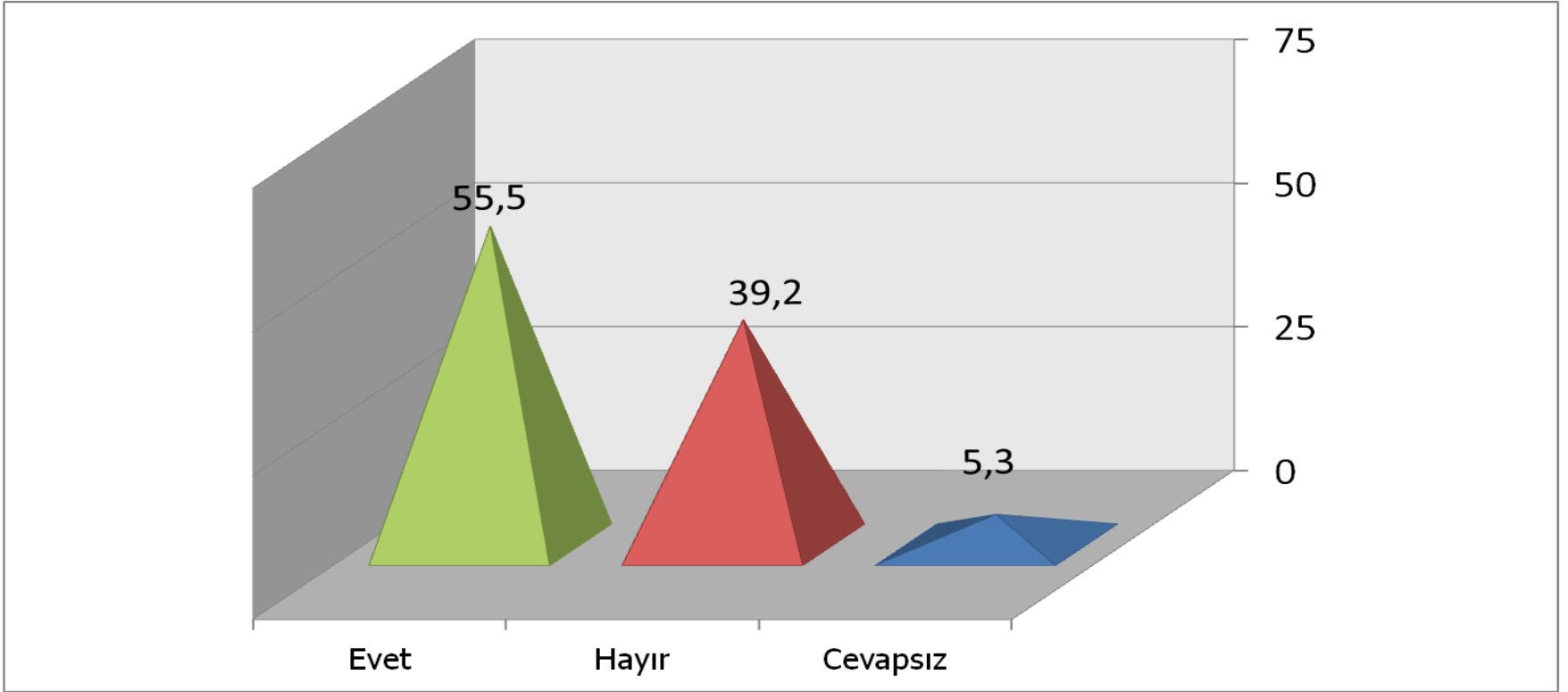
Fen/Matematik, Türkçe/Sosyal ve Meslek Dersleri Öğretmenleri Memnuniyet

Rehber Öğretmen Dağılımı

Bugüne Kadar Rehber Öğretmene Gittiniz mi?

BEŞİNCİ BÖLÜM

İHL BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

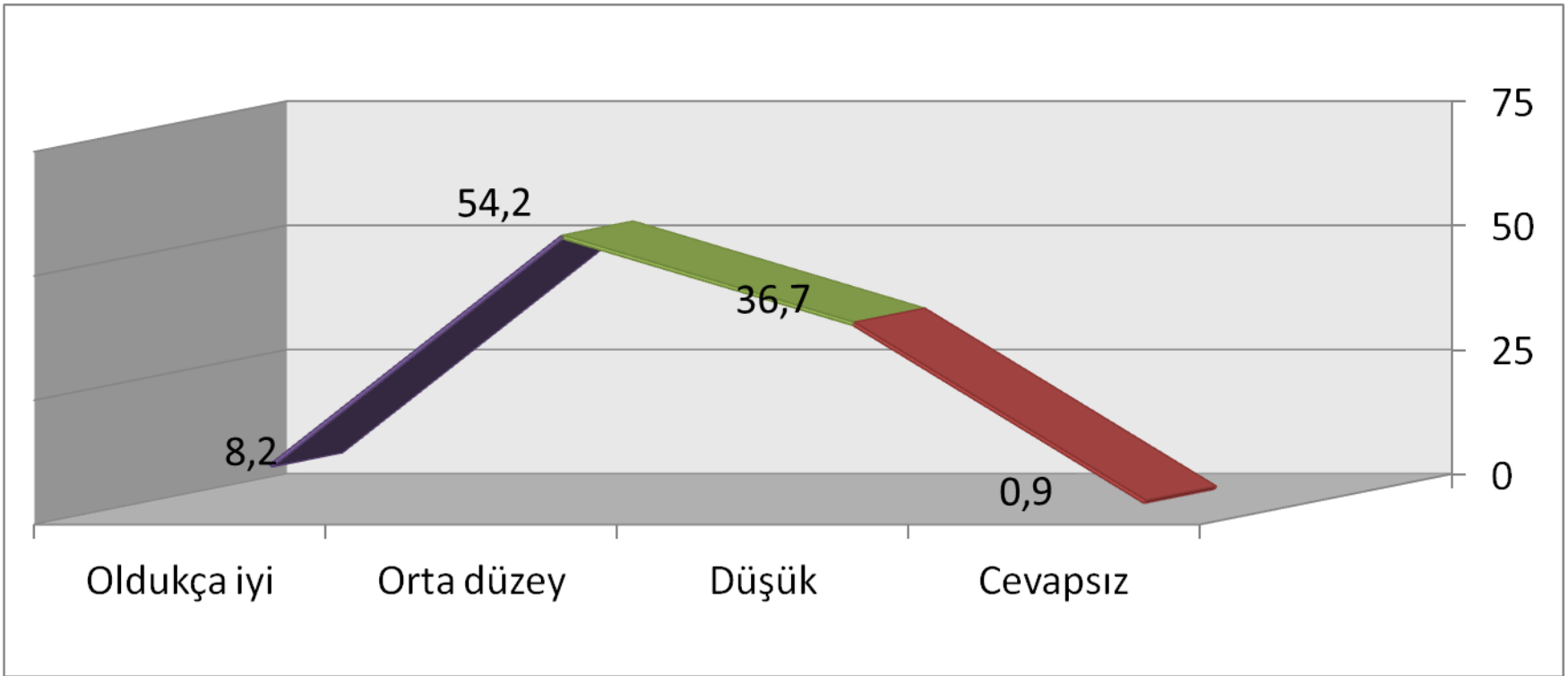
Öğrencilerin İHL Okullarının Başarıları Konusundaki **Düşünceleri**

- Öğrencisi olunan İHL okullarının başarısı hakkında bir değerlendirme istenildiğinde öğrencilerin %54,2'si okullarının orta düzeyde başarılı olduğunu, %36,7'si okullarının düşük düzeyde başarılı olduğunu, %8,2'si ise okullarının oldukça iyi düzeyde başarılı olduğunu dile getirmiştir. Buna göre öğrencilerin okulları hakkındaki başarı değerlendirmesi ortalama düzeyde seyretmektedir. Bu durum hiç kuşkusuz ki öğrencilerin kendileri olduğu kadar diğer arkadaşlarına kıyasla oluşturdukları bir algıdan ibarettir.
- Bu cevabı anlamlı kılan bir diğer soruda arkadaşlarının derslere ilgileri sorulmuş ve alınan cevaplara göre öğrencilerin %62'si arkadaşlarının derslere karşı orta düzeyde ilgili olduklarını dile getirmiş, %27,1'i oldukça ilgisiz olduklarını ve %10,4'ü ise arkadaşlarının oldukça ilgili öğrencilerden oluştuğunu dile getirmişlerdir.
- Bir meslek lisesi türü olarak İmam Hatip Okulları öğrencilerinin okullarının hangi türde daha başarılı olduğunu değerlendirdiklerinde Kur'an ve Hadis gibi meslek derslerinde (%55,5) daha başarılı olduğunu, buna karşın okullarının Fen, Matematik (%3,3) ve Türkçe, Sosyal (%29,5) gibi derslerde nispeten daha başarısız olduğunu dile getirmişlerdir.
- İmam hatip okullarında eğitim kalitesinin artırılması için öğretmenlerin gayretlerinin ve öğrencilerle ilgilenmeleri hakkındaki soruya araştırmaya katılan öğrencilerin %66,3'ü "bazıları ilgileniyor" şeklinde cevap vermiş, %12,3'ü "oldukça ilgililer" şeklinde cevap vermişlerdir. Bununla birlikte öğretmenler hakkında yapılan bu değerlendirmede öğrencilerin %14,2'si öğretmenlerinin yetersiz ilgisini ve %6,7'si ise öğretmenlerinin hiç ilgilenmediklerini dile getirmişlerdir.

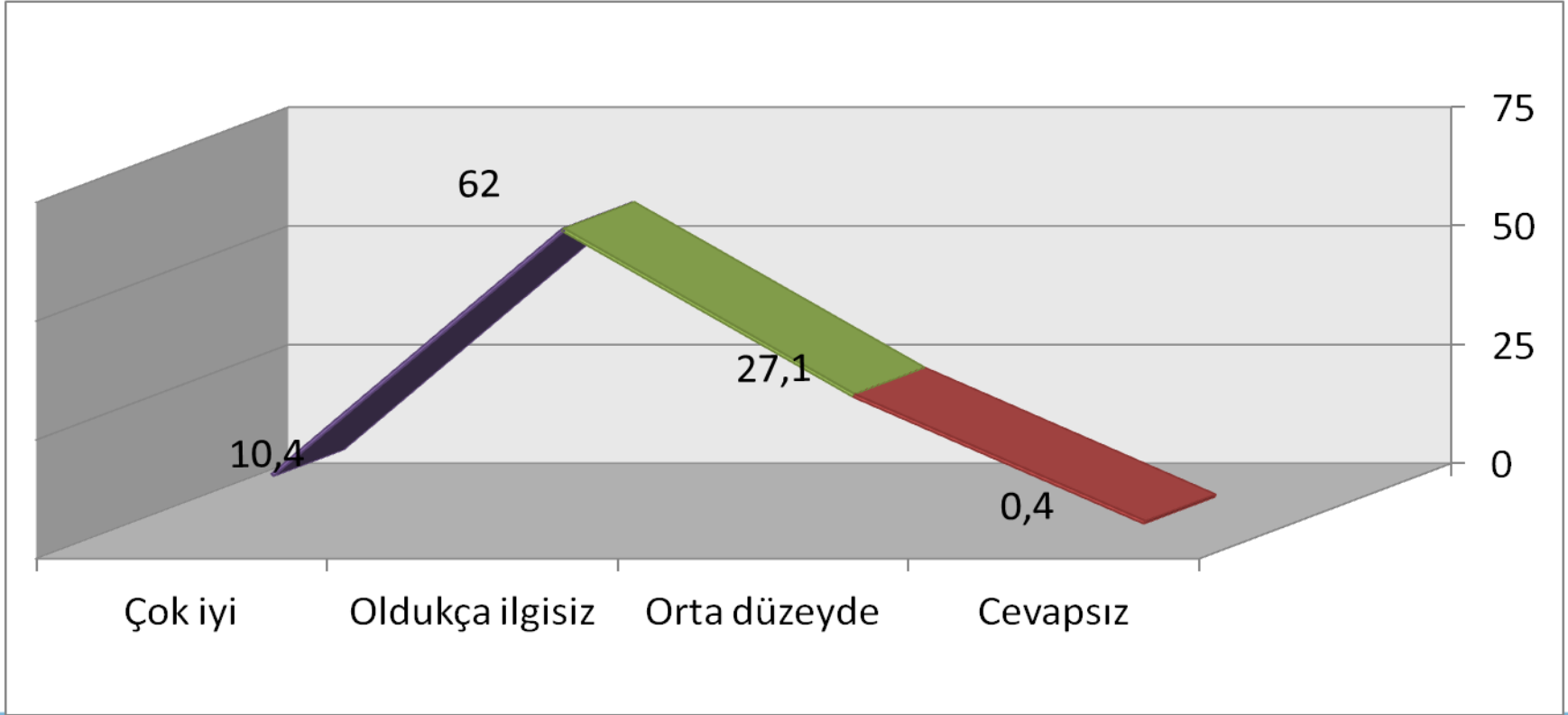
- Benzer şekilde öğrencilerin okul idarecileri hakkındaki değerlendirmelerine göre öğrencilerin %26,7'si müdürlerin okul başarısını artırmak ve eğitim kalitesini yükseltmek için gayret gösterdiğini, buna karşın %43,7'sinin ise müdürlerin okul başarısını artırmak için gayret göstermediklerini dile getirmiştir. Bu konuda fikrim yok diyerek cevap verenlerin oranı ise %28,8'dir. Bu soruya öğrencilerin %0,8'i ise cevap vermemişlerdir.
- Okulda aldıkları eğitimin üniversiteyi kazanmalarına katkısı konusunda ise öğrencilerin %74,7'si yeterli olmayacağını söylerken sadece %12,8'i ise yeterli olabileceğini düşünmektedir. Buna karşın öğrencilerin %11,9'u bu konuda herhangi bir fikri olmadığını belirtirken %0,6'sı da cevap vermemiştir.
- Öğrencilerin %56,3'ü dershaneye halen devam ederken, %43,1'i ise dershaneye gitmemektedir. Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %0,7'dir.
- Okulda yapılan seminerlerin bir takım sorunların çözülmesinde ve okullardaki eğitim kalitesinin artırılmasında katkılarının olabileceği düşünülmüş ve bu yönde bazı sorular öğrencilere sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin %10,3'ü sıklıkla, %67,5'i ara sıra da olsa ders dışı zamanlarda seminerlerin yapıldığını ifade etmişler, %21,8'i ise bu yönde herhangi bir uygulamanın olmadığını ifade etmişlerdir.
- Öğrencilerin %50,6'sı ailelere yönelik özel bir seminer uygulamasının ise olmadığını ifade etmiş, ancak bu konuda öğrencilerin % 45,6'sı okullarında aile seminerlerinin olduğunu belirtmişlerdir.

- Velilerin öğrencilerin okul durumlarını takip etmede ilgili oldukları söylenebilir. Öğrencilerin %46,7'sine göre veliler okul durumlarını "çok ilgili" olarak takip ediyorlar. Bununla birlikte öğrencilerin %43,8'i ise ara sıra da olsa velilerinin ilgili olduğunu dile getirmektedirler. Bu sorunun hemen ardından sorulan diğer bir soruya göre okulun velilerle kurduğu ilişkinin yeterli olmadığı (%46,6) dile getirilmiş, ancak %30,7'si yeterli düzeyde bir okul-aile ilişkisinden bahsetmiştir. Bu iki soruya verilen cevaplarda öğrencilerin okul idareleri hakkında kısmen olumsuz görüşleri dile getirilmiştir.
- İmam Hatip lisesinde öğrenci olmaktan duyulan memnuniyet düzeyinin sorulduğu bir soruda öğrencilerin %53,3'ü öğrenci olmaktan dolayı çok memnun olduklarını; %33,2'si kısmen memnun olduklarını; %12,8'i ise hiç memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden İmam Hatip Lisesi dışında bir başka okulda öğrenci olmak isteyenlerin oranı %17; bir başka okulda öğrenci olmayı nadiren de olsa düşünenlerin oranı 32,7; hiçbir şekilde başka bir okulda öğrenci olmayı düşünmeyenlerin oranı ise %49,7 olarak tespit edilmiştir.
- Yukarıdaki verileri destekleyen bir diğer soruda öğrencilerin kendi çocuklarını ileride İHL'ye gönderme noktasında %47,4'ü kesinlikle İHL'ne yollarım derken, %38,3'ü kendi kararına bırakacağını, %13,5'i ise kesinlikle yollamayacağını ifade etmişlerdir.
- Geçmişte meslek liselerine yönelik uygulanan katsayı engelini tekrar yaşanması durumunda öğrencilerin %60,3'nün okullarına devam edeceği, buna karşın %39,7'sinin düz liseye geçme, açık liseye geçme yahut ailelerinin vereceği karara uyma gibi bir düşüncede oldukları belirlenmiştir.

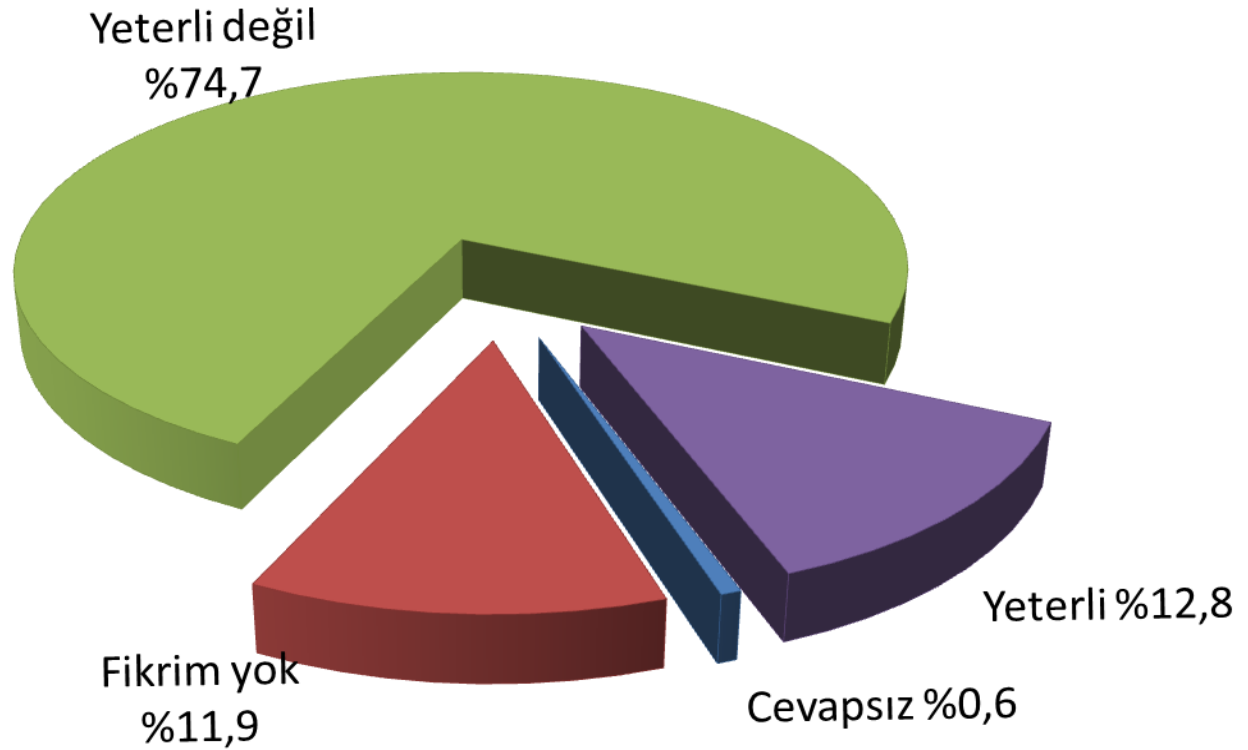
Öğrencilerin Okullarının Başarısına Yönelik Değerlendirmeleri

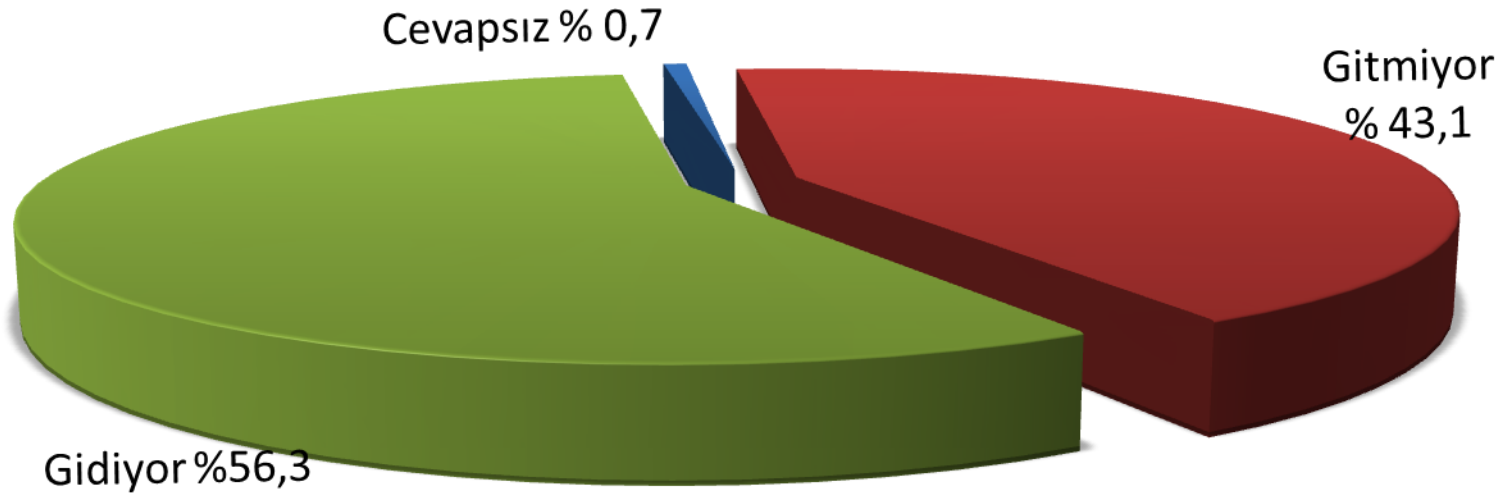
Arkadaşlarının Derslere İlgil Düzeyleri

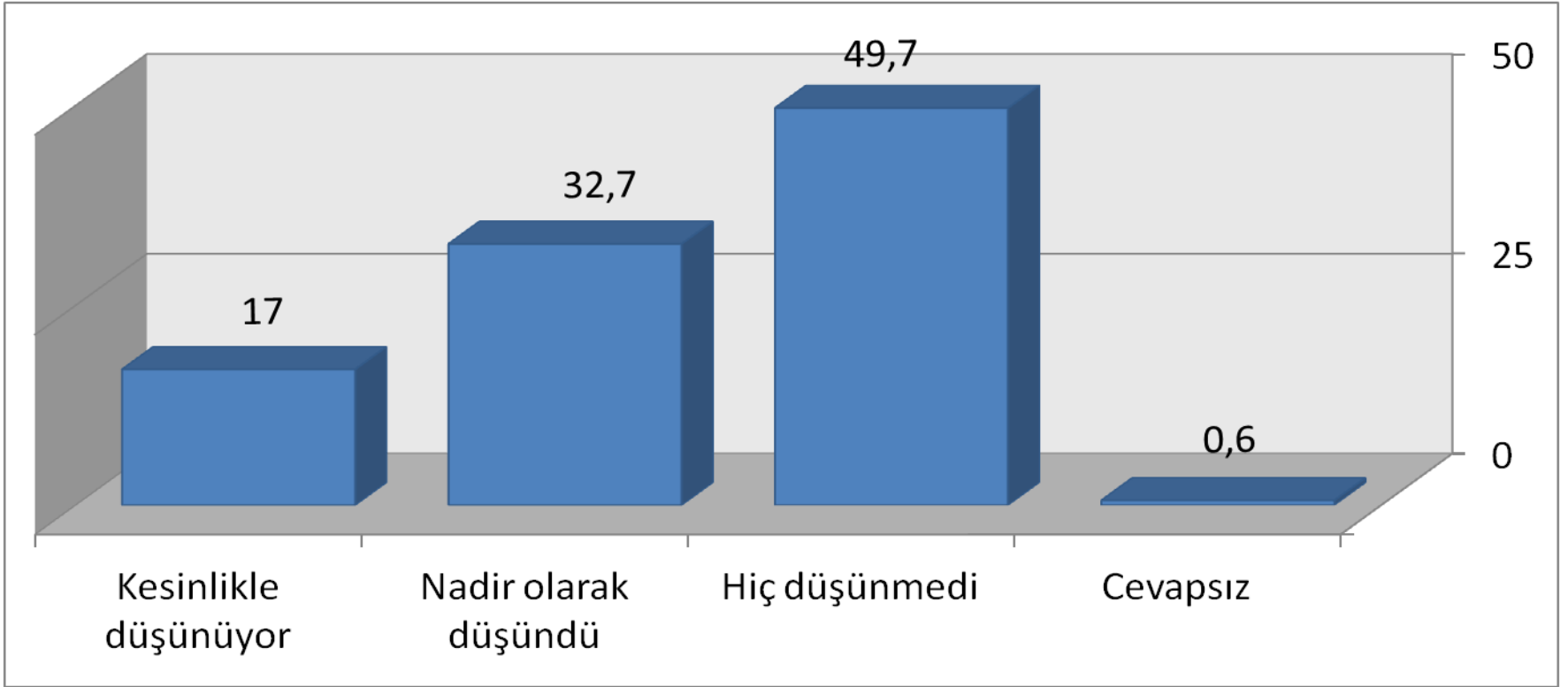
Okulda Alınan Eğitimin Üniversite İçin Yeterli Olup Olmadığı

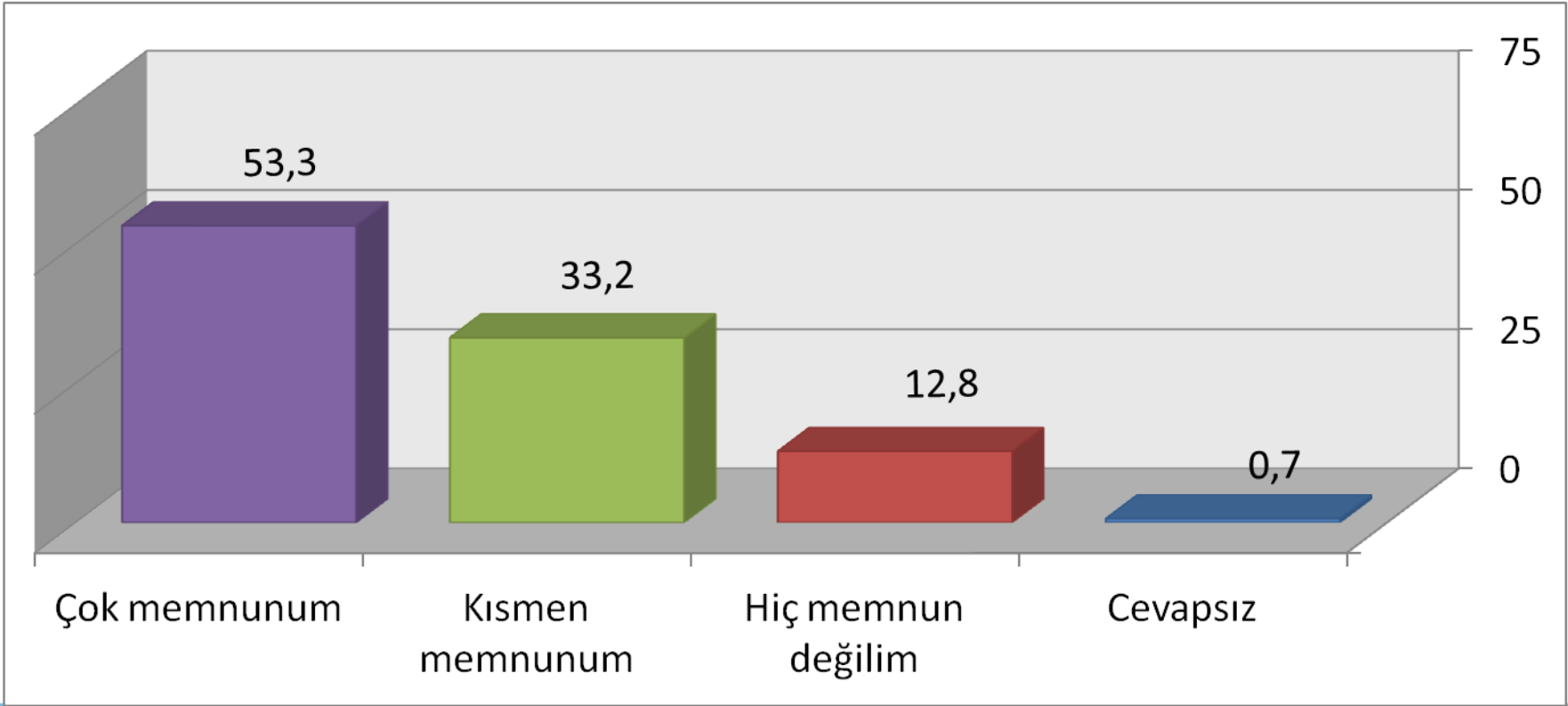
Öğrencilerin Üniversiteye Hazırlık İçin Dershaneye Gitme Durumları

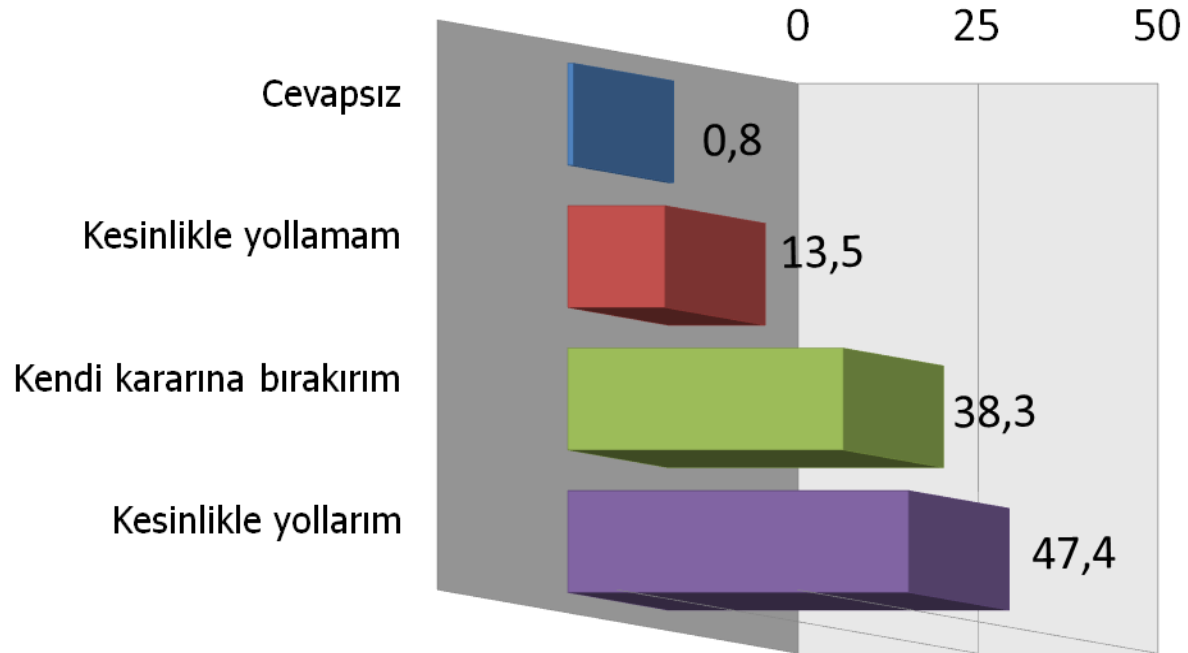
İHL Dışında Başka Bir Okulda Okuma İsteği

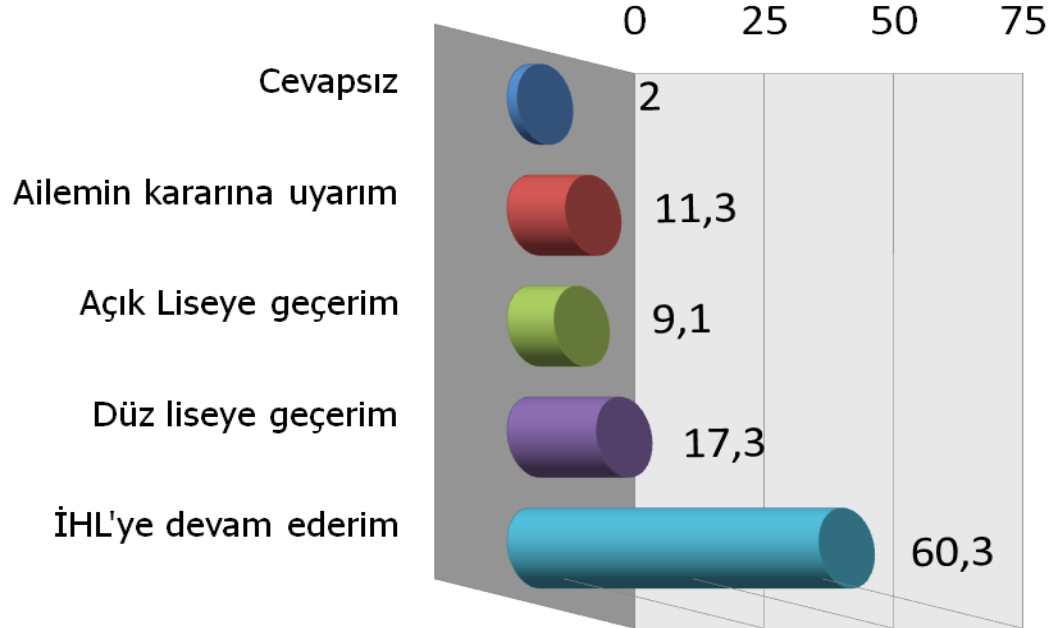
İHL'de Okumaktan Duyulan Memnuniyet

İleride Çocuğunu İHL'de Okutma Düşüncesi

Katsayı Probleminin Tekrar Yaşanması Durumunda

ALTINCI BÖLÜM

İHL ÖĞRENCİSİ OLMA ve DİĞER LİSELERLE KIYASLAMA

İmam Hatip Lisesi Öğrenciliği: Karar verme süreci ve tepkiler.

- İmam hatip lisesi öğrencisi olmanın tercih edilmesinde karar sürecine bakıldığında öncelikli olarak öğrencilerin kendi kararı olduğunu, ardından da ailenin ortak kararı olarak alındığı görülebilir. Bu anlamda İHL öğrencisi olmak genel anlamda bir tercihe dayanmaktadır. İHL öğrencisi olmaya kimin karar verdiğinin sorulduğu soruda öğrencilerin %43,6'sı kendi kararı doğrultusunda İHL öğrencisi olduğunu, %32,7'si ailesinin, %15,2'si ise babasının yönlendirmesi ile (% 7.1 diğerleri) İHL'de okumaya yöneldiğini ifade etmiştir.
- Bununla birlikte kız öğrencilerde annenin etkisi, erkek öğrencilerde ise babanın etkisi bu öğrenciliğin seçilmesinde üçüncü önemli değişken olarak görülmektedir.
- İHL mezunu kimseler arasından örnek alınan kimselerin var olup olmadığına yönelik yapılan sorgulamada elde edilen oranlara göre katılımcıların %56,9'unun örnek aldığı kimsenin olmadığını, %39,2'sinin ise örnek aldığı kişilerin olduğunu ifade etmiştir.
- İHL öğrencisi olmanın sosyal çevrelerinde nasıl karşılandığına ilişkin sorulan bir soruda; öğrencilerin %67,7'sinin İHL'de okumaktan dolayı sosyal çevrelerinden herhangi bir eleştiri almadıklarını, %31,3'ünün ise eleştirildiklerini dile getirmişlerdir.

- Bu duruma ek olarak "aile içinden İHL öğrenciliğine karşı çıkan oldu mu?" şeklinde sorulan bir soruya verilen cevaba göre katılımcıların %92,7'sinin aile içi bir muhalefetle karşılaşmadığı anlaşılmaktadır.
- İmam hatip lisesi öğrencilerinin dini bilgiler alt yapısını nasıl sağladığını belirlemeye yönelik okul öncesi din eğitimi sorgulanmıştır. Bu soruya verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların %75,3'ü okul öncesinde yazları kuran kursuna gittiğini belirtmişlerdir. Bu soruya hiçbir dini eğitim almadım şeklinde cevap verenlerin oranı ise yalnızca %9,1 dir.
- İmam hatip liselerinin en önemli alt yapı çalışmasının Kuran Kurslarında alınan eğitim ile sağlandığı düşünülebilir. Zira toplamda öğrencilerin %78,3'ünün okul öncesi din eğitimlerini yazları gidilen kuran kursları vasıtasıyla aldığı tespit edilmiştir. Bu oranları cinsiyete göre incelersek; kız öğrencilerin %82,5'i ve erkek öğrencilerin %72,4'ü yazları kuran kursuna gittiğini ifade etmişlerdir. Hafızlık eğitimi olarak İHL öğrencisi olan öğrenci sayısı ise oldukça az sayıda çıkmış, öğrencilerin toplamda %3,7'si hafızlık eğitimi aldığını, hafızlık eğitiminin kız öğrenciler arasındaki oranı %0,7 ilken, erkek öğrencilerdeki oranı ise %7,8' dir.

İHL Öğrencisi Olmanın Sağladığı Katkıları Tespit Etmek

- İmam hatip liselerinde öğrenci olmanın diğer okullara göre nasıl bir fark oluşturacağı öğrenilmek istenmiş ve bu konuda çeşitli sorular sorularak öğrencilerin gözüyle bu okulların avantaj ve dezavantajları görülmeye çalışılmıştır.
- Buna göre İHL öğrencisi olmanın en önemli gerekçesi öğrencilerin dini bilgilerini geliştirmek (%91,8)'tir. Yanı sıra öğrenciler İHL'leri ahlaki değerlerin kazanıldığı bir okul olarak görmeleri (%83,9); toplumda saygın bir kimse olma imkânı sağladığını düşünmeleri (%75,9); daha dindar bireyler olmalarına yardım ettiğini (%73,6) yanı sıra kültürel birikimlerinin artırılmasını sağladığını (%71,3), ve genel olarak hayat başarısına yardımcı olduğunu (%67,4) düşünmeleri de İHL'ler açısından olumlu sayılabilecek önemli birer göstergedir.
- Buna karşın öğrencilerin üniversiteyi kazanma noktasında İHL öğrencisi olmanın kendilerine doğrudan bir imkan sağlayacağını düşünmedikleri söylenebilir. Öğrencilerin %38,3 İHL öğrencisi olmanın üniversiteyi kazanmayı sağlayabileceğini düşünürken, %29,2'si üniversite için yeterli olmayacağı, % 28,6'sı ise durumu değiştirmeyeceğini yahut etkilemeyeceğini ifade etmiştir. Bu verileri destekleyen İHL öğrencisi olmanın kaliteli eğitim almayı sağladığı şeklinde düşünenlerin (%44,4) oranıdır. Ancak kaliteli bir eğitim almayı sağlamadığını (%28,5) veya etkilemediğini düşünenlerin (%23,4) oranları da dikkat çekici seviyededir.
- Ancak İmam hatip okullarının eğitsel anlamda başarı ile örtüşen değerinden ziyade ahlaki ve toplumsal bir takım olumlu yönlerinin olduğu açıkça görülmektedir. Buna öğrenciler İHL'lerin sosyal ilişkileri geliştirme (65,6); güvenli bir ortam oluşturma (%66,8); alkol, uyuşturucu, vb. gibi bağımlılık üreten şeylerden uzak durmada (%72,9) katkı sağlaması; sigara kullanımından uzaklaştırma (%60,3) gibi olumlu sonuçlarını dile getirmişlerdir.

İHL Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlıkları

- İmam hatip lisesi öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını öğrenmek için sorulan soruya öğrencilerin %29,9'u sürekli okuma alışkanlığının olduğu; %47,1'i ara sıra kitap okuduğu; %14,5'i nadiren kitap okuduğu; %4,9'u da hiç kitap okumadığı cevabını vermiştir.
- Öğrencilerin ne tür kitapları okumayı tercih ettikleri sorusuna ise daha çok hikâye ve roman türü (%49,2) kitaplar, ardından ise dini (%23,7), aktüel (%7,6), felsefe veya tarih (%5,7) içerikli kitaplar sıralanmıştır.

İmam Hatip Liselerinin Diğer Liselerle Kıyaslanması

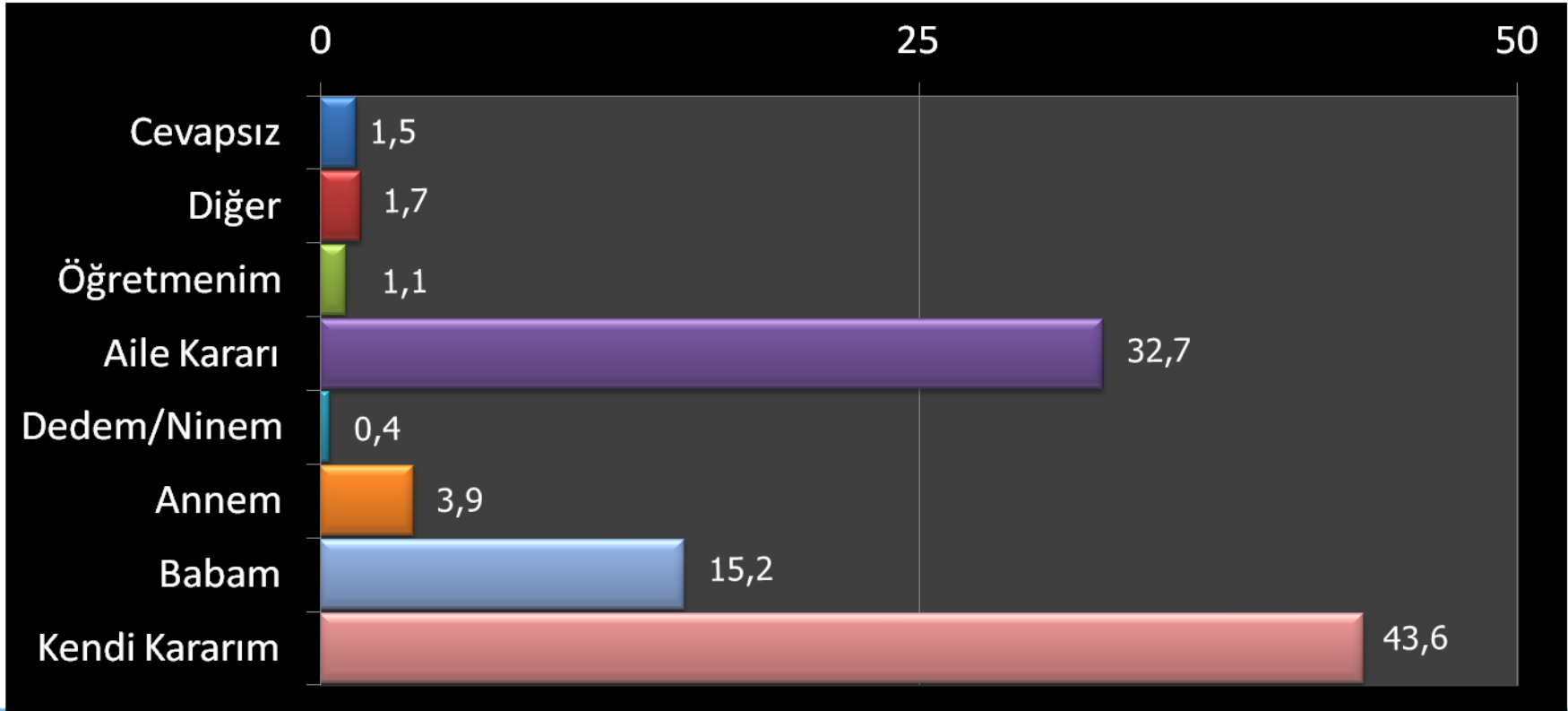
- İmam hatip liselerinin diğer liselerle kıyaslı olarak değerlendirilmesi önceki soru grubunun bir sağlaması olarak da okunabilir. Bu soru grubunun kendi içinde çeşitli açılardan İHL okullarını sorgulaması ile diğer liselerle kıyaslı olarak avantaj ve dezavantajlarını açık olarak ortaya koyma imkânı sağlayabilir.
- İHL'ler sosyal ve kültürel derslerdeki eğitim düzeyinin diğer liselere kıyasla daha iyi olduğu fikrine katılanların oranı %39,7, bu fikre katılmadığını ifade edenlerin oranı ise %28,2 olarak tespit edilmiştir.
- Benzer bir yargı ifadesinin Fen ve Matematik dersleri için sorulduğunda, öğrencilerin %56,8 İHL'lerde bu dersler için verilen eğitimin diğer liselerden daha iyi olduğu fikrine katılmadığını ifade etmişler, öğrencilerin yalnızca %10,2'si daha iyi bir eğitim verildiği fikrine katıldığını ifade etmişlerdir.
- İmam hatip liselerinin meslek eğitimi ağırlıklı bir lise olması dolayısıyla öğrencilerin din eğitimi konusunda diğer liselere göre daha iyi bir eğitim verildiği fikrine yoğun olarak katıldıkları görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %85'i din eğitiminin daha iyi verildiği görüşüne katılmaktadır.
- Öğrencilerin eğitim ve öğretim düzeyinde fen ve kültür dersleri olarak bilinen derslere nazaran bireysel ve toplumsal kimlik ve değerlerin gelişmesinde diğer liselerle kıyaslanması istenildiğinde sonuçlar farklılaşmaktadır. Buna göre öğrencilerin %74,2'si İHL'de öğrenci olmanın öğrencilerin iyi bir vatandaş olmaları konusunda daha fazla yardımcı olduğu fikrine katıldıkları görülmekte, genel olarak daha birikimli yetişmek konusunda da İHL'lerin olumlu katkısı öğrencilerin %69,6'sı tarafından ifade edilmektedir. Yine benzer şekilde daha iyi bir hayat başarısı elde etmede İHL'lerin olumlu katkı sağlayacağını düşünen öğrencilerin oranı %56,9, bu yönde bir katkı sağlayacağını düşünmeyen öğrencilerin oranı ise %18,8 olarak tespit edilmiştir.

İHL'de Öğrenci Olmanın Değerlendirilmesi

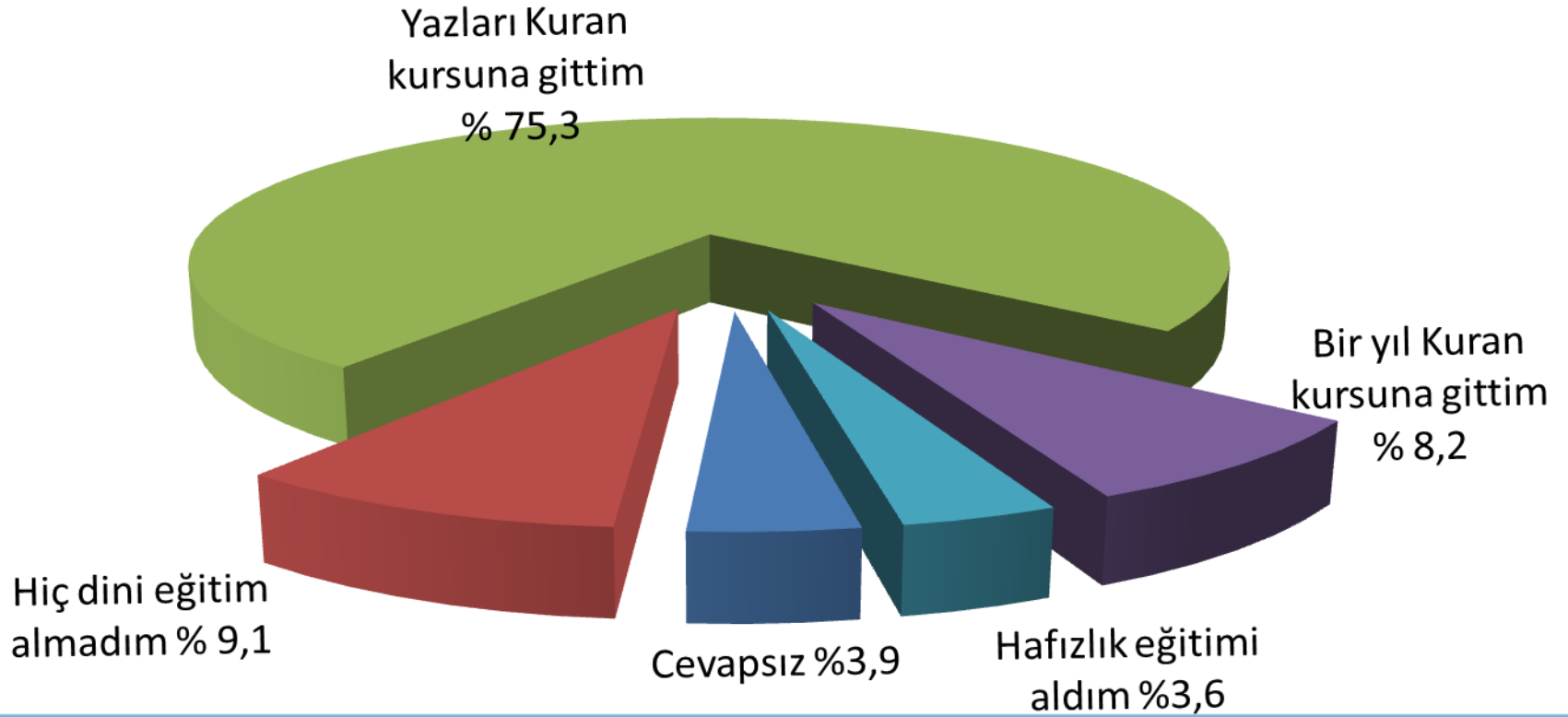
- İmam hatip lisesinde öğrenci olmaktan dolayı öğrencilerin kendilerini nasıl gördükleri sorulmuş ve bu yönde bazı yargılar oluşturulmuş ve bu yargılara ne ölçüde katıldıkları belirlenmeye çalışılmıştır.
- Buna göre ilk yargı olan "İHL'de öğrenci olduğum için kendimi şanslı hissediyorum" şeklindeki yargıya öğrencilerin %67,7'si katıldığını, buna karşın %16,6'sı bu yargıya katılmadığını ifade etmişlerdir. Bu yargının ters açıdan sorulduğu "İHL'de öğrenci olmaktan dolayı kendimi mutsuz hissediyorum" şeklindeki diğer yargıya öğrencilerin %64,7'si katılmadığını, %14,3'ü ise bu yargıya katıldığını ifade etmişlerdir. "İHL'de öğrenci olduğum için kendimi ayrıcalıklı hissediyorum" şeklinde yöneltilen yargıya öğrencilerin %61'i katıldığını ifade etmiştir. İHL'de öğrenci olduğum için pişmanlık duyuyorum şeklindeki yargıya ise öğrencilerin %69'u katılmadığını ifade etmiştir. Aynı şekilde "İHL'de okuduğum için zamanımın boşa geçtiğini düşünüyorum" şeklindeki yargıya öğrencilerin %70,4'ü katılmadığını belirtmişlerdir.

- İmam hatip öğrencisi olmayla ülkesini sevmeye arasındaki ilişkinin irdelendiği "İHL'de öğrenci olmak ülkemizi daha fazla sevmemi sağlıyor" şeklindeki yargıya öğrencilerin %46,8'inin katıldığı görülmektedir. Bu yargıya katılmadığını ifade edenlerin oranı ise %22,7 olarak tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin ahlaki gelişimlerinde İHL okullarının etkisinden de söz etmek mümkündür. Öğrencilerin daha dürüst birer kişi olmalarında İHL etkisini olumlu değerlendirenlerin oranı %75,7; daha ahlaklı bir kişi olmalarında yardımcı olacağı kanaatini paylaşanların oranı %82,1; kötü alışkanlıklardan korunmada İHL'lerin yardımcı olduğunu söyleyenlerin oranı ise %70,9 olarak tespit edilmiştir. Bütün bu değerler gelişiminin yanı sıra İHL'lerde öğrenci olmanın belki de en önemli sonucu %75,2 katılım oranı ile öğrencilerin daha dindar birer kişi olmalarını sağlamalarıdır.
- Ancak birer eğitim ve öğretim kurumu olarak İHL'lerin akademik başarıda diğer tüm unsurlara göre görece daha sorgulanır olduğu görülmektedir. Buna göre İHL'lerin öğrencilerin daha iyi ve nitelikli eğitim almalarını sağladığı yönündeki yargıya katılım oranı %43,5 ve katılmayanların oranı ise %31,4 olarak tespit edilmiştir. Bu yargıya ek olarak öğrencilerin öğretmenlerin niteliklerine yönelik değerlendirmelerine bakıldığında "daha kaliteli öğretmenlerden ders alıyorum" şeklindeki yargıya öğrencilerin %43,5'i katılmadıklarını ifade etmiş, ancak %27,9'u bu yargıya katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

İHL Öğrenciliği Karar Verme Süreci

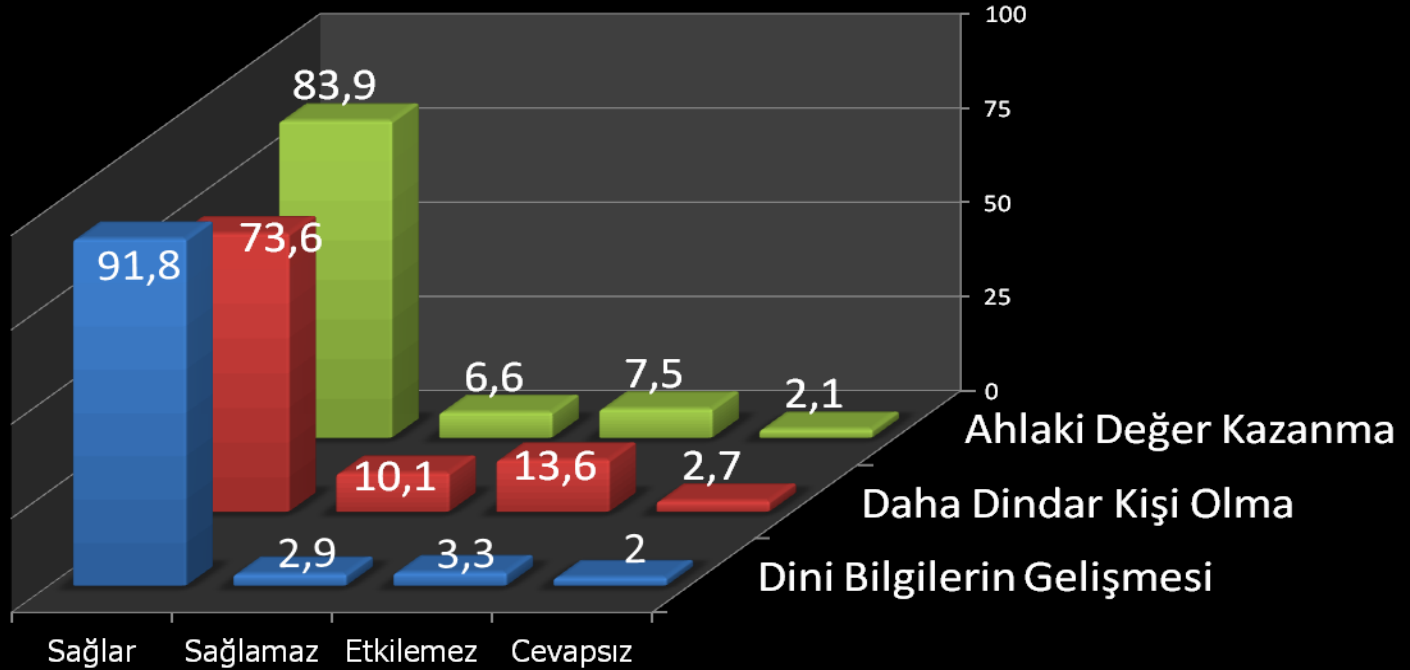

İHL Öncesi Din Eğitimi

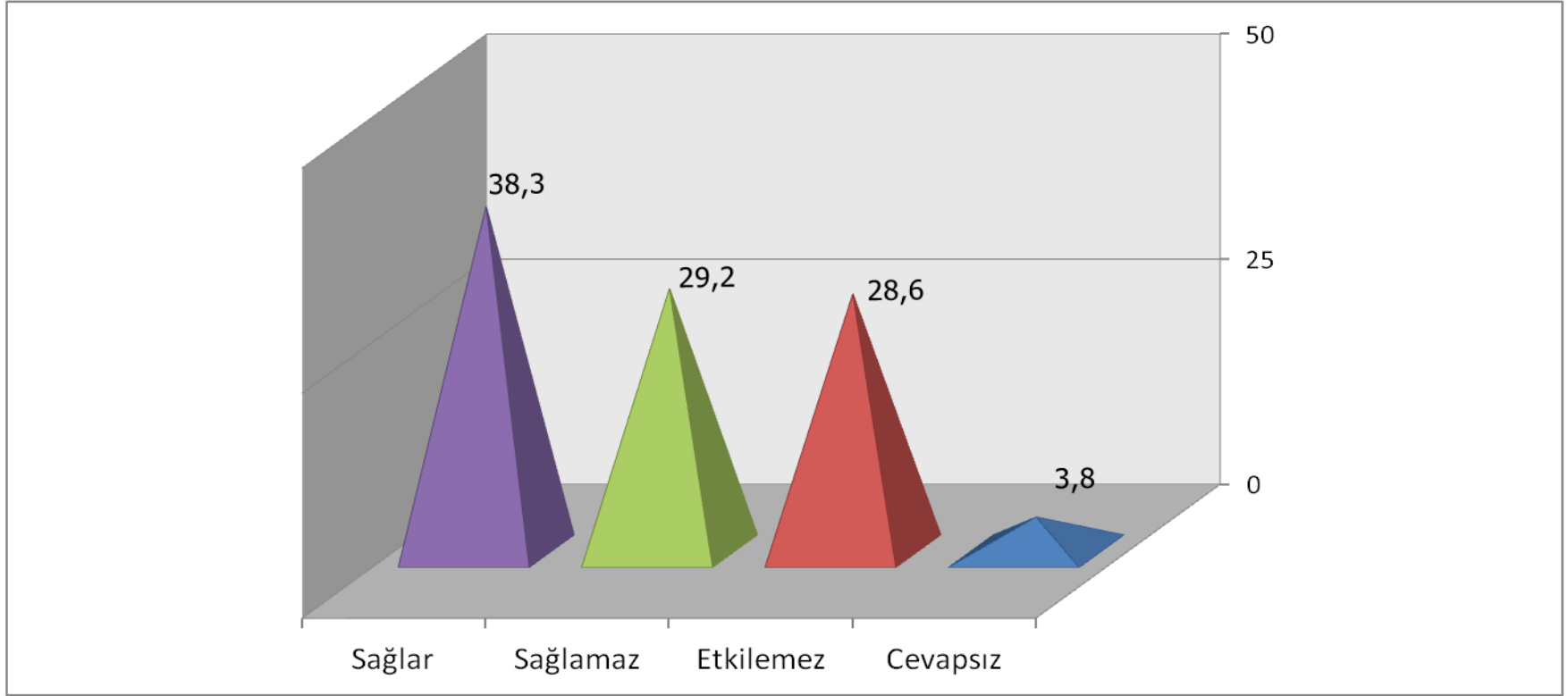

Dini Bilgilerin Gelişmesi-Dindarlık-Ahlaki Değer Kazanma

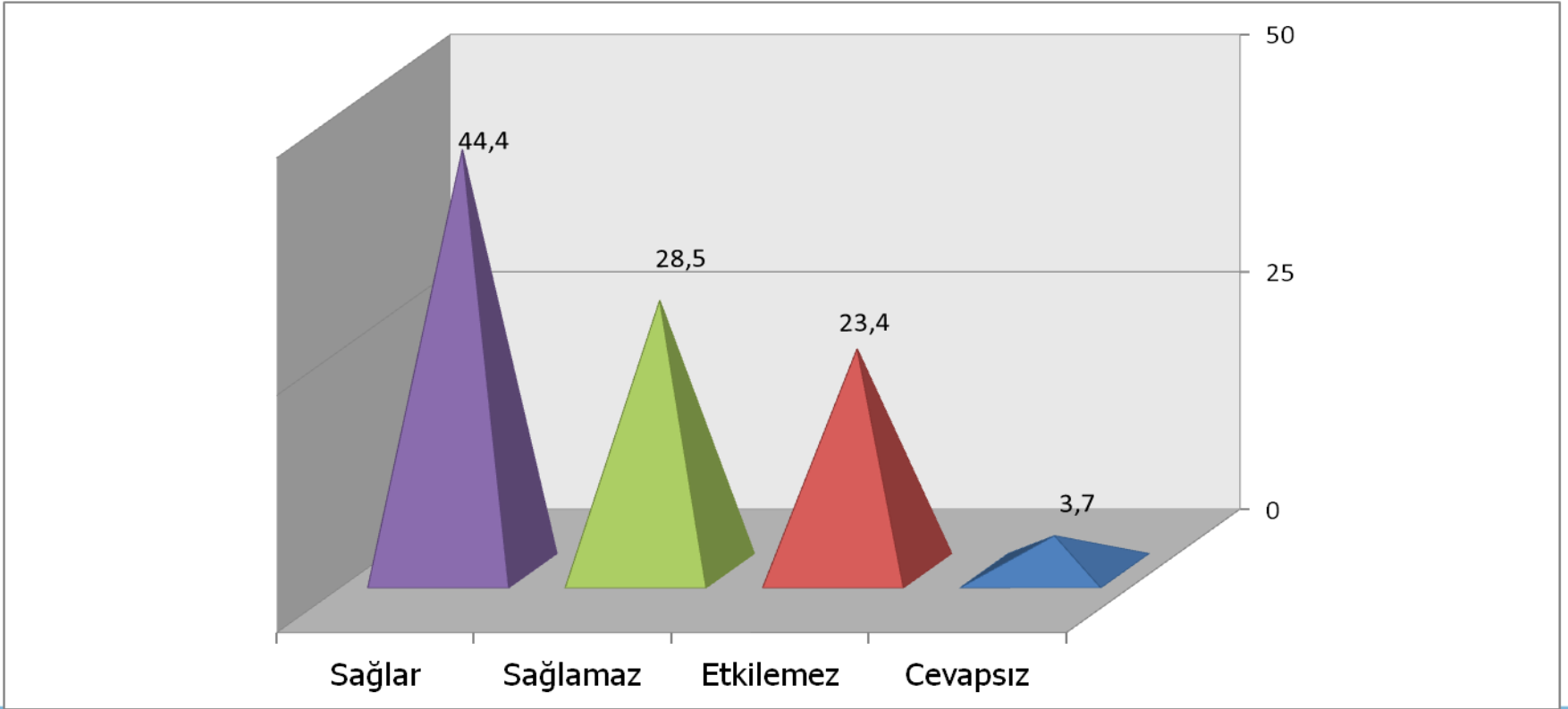
■ Dini Bilgilerin Gelişmesi ■ Daha Dindar Kişi Olma ■ Ahlaki Değer Kazanma

İHL'de Okumak Üniversiteyi Kazanmayı...

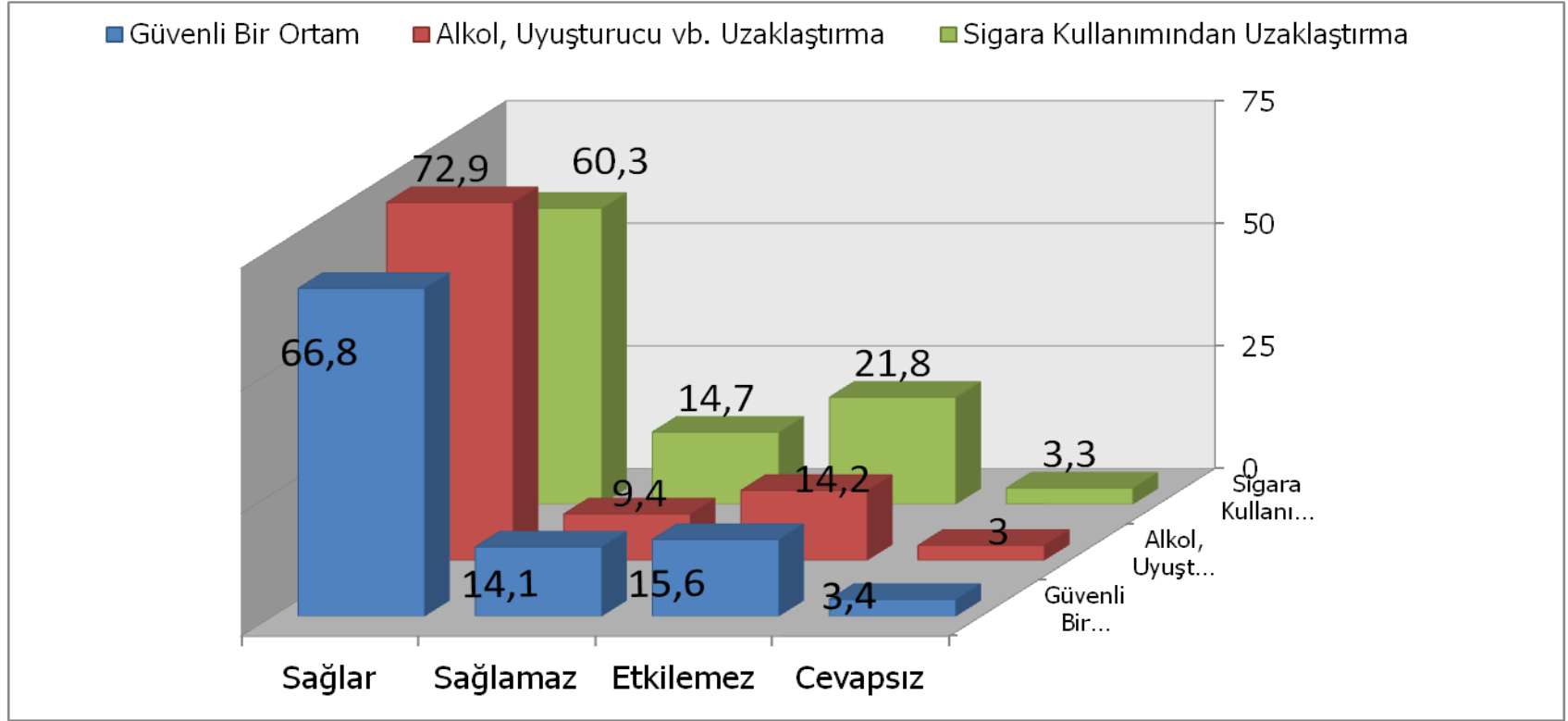

İHL'de Okumak Kaliteli Eğitim Almayı...

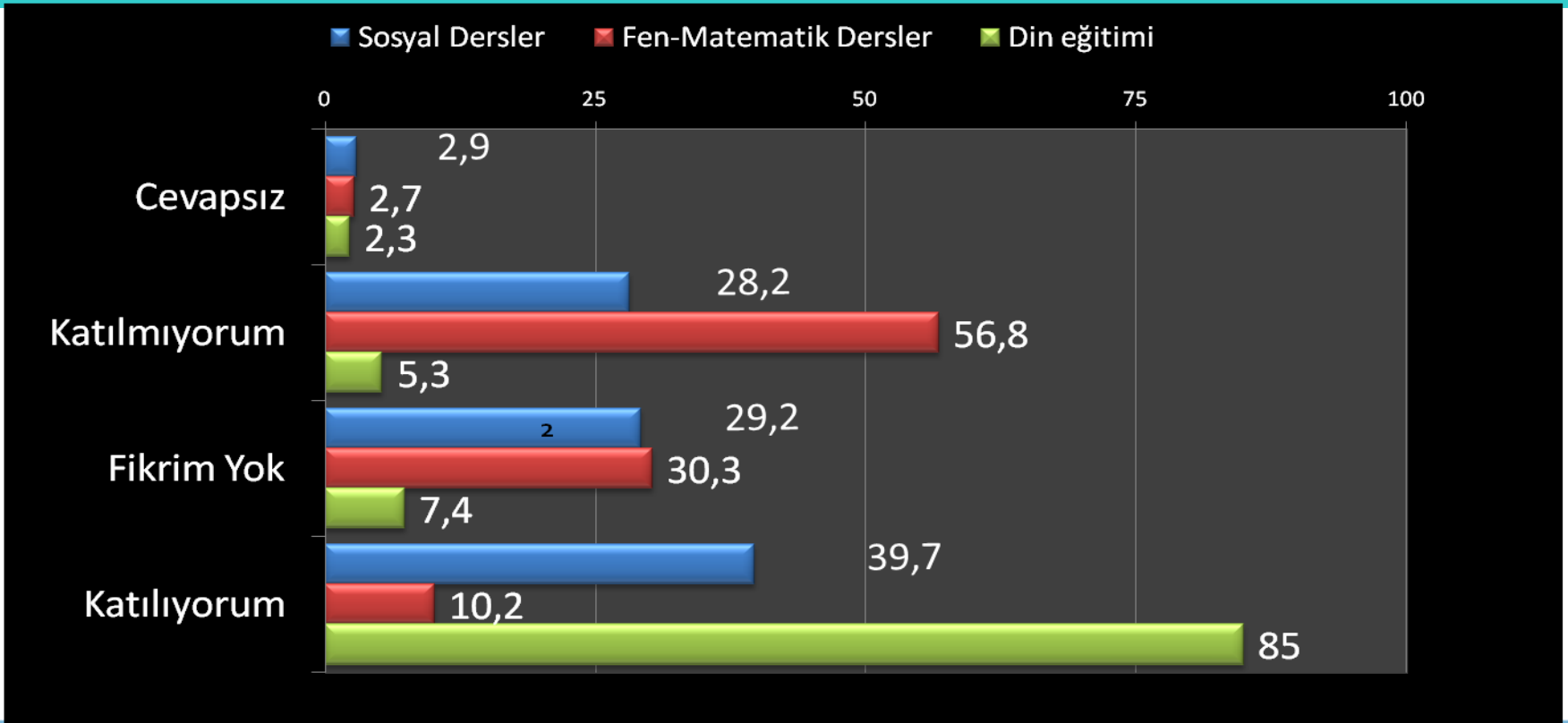

İHL'lerin Öğrencilere Sağladığı Katkıları Tespit Etmek

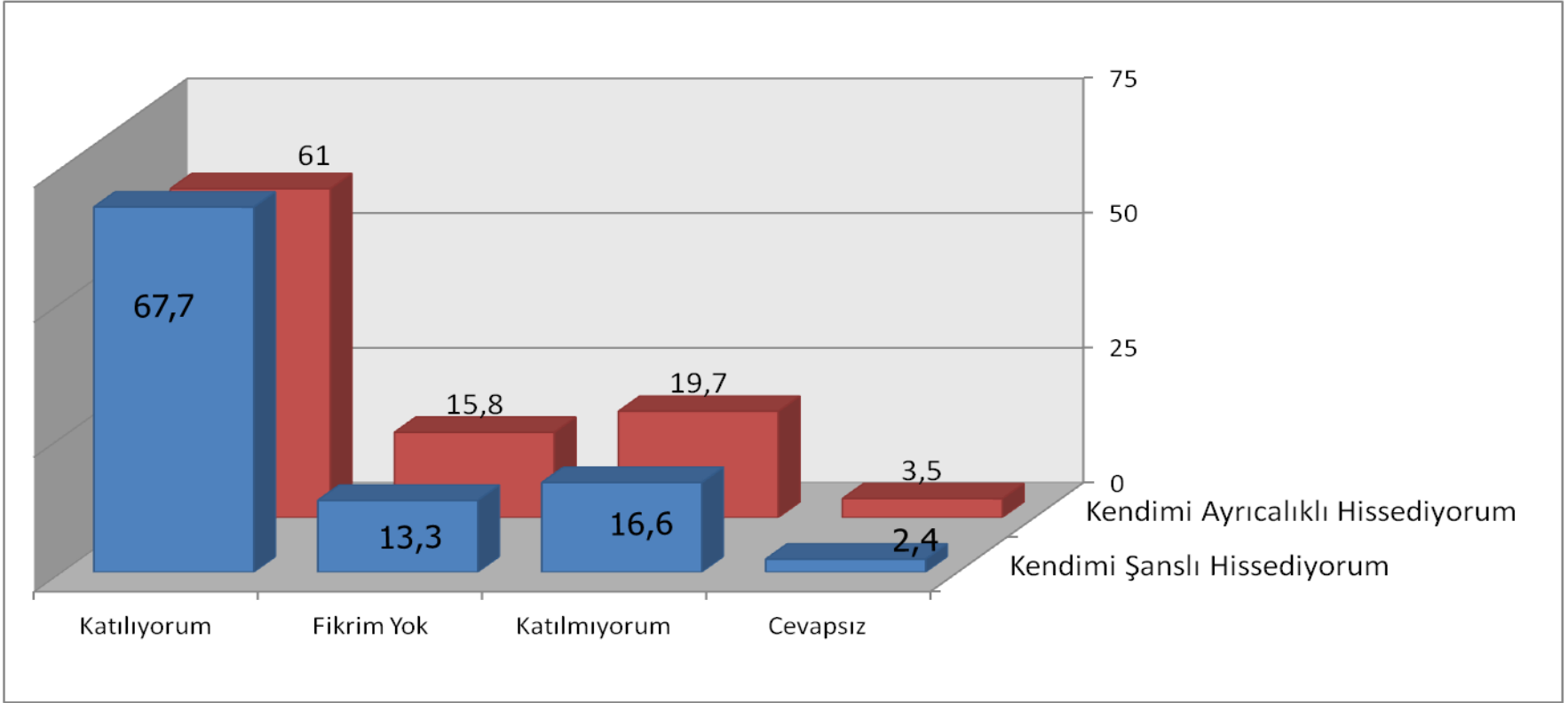
Güvenli Bir Ortam-Alkol'den Uzaklaştırma-Sigara Kullanımından Uzaklaştırma

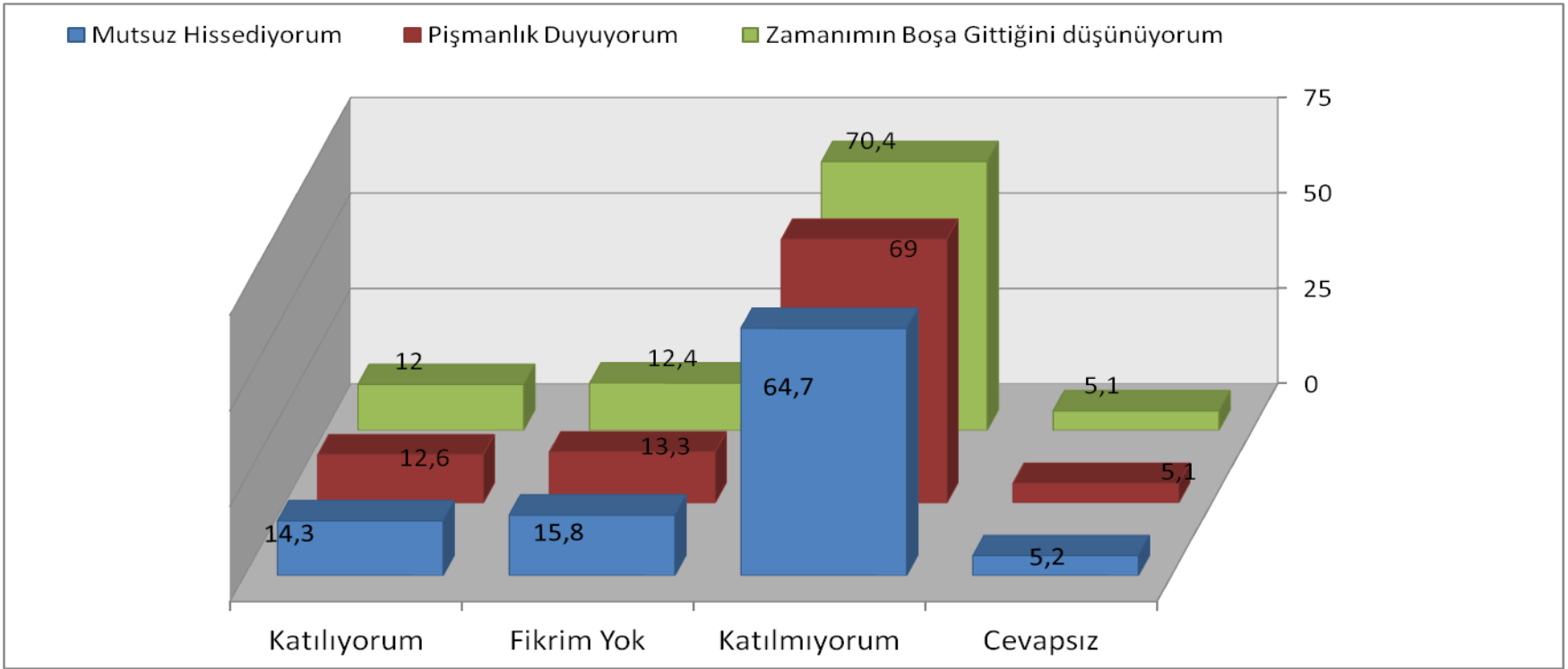
Sosyal/Kültürel, Fen/Matematik, Din Eğitimi Derslerinde Daha İyi Eğitim Verilir.

İHL'de Okuduğum İçin Kendimi Şanslı/Ayrıcalıklı Hissediyorum.

İHL'de Öğrenci Olduğum için Kendimi Mutsuz Hissediyorum/Pişmanlık Duyuyorum/Zamanımın Boşa Gittiğini Düşünüyorum.

YEDİNCİ BÖLÜM

İHL ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ YETERLİLİKLER ve DİNİ PRATİKLERİ

İHL Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliklerini Değerlendirmeleri

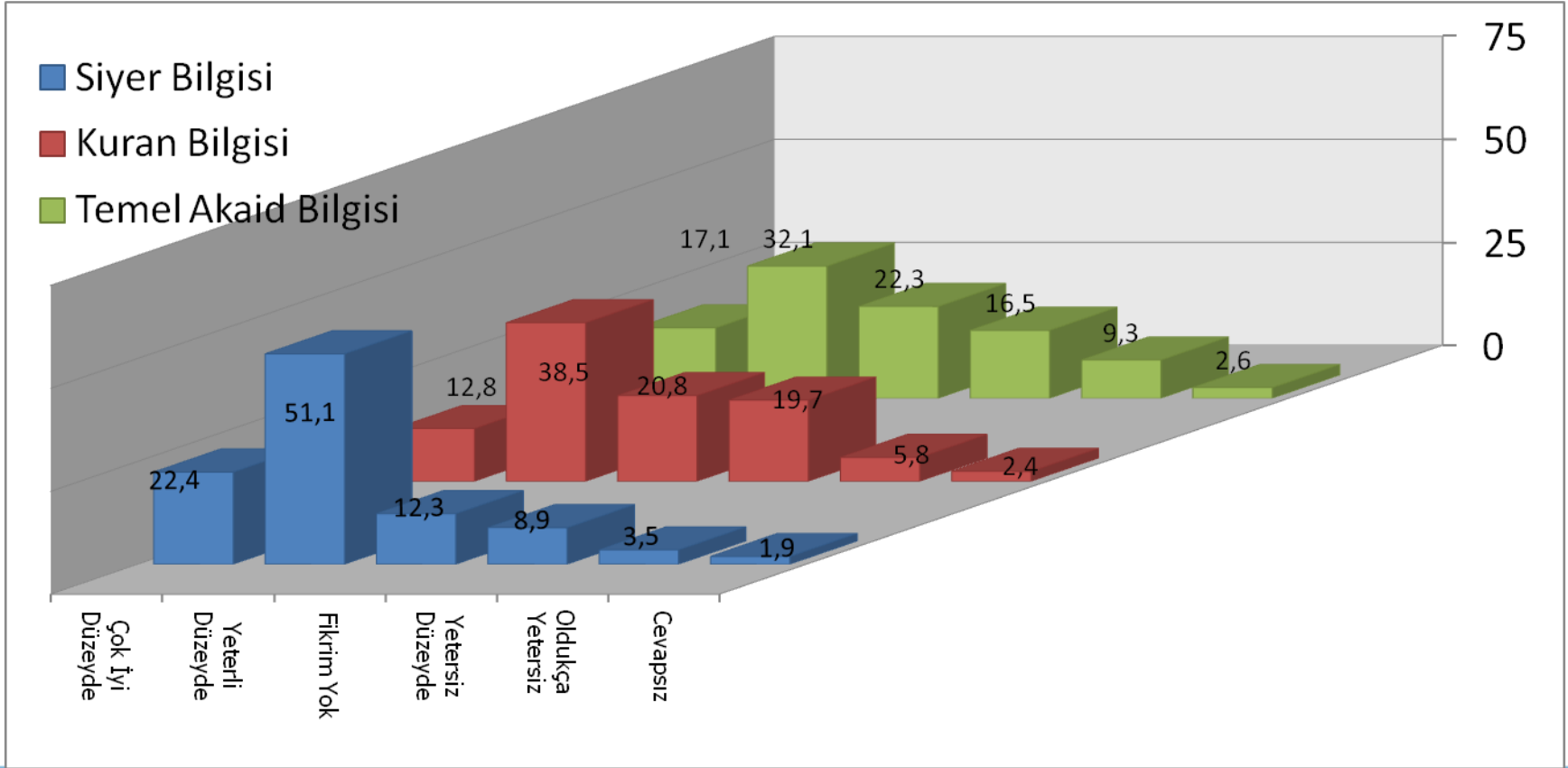
- Meslek ve dini bilgileri içeren Kuran, Siyer, Hadis, Fıkıh, Arapça gibi derslerde öğrencilerin kendi yeterliliklerini değerlendirmeleri istenmiş ve böylece İmam Hatip okullarında verilen meslek eğitiminin niteliği hakkında fikir sahibi olunmak istenmiştir. Bu bağlamda bazı mesleki yeterlilik ifadeleri oluşturulmuş ve öğrencilerden bu yargılar hakkında fikir beyan etmeleri istenmiştir.
- Buna göre ilk yargı olan "Kur'an-ı Kerimi Usulünce/Güzel Okuyabiliyorum" şeklinde ifade edilen bir durum değerlendirme yargısına öğrencilerin %26,4'ü "çok iyi düzeyde", %44,7'si "yeterli seviyede" cevabını vermişlerdir. "Hz. Peygamberin hayatı hakkında yeterli bilgiye sahibim" yargısına öğrencilerin %22,4'ü "çok iyi düzeyde", %51,1'i "yeterli seviyede" cevabını vermişlerdir.
- "Kuran ve sünnet ışığında hayatı anlamlandırabilirim" şeklinde oluşturulan yargıya öğrencilerin %24,1'i "çok iyi düzeyde", %41,6'sı "yeterli seviyede" cevabını vermişlerdir. "Sosyal ilişkilerimde Hadisler benim için yol göstericidir" yargısına öğrencilerin %27,9'u "çok iyi düzeyde", %34,1'i "yeterli seviyede" cevabını vermişlerdir.
- "Kuran'ı kerim'in içeriği hakkında yeterli bilgiye sahibim" yargısına öğrencilerin %12,8'i "çok iyi düzeyde", %38,5'i "yeterli seviyede" cevabı vermişlerdir. "Temel akaid bilgilerine sahibim" yargısına öğrencilerin %17,1'i "çok iyi düzeyde", %32,1'i "yeterli seviyede", %16,5'i "çok az", %9,3'ü "hiçbir şekilde" cevabını vermişlerdir.

- “İslam dini dışındaki diğer dinler hakkında yeterli bilgiye sahibim” yargısına öğrencilerin %13,7’si “çok iyi düzeyde”, %32,9’u “yeterli seviyede”, %22,8’i “çok az”, %8,6’sı “hiçbir şekilde” cevabını vermişlerdir. “Olaylara ve olgulara kur’an çerçevesinde bakarak yorumlayabilirim” yargısına öğrencilerin %21,2’si “çok iyi düzeyde”, %34,6’sı “yeterli seviyede”, %16,8’i “çok az”, %6,1’i “hiçbir şekilde” cevabını vermişlerdir. “Toplumla iletişim kurabilme ve hitap etme becerisine sahibim” yargısına öğrencilerin %26,7’si “çok iyi düzeyde”, %34,3’ü “yeterli seviyede”, %13,3’ü “çok az”, %7,3’ü “hiçbir şekilde” cevabını vermişlerdir.
- İmam hatip öğrencilerinin edindikleri mesleki bilgileri uygulamaları hakkında oluşturulan yargılardan biri de “Arkadaşlarımla birlikteken onlara imamlık yapma konusunda istekli davranırım” şeklindeki ifadedir. Bu eylem karşısında öğrencilerin %29’u istekli davrandığını, %22,6’sı kendisini yeterli gördüğünü ifade etmiş, buna karşın %17,7’si hiçbir şekilde yanaşmayacağını, %14,6’sı da nadiren böyle bir eyleme gönüllü olacağını beyan etmişlerdir.
- Arapça eğitiminin verildiği İmam Hatip okullarında öğrencilerin %22,4’ü Arapça bir metni sözlük yardımıyla Türkçeye “çok iyi düzeyde” çevirebileceğini, %24,1’i “yeterli düzeyde” çevirebileceğini ifade ederken, %19,5’i “çok az” düzeyde çevirebileceğini, %19,3’ü ise “hiçbir şekilde” çeviremeyeceğini ifade etmiştir.
- Öğrencilerin yaklaşık %70,1’i ezberledikleri sureleri iyi veya yeterli derecede okuyabileceklerini dile getirmişlerdir. Yine temel İslami bilgiler konusunda öğrencilerin toplamda %63,3’ü kendilerini iyi veya yeterli görmektedirler.

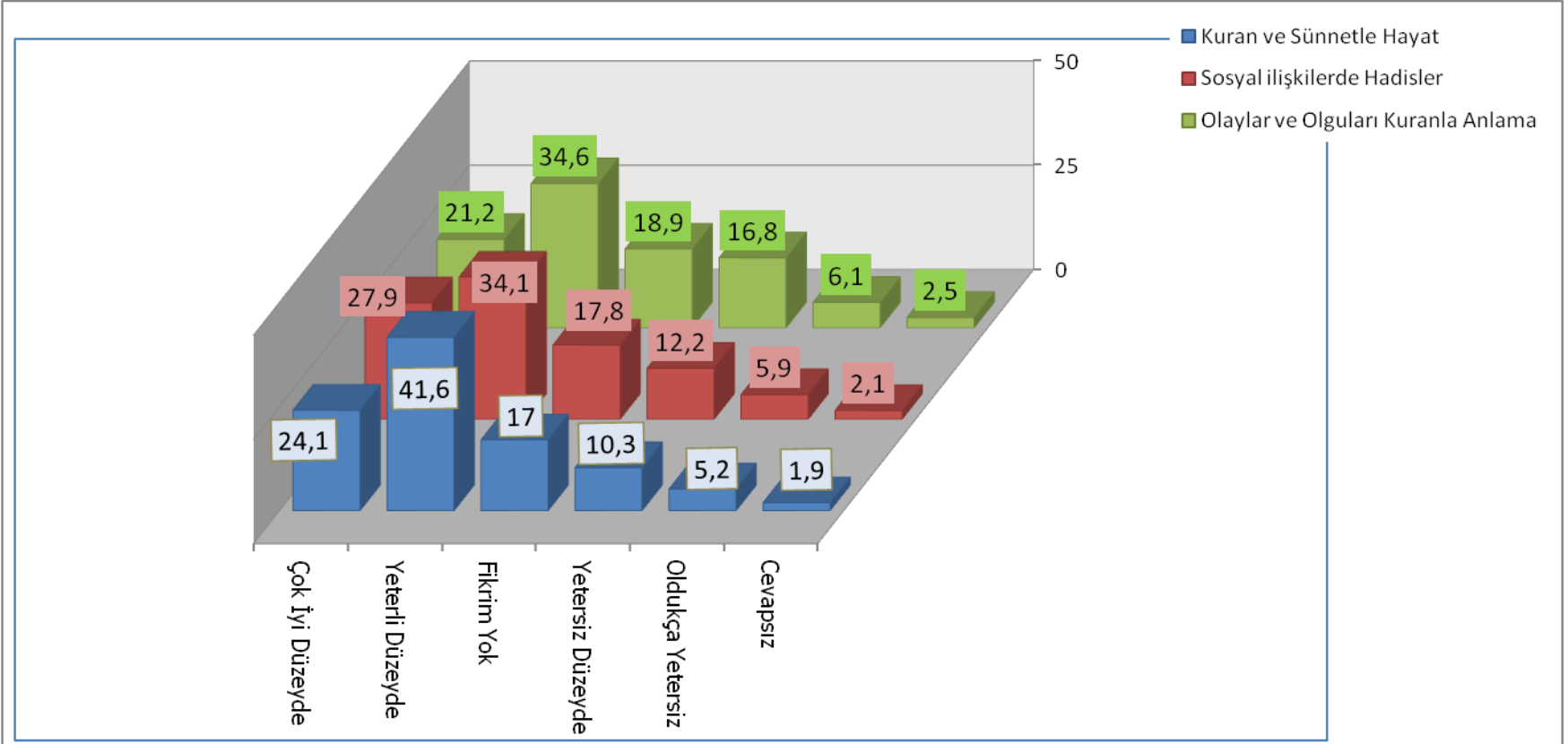
Mesleğe Bakış ve Dini İbadetleri Yerine Getirme Durumları

- Mezun olduklarında öğrencilerin din hizmetleri alanında çalışmayı isteme durumuna baktığımızda %45,6'sı çalışmak istediğini, %36,8'i şartlar gerektirirse belki çalışabileceklerini belirtirken %16,5'i de çalışmayacaklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %1,1'dir.
- Öğrencilerin %52,6'sı düzenli, %41,1'i ara sıra beş vakit namazı kıldıklarını ifade etmişlerdir. Buna karşın öğrencilerin %4,5'i sadece cumaya gittiklerini belirtirken %1,8'i de soruyu cevapsız bırakmışlardır.
- Öğrencilerin %92,9'u Ramazan orucunu tam olarak tuttıklarını belirtirken %5,2'si hepsini tutmadıklarını ifade etmişlerdir. Buna karşın %0,6'sı oruç tutmadıklarını belirtmiş, %1,3'ü de soruyu cevapsız bırakmışlardır.

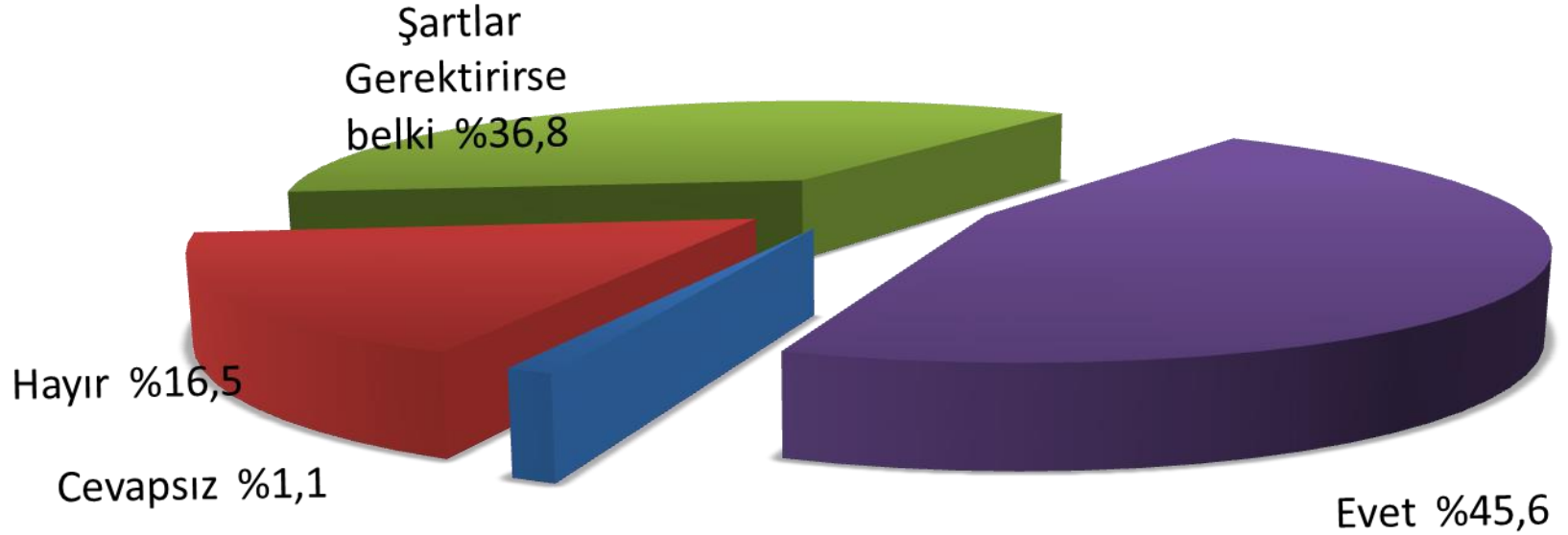
Peygamberin Hayatı, Kur'an Bilgisi, Temel Akaid Bilgisi

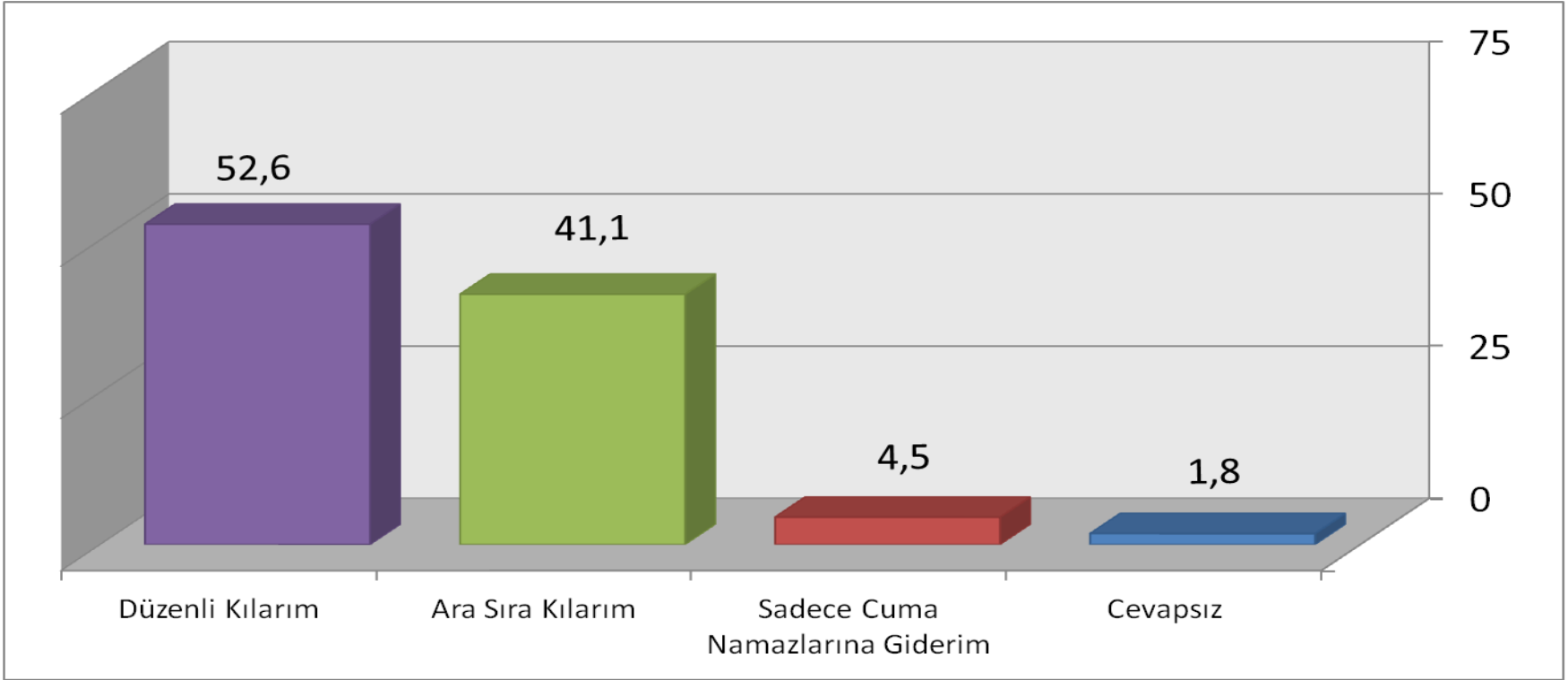
Kur'an ve Sünnet Işığında Hayatı Anlama, Sosyal İlişkilerde Hadisleri Kullanma, Olaylar ve Olguları Kur'anla Anlayabilme

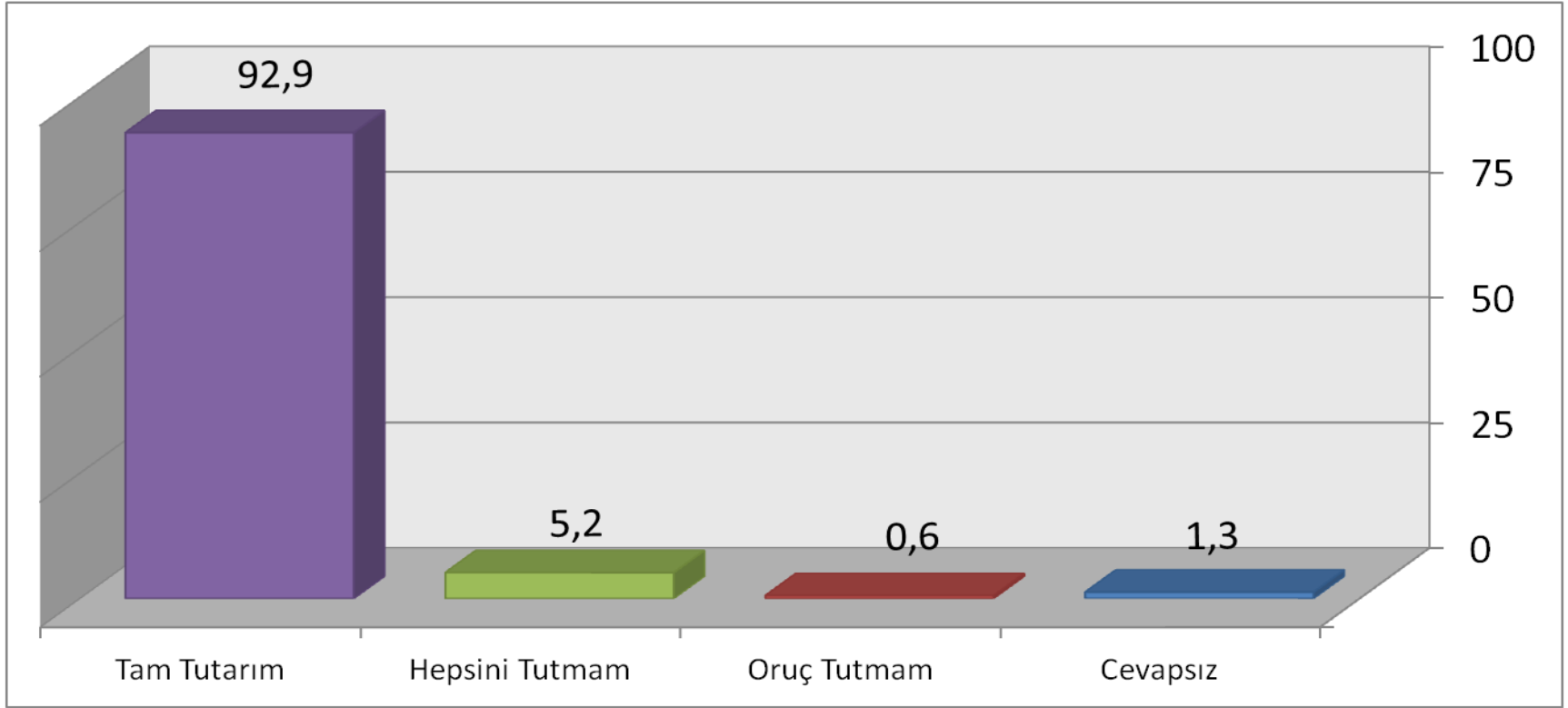
Mezun Olduktan Sonra Din Hizmetlerinde Görev Alma İsteği

Dini Pratikleri Yerine Getirme: NAMAZ KILMA

Dini Pratikleri Yerine Getirme: ORUÇ TUTMA

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İHL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL ÇEVRELERİYLE OLAN İLİŞKİLERİ

Öğrencilerin Yakın Çevreleri İle İlişki Düzeyleri

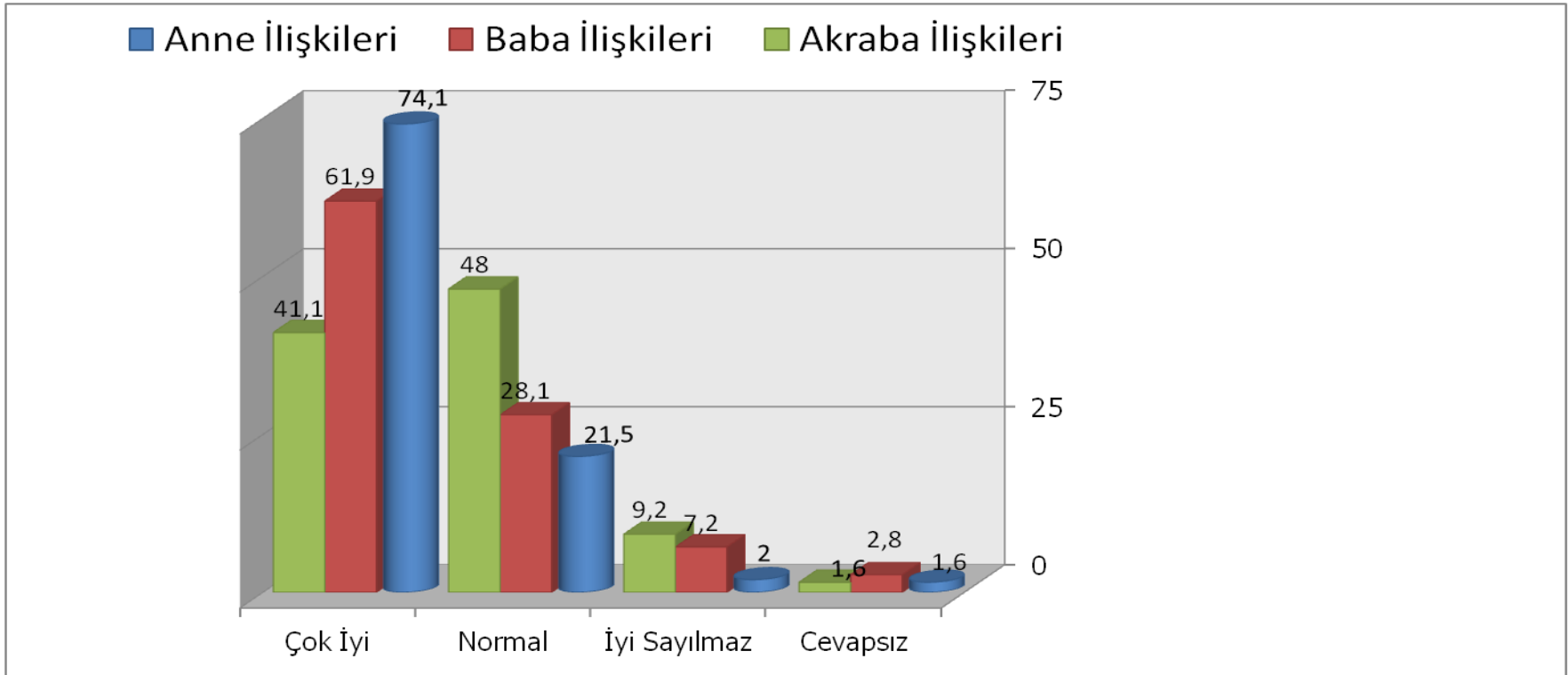
- İmam hatip öğrencilerinin yakın sosyal çevreleri ile olan ilişki düzeylerinin sorulduğu bir soru grubu oluşturulmuş; Anne, Baba, Kardeşler, Akrabalar, Komşu ve Arkadaşlar gibi çeşitli gruplarda insanlarla olan ilişkilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre öğrenciler, birincil ilişki çevresi olan aile üyeleri ile olan ilişkilerinin durumunu; Anne ile olan ilişkilerde öğrencilerin %74,1'i; Baba ile olan ilişkilerde %61,9'u; Kardeşlerle olan ilişkilerde %61,2'si; Akrabalarla olan ilişkilerde %41,1'i "çok iyi" olarak değerlendirmişlerdir.
- Sosyal çevrenin çeperi genişledikçe ilişkinin derecelendirmesi de değişmektedir. Buna göre öğrencilerin komşularla olan ilişkileri %36,8'i "çok iyi", %50,7'si "normal" olarak; Sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkileri %60,2'si "çok iyi", %33,8'i "normal" olarak; okul arkadaşlarıyla ilişkilerini %46,8'i "çok iyi", %45,9'u "normal" olarak; okul dışı ilişkilerini ise öğrencilerin %59,1'i "çok iyi", %34,9'u "normal" olarak gördüğünü ifade etmişlerdir.

Sosyal Faaliyetler Alanında İHL Öğrencileri

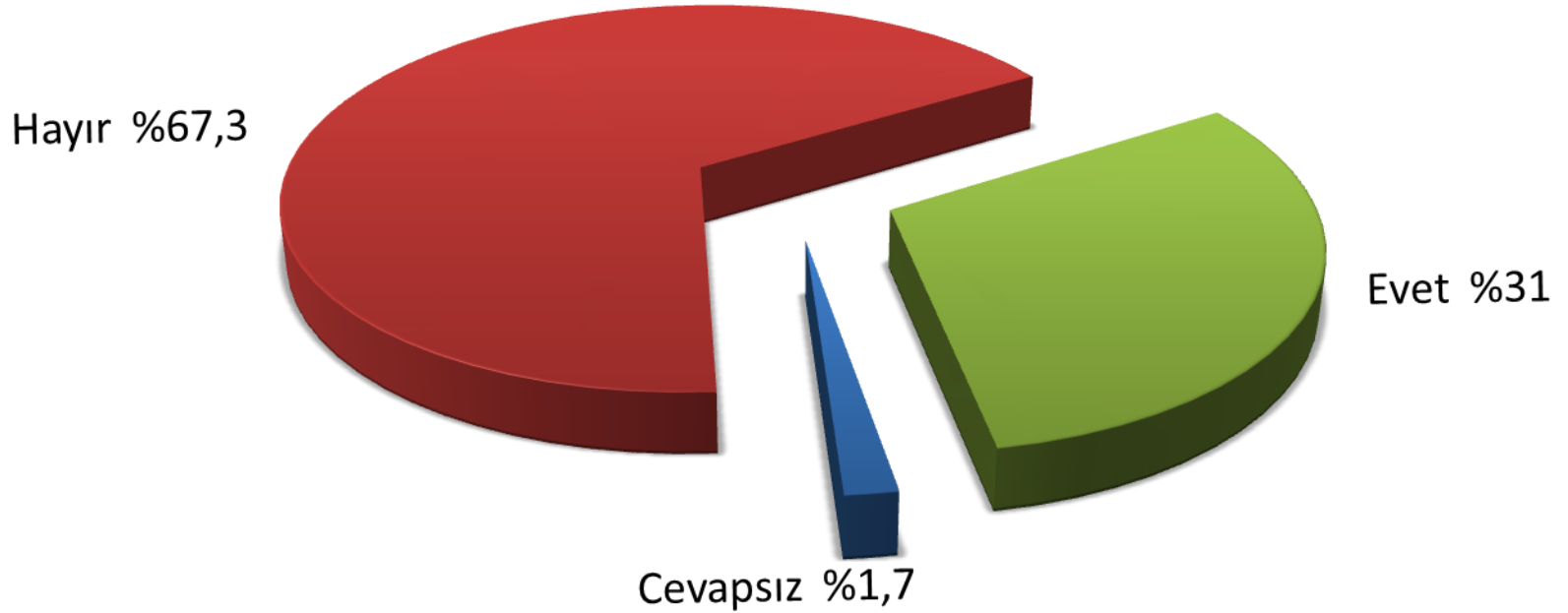
- Eğitim gören orta öğretim öğrencilerinin geneli için söylenebilecek ortak bir tespit olarak sivil toplumsal alanda faaliyet gösteren gençlerin sayısının oldukça sınırlı sayıda olmasıdır. Aşlına bakılırsa bu tespiti yapmayı kolaylaştıran İçişleri Bakanlığının yayınladığı yıllara göre dağılım gösteren sivil toplum kuruluşu üyeliği istatistikleridir. Bu istatistikler ve yapılan diğer araştırma verilerinin ortaya koyduğu bir gerçek olarak; ülkemizde sivil faaliyetler alanı kurumsal çatılar altında gönüllülük esasınca yürütülen buna karşın geniş üyelik tabanıyla hareket eden organizasyonlardan maalesef mahrumdur. Sivil faaliyet alanlarının bugün tanımlandığı en önemli faaliyet alanları ise boş zaman etkinliği olarak adlandırılabilir olan faaliyetler ve online sosyal ortamlarda geçirilen zamanlardır. Bu doğrultuda yöneltilen sorulara bakıldığında benzer bir tablo görmek çok şaşırtıcı değildir.
- Öğrencilerin %67,3'ünün herhangi bir dernek ve vakıf üyelikleri olmadığı, %31'inin ise bir dernek veya vakıfa üye oldukları görülmektedir. Her ne kadar düşük bir oran olarak görülse de dernek veya vakıflara üyelik oranı ülke ortalaması ile kıyaslandığında yüksek bir düzey sayılabilir. Zira ülke geneli dernek üyeliği oranlarının %10'lar civarı olduğu bilinmektedir.
- Öğrencilerin okul dışı zamanlarda ortak faaliyetlere sınırlı düzeyde katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin %60,8'i okul dışı zamanlarda ortak faaliyetlere katılmadıklarını ancak %34,6'sı bir faaliyet içinde yer aldığını ifade etmektedir.
- Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme faaliyetleri arasında yer alan sinemaya gitme alışkanlığı İHL öğrencileri arasında düşük oranlardadır. Sinemaya çok sık gidenlerin oranı %5,5 ve ara sıra giderim diyenlerin oranı ise %45,6'dır.

- Öğrenciler internet kullanımına bağlı olarak yeni sosyal alanlara ilgileri gittikçe artmaktadır. Buna göre öğrencilerin yalnızca %10,9'u interneti kullanmadığını ifade etmiş, %47,7'si düzensiz ancak işi olunca interneti kullandığını, %23,1'i günlük ortalama 1-2 saat, %9,9'u günlük ortalama 3-4 saat ve diğer %6,8'i ise 5 saat ve üzeri internet kullandığını ifade etmişlerdir.
- Sosyal medyanın öğrenciler tarafından kullanımına bakıldığında ise büyük çoğunluğun (%73,5) bir sosyal medya hesabına sahip olduğunu ve sosyal medyayı aktif olarak kullandığını (%53,2) ifade etmişlerdir.
- Günümüzde temel ihtiyaçlar sıralamasında ön plana çıkan cep telefonu kullanımı da İHL öğrencileri arasında oldukça yaygındır. Cep telefonu kullanma oranı %89,4'tür.
- Öğrencilerin arkadaşlarıyla birlikte kafe gibi mekânlara gitme sıklığına bakıldığında, öğrencilerin %17,1'i çok sık; %43,5'i ara sıra; %21,2'si ise nadiren giderim cevabını vermiş; yalnızca %17,2'si hiç gitmem cevabını vermiştir.
- İmam hatip öğrencileri için tabu konulardan biri olarak görülen karşı cinsle ilişkiler de sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin %63,5'i karşı cinsten samimi olduğu bir arkadaşının olmadığını, %77,5'i ise karşı cinsten flört olarak da görülebilecek bir gönül ilişkisinin olmadığını ifade etmişlerdir.
- Öğrencilerin okul dışı zamanlarda herhangi bir işte ücret karşılığı çalışmadıkları görülmektedir. %93,3 oranında yani öğrencilerin neredeyse tamamı herhangi bir işte çalışmadığını ifade etmişlerdir.

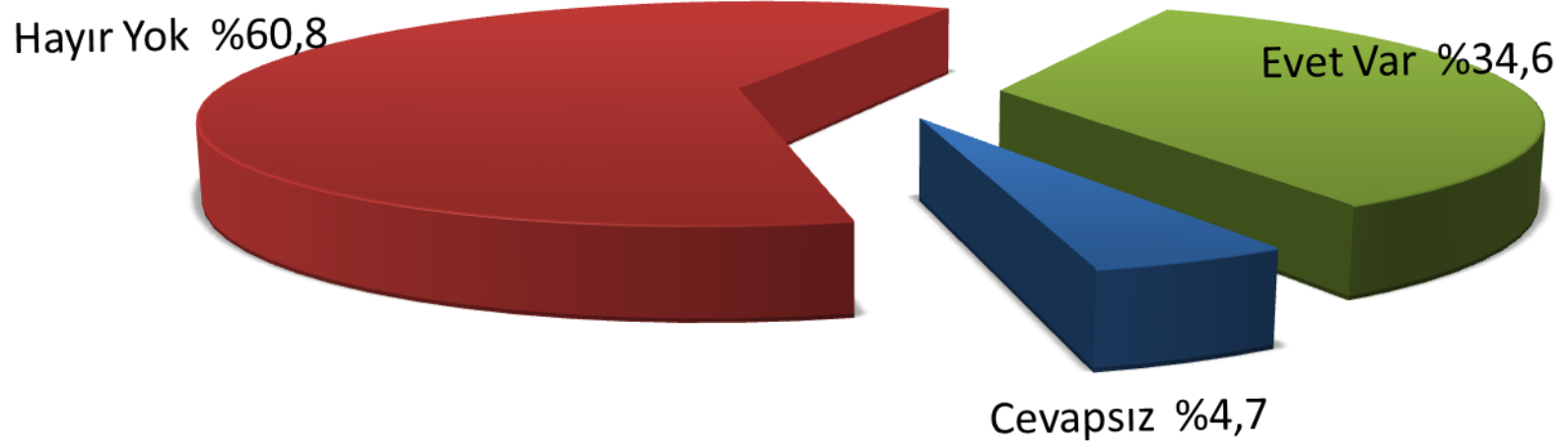
Anne, Baba ve Akrabalarla İlişkilerin Değerlendirmesi

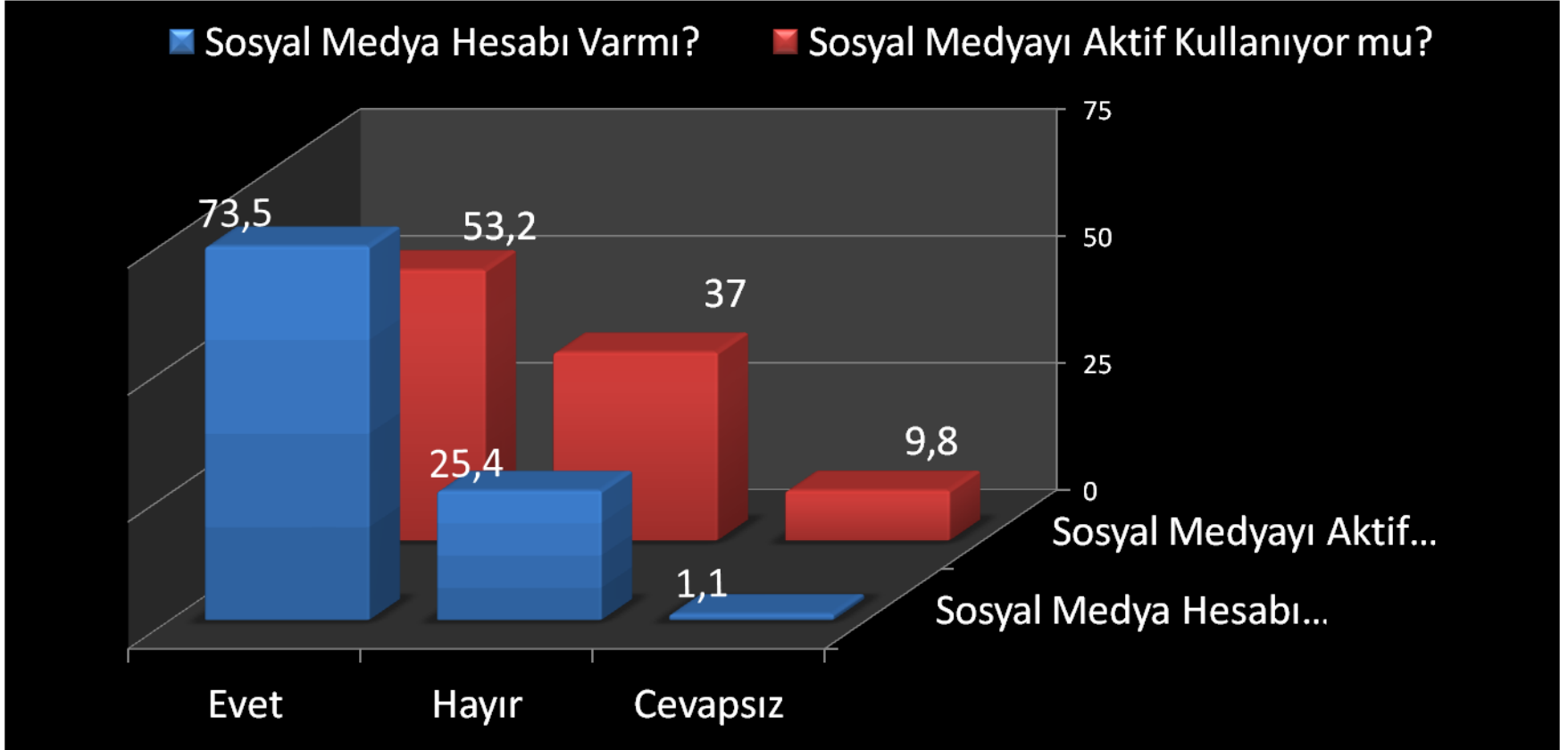
Dernek veya Vakıf Üyeliği

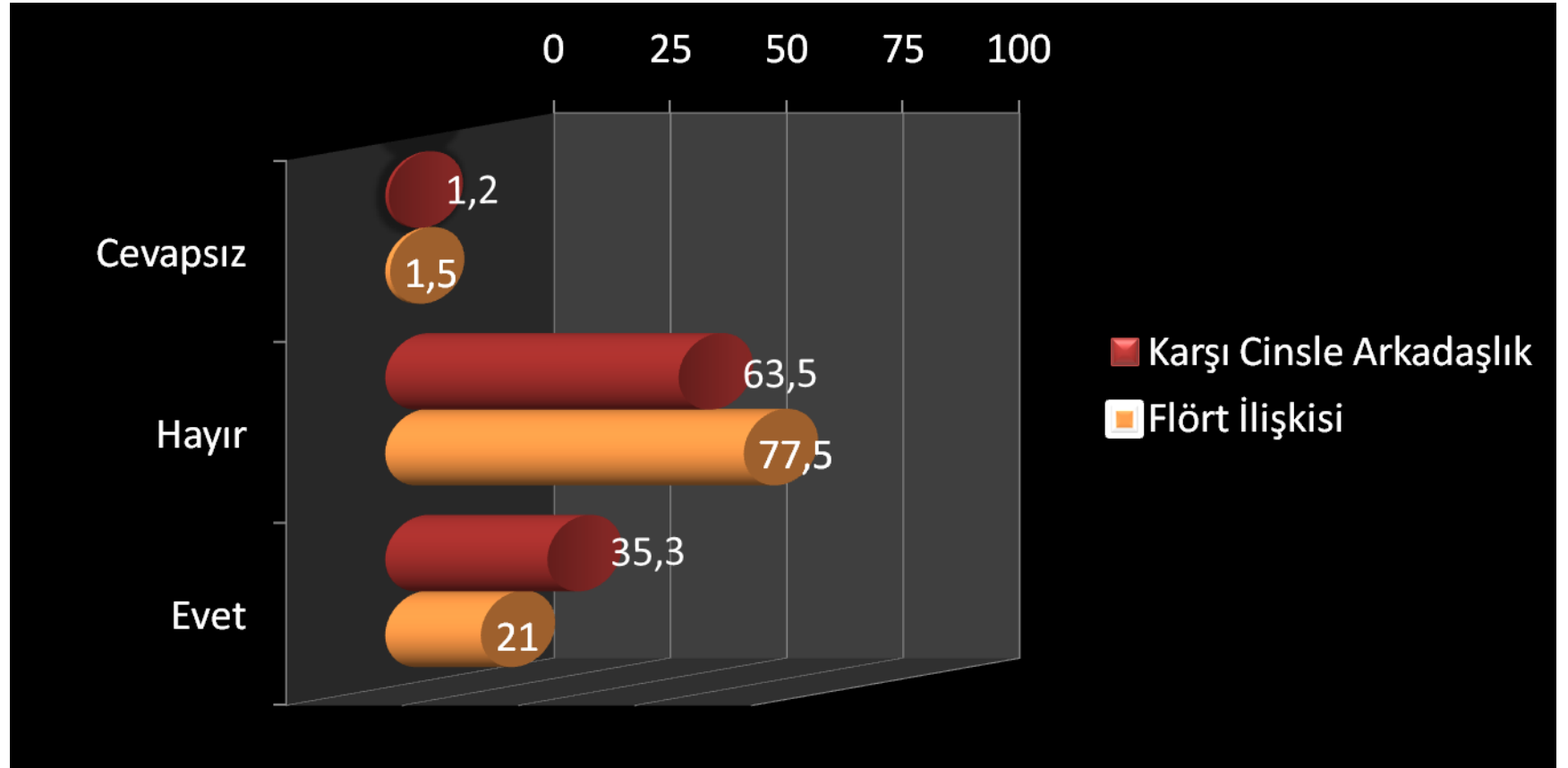
Okul Dışı Boş Zaman Etkinliği

Sosyal Medyaya Hesabı Sahipliği ve Sosyal Medyayı Aktif Kullanma

Karşı Cinsle Samimi (Flört Dışı) Arkadaşlık

DOKUZUNCU BÖLÜM

İHL ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜNDEN TÜRKİYE

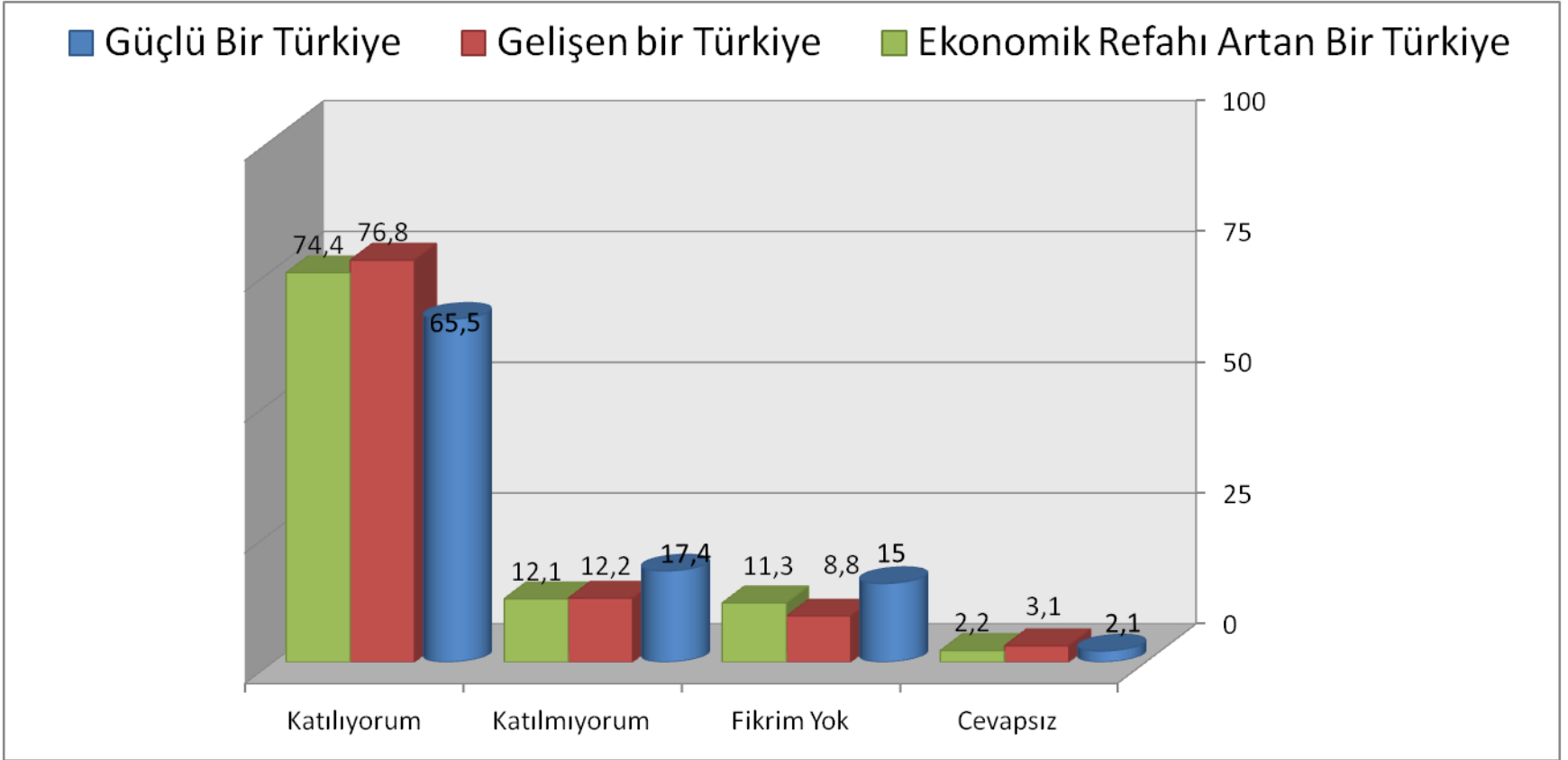
İHL Öğrencilerinin Türkiye Hakkındaki Değerlendirmeleri

- İmam hatip okullarındaki öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşünce ve görüşlerinin öğrenilmesinin yanı sıra bazı gündem konularındaki kanaatlere ilişkin tutumlarının öğrenilmesi amacıyla oluşturulan yargılar bu bölümde değerlendirilecektir. Türkiye hakkında dile getirilen bazı olumlu ve olumsuz kanaatlerin İHL öğrencileri nazarında nasıl bir karşılık bulduğu merak edilmektedir.
- Buna göre ilk olarak oluşturulan “Türkiye hızla gelişmektedir” yargısına öğrencilerin %76,8’i katıldığını ifade etmiştir. “Türkiye’nin ekonomik refah seviyesi yükselmektedir” yargısı da öğrenciler nezdinde %74,4 oranında olumlu karşılık bulmuştur.
- Türkiye’nin dünyada güç bakımından nasıl bir devlet olduğu konusunda öğrencilerin kanaatlerinin belirlenmeye çalışıldığı “Türkiye dünyada güçlü bir devlettir” yargısına katılanların oranı %65,5 iken, bu yargıya katılmayanların oranı ise %17,4’tür. Bu konuda fikri olmayanların oranı %15 ve soruyu cevapsız bırakanların oranı se %2,1’dir.
- Türkiye’de İHL’ler kurulduğu günden bu yana sürekli siyasal alanın içine çekilerek tartışma konusu haline getirilmişlerdir. Bu durum zaman zaman İHL öğrencilerinin eşitlik ilkesine uymayan ve demokratik olmayan bazı muamelelere maruz kalmasına da yol açmıştır. Ancak kuruluşundan bugüne Türkiye için her alanda önemli simaların yetişmesine katkı sağlayan bu okulların görece kazandığı yeni konum ve kendisine atfedilen olumlu değerlerle birlikte, yeni bir bakış ve algıya sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda İHL öğrencilerinin ülkenin demokrasi ve insan hakları konusunda söyleyeceği söze dikkat kesilmek gerekir. “Türkiye Demokrasisi gelişmektedir” şeklinde oluşturulan yargıya öğrencilerin %68,4’ü katıldığını, %16’sı ise katılmadığını ifade etmiştir. Ayrıca “Türkiye’de insan hakları gelişmektedir” yargısına da öğrencilerin %70,3’ü destek vermiş, ancak %16,1’lik bir kısım öğrenci bu yöndeki yargıya katılmadığını dile getirmiştir.

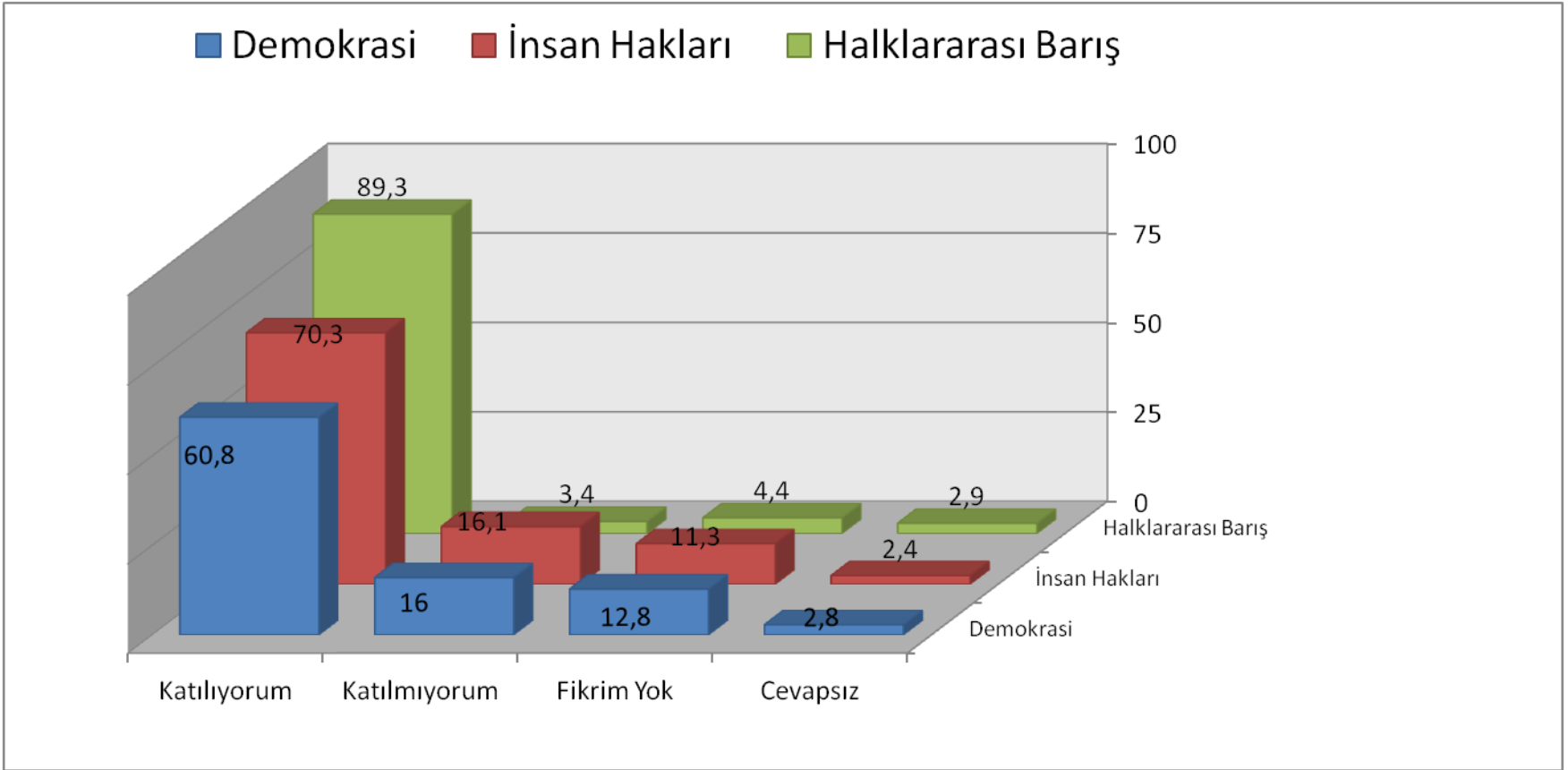
- Türkiye'deki bütün halkların kardeş olduğunu (%87,9 Katılıyorum) düşünen, Türkiye'nin bütün halkları arasında barışın sürdürülmesi gerektiğini (%89,3 Katılıyorum) ifade eden İHL öğrencilerinin Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacına %51,6 katılıyorum, %19,6 katılmıyorum ve %24,7 fikrim yok şeklinde cevap vermesi dikkat çekicidir.
- Türkiye'de özgürlük konusu öğrencilerin destek verdiği bir diğer başlıktır. Buna göre "Türkiye'de bütün alanlarda özgürlükler artırılmalıdır" ifadesine öğrencilerin %64,6'sı katılıyorum, %20,5 katılmıyorum şeklinde cevap vermiş, "Türkiye'de basın özgürlüğü vardır" şeklindeki bir diğer yargıya ise öğrencilerin %59,5 katılıyorum, %19,8 katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.
- Türkiye'de dini özgürlükler ve aleviler hakkında da bazı ifadeler oluşturulmuş ve öğrencilerin kanaatleri alınmıştır. Buna göre öğrenciler Ülkede dini özgürlüklerin geliştiğini (%81,5 Katılıyorum) düşünen İHL öğrencilerin %49,6'sı Türkiye'de Alevilere karşı bir önyargının olmadığı konusunda görüş bildirmiş, bu yargıya %24,7 oranında da bir karşı görüş beyan edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilere göre ülkemizde manevi değerler yitirilmektedir. "Türkiye manevi değerlerini kaybetmektedir" yargısına öğrencilerin %42,8'si katılıyorum, %37'si katılmıyorum, %17,2'si fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir.
- Türkiye'nin Avrupa birliğine girmesi kadim bir mesele olarak neredeyse her dönemin konusu olmuştur. İmam hatip öğrencilerinin bu konudaki görüşleri konuyu kendi özelinde yeni bir yorumla okumaya müsait gibi görünmektedir. Zira öğrencilere göre Türkiye'nin AB'ye girmesi konusunda yüksek bir katılım söz konusu değildir. "Türkiye AB'ye girmelidir" yargısına öğrencilerin %37,4'ü destek verirken, %39,6'sı bu görüşe karşı çıkmıştır. Yine buna benzer bir yargı olan "Türkiye'yi AB'ye almazlar" yargısına öğrencilerin %29,4'ü katıldığını, %36,7'si ise katılmadığını dile getirmiştir.

- Belki son dönemlerde Türkiye’de yaşanan özgüven artışı ile AB gibi farklı eksenlerde kendine yer bulmaya çalışan bir ülke görünümünden vazgeçen yahut rahatsız olan bir gençlik olduğu söylenebilir. Bu kanaati kısmi anlamda destekleyen diğer yargılarda bu durum görülebilir. Söz gelimi “Türkiye bölgede sözü geçen bir devlettir” yargısına öğrencilerin %65,4’ü katıldığını ifade etmiştir. Bununla birlikte Türkiye’nin bölgesinde bir model olması fikri “Türkiye Arap Baharı”nda model bir ülkedir” yargısında (%43,5 Katılıyorum, %18,6 Katılmıyorum, %34,1 Fikrim yok), “Türkiye diğer Müslüman toplumlarına önderlik edebilecek kapasitededir” yargısındaki katılım (%70,1 Katılıyorum) oranlarıyla görülmektedir.
- Güçlü Türkiye vurgusu siyaseten her ne kadar sıklıkla meydanlarda dile getirilen bir yargı ve kanaat olsa da özellikle İmam Hatip gençliği arasında bir karşılık bulmuş görünmektedir. Bu yönde oluşturulan “Türkiye içeriden gelecek hiçbir tehdide boyun eğmeyecek güçtedir” (%65,3 Katılıyorum, %15 Katılmıyorum, %16,4 Fikrim yok); “Türkiye dışarıdan gelecek tehditlere karşı güçlü bir ülkedir” (%65,4 Katılıyorum, %14 Katılmıyorum, %17,4 Fikrim yok) ve “Türkiye’de terör hiç bitmez” (Katılıyorum %28,3, Katılmıyorum %48,8, fikrim yok %20,6) yargılarına katılım oranları oldukça anlamlı görünmektedir.
- Türkiye’nin toplumsal alanına ilişkin değerlendirmeleri İHL öğrencilerinin gözünden görmek amacıyla oluşturulan diğer yargılarda Türkiye’de eğitim kalitesinin yükseldiği (%60,7 katılıyorum) düşünülürken, Türk aile yapısının ise çözüldüğü (%51,9 katılıyorum) dile getirilmiştir. Son olarak ise öğrencilere göre genel olarak “Türkiye’de insanlar mutludur” (%41,5 katılıyorum, %26,3 katılmıyorum) şeklinde bir kanaati dile getirmek kısmen mümkün görünmektedir.

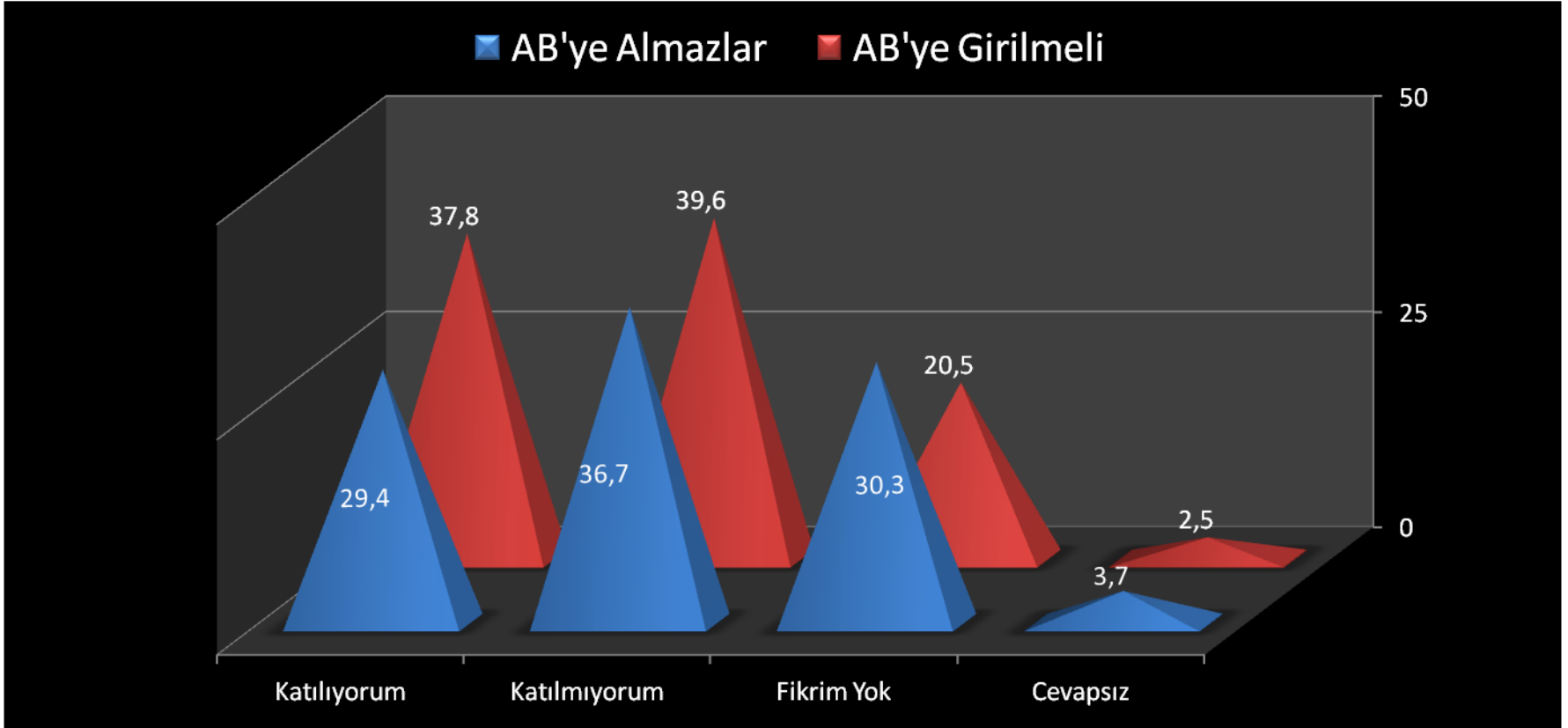
Güçlü, Gelişen, Kalkınan Türkiye Algısı

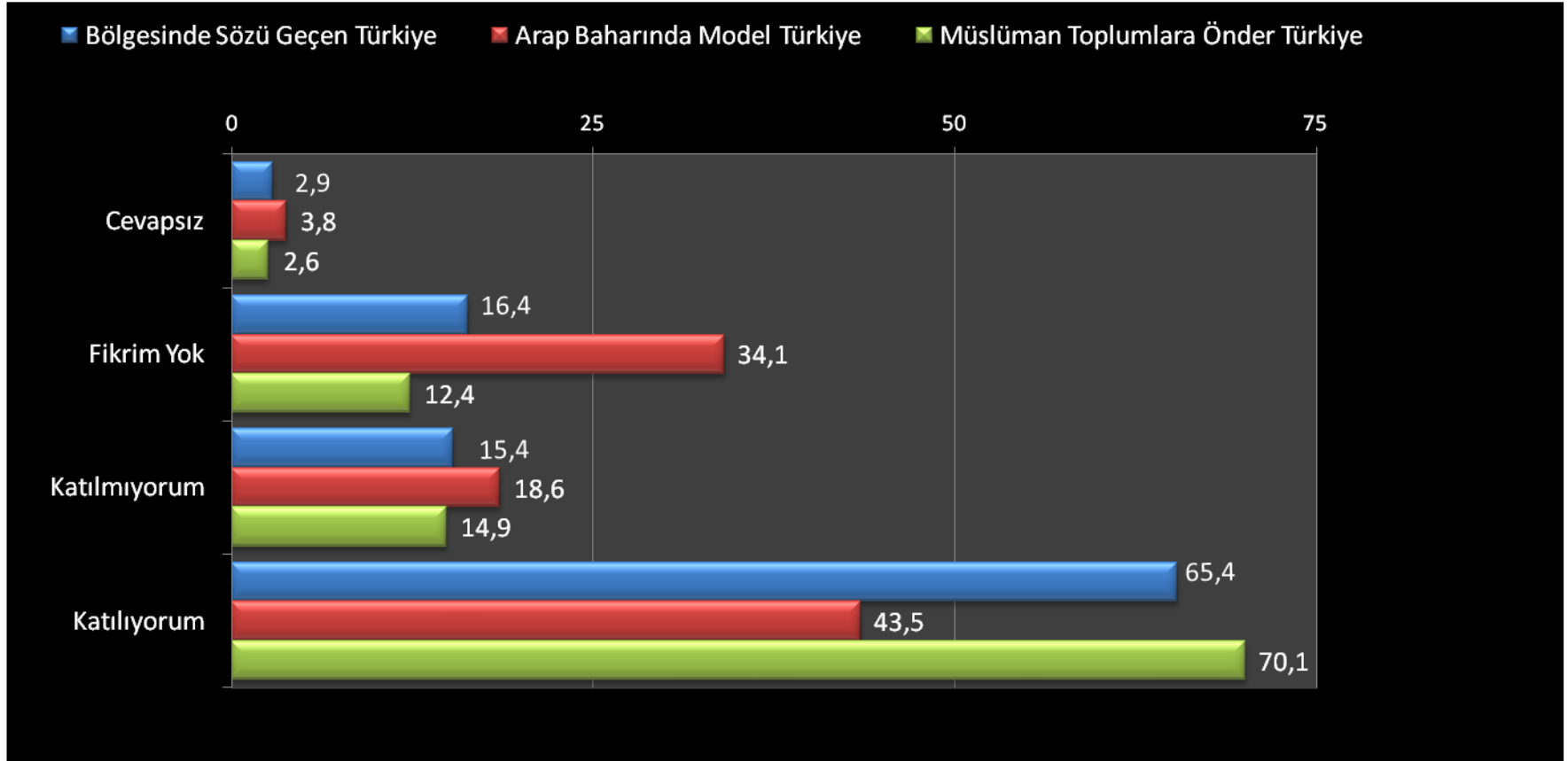
Demokrasi, İnsan Hakları ve Halklar arası Barış

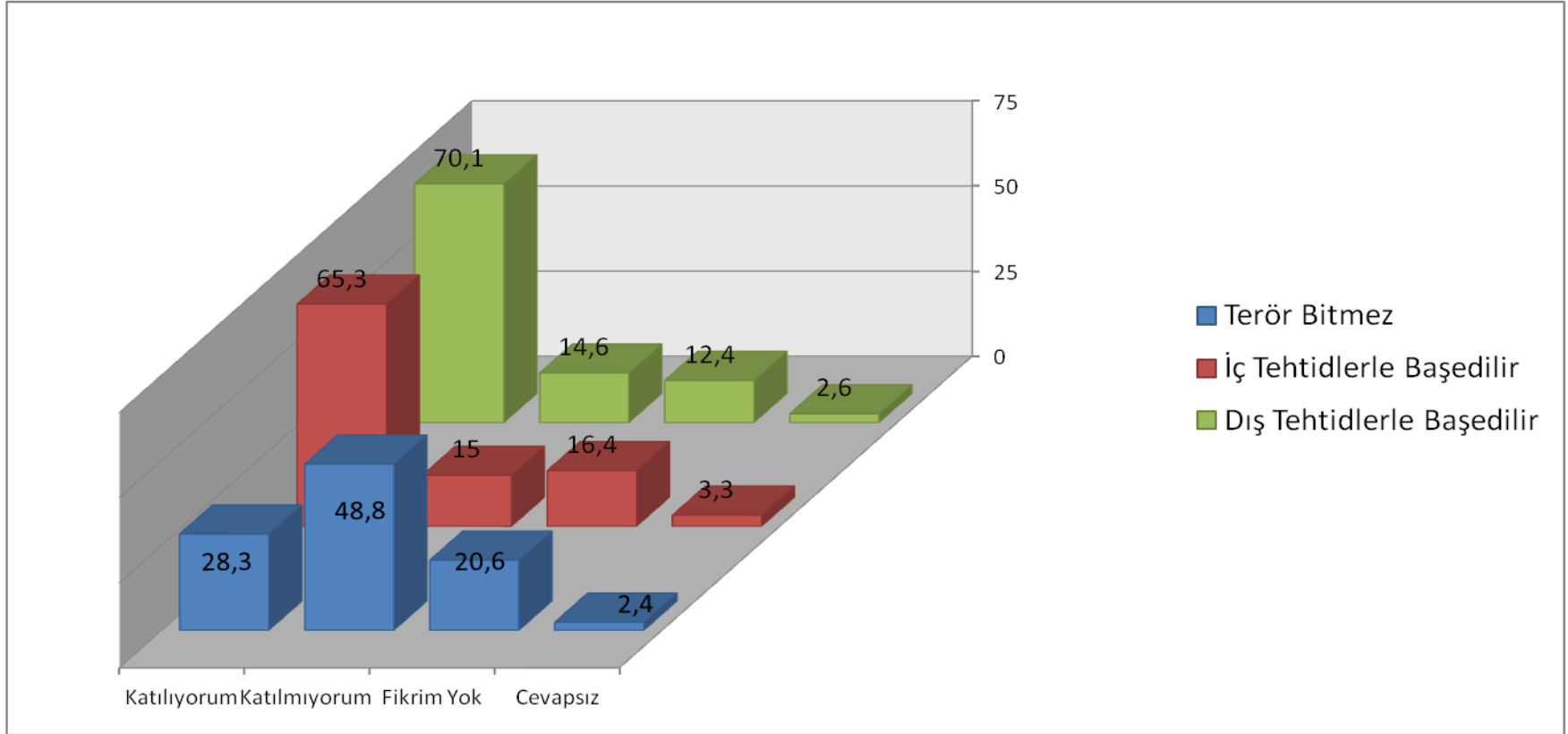
Türkiye AB İlişkileri

Türkiye'nin Bölgesel Konumu

Terör, İç Tehditler, Dış Tehditler

ONUNCU BÖLÜM

İHL ÖĞRENCİLERİNİN DEĞER YAPILARI ve GÜVEN

SORUMLULUK DEĞERİ

	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
Yaptıklarımın sorumluluğunu alırım.	2575	4,4016	1,05129
Üstesinden geleceğime inandığım sorumluluklardan kaçınmam.	2558	4,3749	1,10488
Yapacağıma inandığım görevleri üstlenip zamanında yerine getirmeye çalışırım.	2540	4,2150	1,11325
Okulda ve okul dışında sorumluluk alanıma giren işlerden kaçmam.	2530	3,7743	1,25671
Okulda verilen görevleri zorunlu kalmadıkça almam.	2549	3,5740	1,38976
Arkadaşlarımı sorumluluklarını yerine getirmeleri konusunda sürekli uyarırım	2527	3,5524	1,28528
Okulda verilen görevleri gönüllü olarak alırım	2520	2,8377	1,45088

DOSTLUK ARKADAŞLIK DEĞERİ

	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
Dostluğa çok önem veririm.	2557	4,4775	1,08590
Dostlarımı her zaman yanımda görmek isterim.	2539	4,3100	1,10037
Dostlarımla aramda güçlü bağlar vardır.	2574	4,2700	1,08614
Kötü anlarımda arkadaşlarımın yanımda olmasını isterim.	2541	4,2314	1,24261
Dostlarım için elimden gelen her şeyi yaparım.	2533	4,1571	1,09672
Arkadaşlarım için yapamayacağım hiçbir şey yoktur.	2529	3,4559	1,34119
Karşılaştığım zorlukların üstesinden arkadaşlarımın sayesinde gelirim.	2529	3,1764	1,31768

BARIŞÇI OLMA DEĞERİ

	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
Dünyada meydana gelen savaşlar beni huzursuz eder.	2532	4,3701	1,14914
Yeryüzündeki bütün insanlarla barışık yaşamayı tercih ederim.	2570	4,2136	1,19649
İnsanlarla olan problemlerimi konuşarak halledebileceğime inanırım.	2538	4,1060	1,13052
Sorunlarımı şiddetle değil güzel yollarla çözerim.	2555	4,0364	1,20746
Tartışmaları konuşarak çözmeye çalışırım.	2539	3,8838	1,23623
Şiddet içerikli programları izlemem.	2525	3,0697	1,48949
İsteklerimi gerçekleştirirken toplumdaki insanları göz önünde bulundurmam.	2539	2,6058	1,54527

SAYGI DEĞERİ

	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
İnsanlarla ilişkilerimde saygılıyım.	2563	4,3816	1,02977
Başkalarına saygılı olma açısından çevreme örnek olmaya çalışırım.	2542	4,1377	1,15160
Hayatımda her zaman başkalarına saygıyı ön planda tutarım.	2546	4,1159	1,09236
Çevremdeki insanlara, başkalarına saygı göstermenin önemli olduğunu söylerim.	2527	4,0922	1,20462
Dünyadaki her insanın eşit olduğuna inanıyorum.	2544	3,6297	1,63394
Arkadaşlarımı yalan söylememeleri konusunda sürekli uyarırım.	2518	3,4980	1,35620
Herkesin görüşünü kabul edebilirim.	2531	3,0332	1,45352

DÜRÜSTLÜK DEĞERİ	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
Hak ederek kazandığım para beni mutlu eder.	2533	4,5243	1,09280
İnsanlara yardım ederken karşılık beklemem.	2547	4,2293	1,20781
Her şeyi her yerde söylemek doğru değildir.	2545	4,1772	1,22940
Sonuçları ne olursa olsun doğruları söylemekten kaçınmam.	2561	4,1343	1,03452
Arkadaşlarımla ilişkilerimin bozulması pahasına bile dürüst davranmaya çalışırım.	2522	3,9707	1,15479
Sonucun kötü olacağını bilsem doğruları söylemem. .	2524	2,6470	1,48456
Dostlarımla işim düştüğü zaman görüşürüm.	2548	1,9207	1,40976

HOŞGÖRÜ DEĞERİ

	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
Arkadaşlarımın dertlerini dinlemekten kaçınmam.	2544	4,3687	1,13295
Çevremdeki insanların "ufak tefek" hatalarını görmezden gelirim.	2562	3,7966	1,22148
İnsanların dış görünüşlerine(asla)değer vermem.	2524	3,5091	1,41768
Arkadaşlarımın yapmış olduğu hataları hoş karşılamam	2541	3,2405	1,34751
Bana karşı yapılan her yanlış affederim.	2546	2,9438	1,32632
İnsanlardan uzak durmanın gerekliliğine inanırım.	2506	2,8029	1,44308
Hatalı davranan arkadaşıma karşı anlayışlı davranmam.	2534	2,7498	1,46190

GÜVEN GÖSTERGELERİ

- Genel olarak öğrenci profillerinin tespitini amaçlayan bu çalışma bir yönüyle de İHL'nin kurumsal kimlik üretme kapasitesini ve aidiyet eksenlerini görmek amacıyla. Bu düşünceyle araştırmanın kapsamı bazı noktalarda ortalama bir öğrenci anketini aşan sorularla genişletilmiştir. Bu sorulardan biri olarak öğrencilerin hangi kişi yahut kurumlara güven duyduğu, dahası dünyalarında hangisinin daha fazla önem arz ettiğinin tespit edilmesine çalışılmıştır. Genel toplum araştırmalarında da sıklıkla yer verilen ancak kimi zaman daha sınırlı bir liste ile ölçülmek istenen güven göstergelerinin yer aldığı tabloda toplamda otuz beş farklı başlıkta güven sorgulaması yapılmıştır. Tabloda yer verilen maddelere bakıldığında aile üyelerinden, siyasi kurumlara ve kişilere kadar uzanan geniş bir skalada, öğrencilerin dünyasında karşılığının olduğu yahut olabileceği düşünülen maddelere yer verilmiştir. "tamamen güvenirim, kısmen güvenirim, pek güvenmem ve hiç güvenmem" şeklinde tasnif edilmiş bir dördümlü skalada güven değerlendirmesi yapılmıştır.
- Buna göre tespit edilen güven düzeylerine bakıldığında öğrencilerin en yüksek düzeyde puan verdikleri güven başlıkları sırasıyla "**Anne, Din, Aile, Baba, Kardeş**" olarak gelmektedir. Bu sıralama bize İHL gençliğinin güven düzeyinin temel vasatında aile ve aile üyelerinin yer aldığını göstermektedir. Bu sıralamanın dikkat çeken ayrıntısında en yüksek düzeyde puan değerlerine ulaşan **din** kurumunun devamında "**diyanet işleri, imam, müftü**" gibi başlıklarla temsil edilmesi manidar bir görüntü vermektedir. Bu durum gençlerin mesleki formasyonlarının içinde şekillenen bir tercih olarak da görülebilir.

- Tablonun en düşük düzeyde puan ortalamasına sahip başlıklarında "**Gazete, İnternet, Banka ve Televizyon**" gibi temel kurumsal değerlerin dışında kalan unsurlar gelmektedir. Günümüz toplumları için kapsamı ve etkinlik düzeyi oldukça yüksek olan bu unsurların İHL gençliğinin dünyasında olumlu karşılıklarının olduğu söylenemez.
- Bununla birlikte dikkat çeken diğer bir ayrıntı ise düşük puan ortalamaları ile listenin sondan ikinci dördünde yer alan "**Siyaset, Dershane, Siyasal Partiler ve Siyasetçi**" gibi siyasal alanın önemli unsurlarına olan güvenin düşüklüğü oldukça dikkat çekici bir durumdur. Ayrıca bu sıralamada yer alan **dershane** olgusunun oldukça düşük bir ortalamaya sahip olması ve bu siyasal unsurlarla aynı kategori içinde yer alması son dönem dershane tartışmalarının öğrenciler nezdindeki karşılığını göstermesi olarak değerlendirilebilir

GÜVEN GÖSTERGELERİ

	Ortalama	Std. Sapma
1-Anne	3,8721	,45352
2-Din	3,7969	,56948
3-Aile	3,7831	,58260
4-Baba	3,7780	,61897
5-Kardeş	3,7728	,57824
6-Diyanet İşleri	3,4631	,82262
7-İmam	3,4289	,79294
...
28-Dershane	2,3642	1,07035
29-Siyasal partiler	2,3336	,97681
30-Siyasetçi	2,3106	1,04008
31-Gazete	2,2991	,93352
32-İnternet	2,2185	,94731
33-Banka	2,2130	1,06007
34-Televizyon	2,1906	,92912
35-Sosyal medya (twitter, facebook)	2,0922	,96628

TEŞEKKÜRLER...